

# СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 82

Год. LXIII

Петок, 29 јуни 2007

Цена на овој број е 190 денари

[www.slvesnik.com.mk](http://www.slvesnik.com.mk)

[contact@slvesnik.com.mk](mailto:contact@slvesnik.com.mk)



## СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1024. Уредба за методологија за распределба на приходите од данокот на додадена вредност по општини за 2008 година.....	1	1029. Решение за доделување титула амбасадор на културата на Република Македонија во Република Хрватска.....	24
1025. Одлука за утврдување на стратешките приоритети на Владата на Република Македонија во 2008 година.....	3	1030. Програма за сузбивање и искоренување на особено опасни заразни болести кај животните.....	24
1026. Одлука за давање на краткотраен закуп земјиште сопственост на Република Македонија, за реализација на „Проектот 50 фудбалски игралишта“... ..	3	1031. Програма за сузбивање и искоренување на Авијарната инфлуенца.....	31
1027. Одлука за давање согласност на Статутот на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.....	4	1032. Одлука за доделување награди на пристигнатите трудови по Конкурсот за изработка на идејно-архитектонско решение за доградба, надградба и адаптација на објектот на Собранието на Република Македонија.....	48
1028. Одлука за објавување на Листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина.....	4	Огласен дел.....	1-32

### ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1024.

Врз основа на член 9 став (3) од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/2004, бр. 96/2004 и бр.67/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

#### УРЕДБА

#### ЗА МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА ПРИХОДИТЕ ОД ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ ПО ОПШТИНИ ЗА 2008 ГОДИНА

##### Член 1

Со оваа уредба се пропишува методологија за распределба на приходите од данокот на додадена вредност по општини за 2008 година.

##### Член 2

Вкупните средства на приходите од данокот на додадена вредност наплатени во претходната фискална година за општините и градот Скопје во Република Македонија се распределуваат во износ од 97%.

Средствата во износ од 3% од вкупните средства на приходите од данокот на додадена вредност наплатени во претходната фискална година, ќе се користат за финансирање на општини во кои реализираните приходи во основниот буџет на општината во 2006 година се пониски од 25% од просечно планираните приходи во основниот буџет по општини на ниво на Република Македонија во 2006 година.

##### Член 3

Средствата од член 2 став 2 на оваа уредба се распределуваат линеарно за општините кои ги исполнуваат условите од член 2 став 2 од оваа уредба со решение на министерот за финансии.

Средства од член 2 став 2 на оваа уредба се распределуваат двапати годишно и тоа на 31 март и 30 септември во тековната фискална година.

#### Член 4

Средствата на приходите од данокот на додадена вредност за општините и градот Скопје во Република Македонија, утврдени во член 2 став 1 од оваа уредба, за општините во Република Македонија се распределуваат во износ од 88%, а за градот Скопје и општините во градот Скопје се распределуваат во износ од 12%.

#### Член 5

Износот на средствата наменет за распределба на општините во Република Македонија се распределува според следните критериуми:

- 60% според нивното учество во вкупниот број на жители во Република Македонија без градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика,

- 27% според нивното учество во вкупната површина на територијата на Република Македонија без градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар, и

- 13% според нивното учество во вкупниот број на населени места во Република Македонија без градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

Распределбата на средствата од став 1 на овој член на општините во Република Македонија се врши според формулата:

$$D_i = \frac{0,6 \cdot EFn}{BZn} \cdot BZi + \frac{0,27 \cdot EFn}{Pn} \cdot Pi + \frac{0,13 \cdot EFn}{BNMn} \cdot BNMi, \text{ каде}$$

$D_i$  - претставува дотација која се распределува на одделна општина;

$EFn$  - претставува вкупен износ на средства од приходите од данокот на додадена вредност, наплатени во претходната фискална година, кои се распределуваат по општини;

$BZn$  - претставува број на жители во Република Македонија без градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика;

$BZi$  - претставува број на жители во одделната општина за која се врши распределба на дотацијата, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика;

$Pn$  - претставува површина на територијата на Република Македонија без градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар;

$Pi$  - претставува површина на подрачјето на одделната општина за која се врши распределба на дотацијата, согласно со утврдените граници на општината од органот надлежен за работите за премер и катастар;

$BNMn$  - претставува број на населени места во Република Македонија без градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија;

$BNMi$  - претставува број на населени места во одделната општина за која се врши распределба на дотацијата, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

#### Член 6

Износот на средства наменет за распределба на градот Скопје и на општините на градот Скопје од член 4 од оваа уредба се распределува во сооднос 40:60.

Износот на средства утврден во став 1 од овој член, наменет за општините во градот Скопје, се распределува според следните критериуми:

- 60% според нивното учество во вкупниот број на жители во градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика,

- 27% според нивното учество во вкупната површина на подрачјето на градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар, и

- 13% според нивното учество во вкупниот број на населени места во градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

Распределбата на средствата од став 2 на овој член на општините во градот Скопје се врши според формулата:

$$D_i = \frac{0,6 \cdot EFso}{BZsk} \cdot BZi + \frac{0,27 \cdot EFso}{Psk} \cdot Pi + \frac{0,13 \cdot EFso}{BNMsk} \cdot BNMi, \text{ каде}$$

$D_i$  - претставува дотација која се распределува на општината во градот Скопје;

$EFso$  - претставува вкупен износ на средства од приходите од данокот на додадена вредност кои се наменети за општините во градот Скопје;

$BZsk$  - претставува број на жители во градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика;

$BZi$  - претставува број на жители на општината во градот Скопје за која се врши распределба на дотацијата, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика.

$Psk$  - претставува површина на подрачјето на градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар;

$Pi$  - претставува површина на подрачјето на одделната општина во градот Скопје за која се врши распределба на дотацијата, согласно со утврдените граници на општината од органот надлежен за работите за премер и катастар;

$BNMsk$  - претставува број на населени места во градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија;

$BNMi$  - претставува број на населени места во одделната општина во градот Скопје за која се врши распределба на дотацијата, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

#### Член 7

Оваа уредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр.19-3878/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

**1025.**

Врз основа на член 15, став 1 од Законот за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/05) и член 27 од Деловникот за работа на Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/01, 98/02, 9/03, 47/03, 64/03, 67/03, 51/06, 5/07, 26/07 и 30/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

**О Д Л У К А**  
**ЗА УТВРДУВАЊЕ НА СТРАТЕШКИТЕ ПРИОРИ-**  
**ТЕТИ НА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДО-**  
**НИЈА ВО 2008 ГОДИНА**

**Член 1**

За стратешки приоритети во 2008 година, се утврдуваат:

- зголемување на вработеноста и подобрување на животниот стандард на граѓаните на Република Македонија;
- добивање на полноправно членство на Република Македонија во НАТО;
- продолжување со активностите за започнување на преговорите за членство на Република Македонија во ЕУ;

Приоритетите наведени во став 1 на овој член имаат подеднакво значење.

**Член 2**

За остварување на стратешките приоритети од член 1, став 1 од оваа одлука се утврдуваат следните приоритетни цели:

1. Подобрување на деловната клима и зголемување на домашните и странски директни инвестиции:
  - воспоставување на политика на рамномерен регионален развој;
  - зголемување на глобалната конкурентност преку развој на иноваторството и претприемништвото и широка употреба на информатичко-комуникациските технологии;
  - продолжување на активната политика за вработување;
  - зголемување на нивото на јавни инвестиции во функција на зголемување и диверзификација на приватните инвестиции;
  - поттикнување на претприемништвото и создавање на конкурентност кај малите и средни претпријатија;
  - зголемување на енергетската ефикасност, изнаоѓање на алтернативни извори на енергија и изградба на нови енергетски објекти;
  - рурален развој и развој на земјоделството;
  - подобрување на квалитетот на услугите, зголемување на транспарентноста и ефикасноста на здравството;
  - продолжување на реформите во образовниот процес;
  - промоција на културниот идентитет во функција на препознатливост на Република Македонија во меѓународни рамки и заштита на културното наследство;
  - зголемување на туристичките капацитети и подобрување на квалитетот на услугите.
2. Јакнење на правната држава и владеење на правото:
  - борба против корупцијата и организираниот криминал;
  - развој на демократијата;
  - усогласување на националното законодавство со правото на Европската унија;
  - подигнување на квалитетот на меѓуетничките односи;
  - заокружување на реформите и зголемување на ефикасноста на судската власт;
  - вклучување на граѓанскиот сектор во креирањето на политиките на Владата;
  - подобрување на условите на граѓаните за квалитетен и здрав живот преку вложување во учењето и усовршувањето, здравјето и културата;
  - доследно почитување на човековите права.

3. Зајакнување на административните капацитети на државната управа и единиците на локалната самоуправа:

- јакнење на капацитетите во единиците на локалната самоуправа за успешно извршување на пренесените надлежности и обезбедување на финансиска стабилност;
- соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците во јавната администрација (вклучувајќи го и судството) и јавните претпријатија;
- зајакнување на администрацијата за користење на пред пристапниот инструмент на Европската унија.

**Член 3**

Средствата потребни за финансирање на стратешките приоритети од член 1 на оваа одлука ќе се предвидат во Фискалната стратегија за периодот 2008-2010 година.

**Член 4**

Во рамките на буџетскиот процес за 2008 година, министерствата и другите органи на државната управа ги дефинираат целите и програмите за остварување на стратешките приоритети од член 1 на оваа одлука, а средствата за нивно финансирање ќе ги вклучат во максималните износи на расходи за секој буџетски корисник одделно, утврдени со буџетскиот циркулар за 2008 година.

**Член 5**

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2290/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

**1026.**

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05 и 37/06) и член 40 од Законот за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/01), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

**О Д Л У К А**  
**ЗА ДАВАЊЕ НА КРАТКОТРАЕН ЗАКУП ЗЕМ-**  
**ЈИШТЕ СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МА-**  
**КЕДОНИЈА, ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА „ПРОЕКТОТ**  
**50 ФУДБАЛСКИ ИГРАЛИШТА“**

**Член 1**

Се дава под краткотраен закуп градежно земјиште, сопственост на Република Македонија, за потребите на општините во Република Македонија, за реализација на „Проектот 50 фудбалски игралишта“.

**Член 2**

Правото на краткотраен закуп на градежното земјиште од член 1 на оваа одлука, се дава по пат на непосредна спогодба, без надоместок, за реализација на „Проектот 50 фудбалски игралишта“.

**Член 3**

Правото на краткотраен закуп ќе се стекне со склучување на договор за краткотраен закуп, со општината опфатена со „Проектот 50 фудбалски игралишта“.

**Член 4**

Договорот за краткотраен закуп ќе претставува основ за запишување на правото на краткотраен закуп во јавната книга за запишување на правата на недвижностите.

**Член 5**

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3669/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

**1027.**

Врз основа на член 61, став 2 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/00, 34/00, 96/00, 50/01, 11/02, 31/03, 84/05, 37/06, 18/07 и 36/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

**О Д Л У К А  
ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА  
ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ  
НА МАКЕДОНИЈА**

1. Со оваа одлука се дава согласност на Статутот на Фондот за здравствено осигурување на Македонија бр. 02-7650/5 од 5.06.2007 година, донесен од Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, на седницата одржана на 5.06.2007 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-1465/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

**1028.**

Врз основа на член 52, став 2 од Законот за животна средина (“Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05 и 24/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

**О Д Л У К А  
ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ЛИСТА НА СУБЈЕКТИ КОИ  
ПОСЕДУВААТ ИЛИ ЗА КОИ СЕ ПОСЕДУВААТ  
ИНФОРМАЦИИ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

**Член 1**

Со оваа одлука се објавува Листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина.

**Член 2**

Субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина како и видот на информациите за животна средина кои ги поседуваат секој од субјектите се дадени во Листата, која е составен дел на оваа одлука.

**Член 3**

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3659/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

**ЛИСТА НА СУБЈЕКТИ КОИ ПОСЕДУВААТ ИЛИ ЗА КОИ СЕ ПОСЕДУВААТ ИНФОРМАЦИИ  
КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

Листата на субјекти е составена од два дела:

- Орган која ја поседува информацијата со телефонски број и веб адреса;
- Табела со четири колони во кои се наведени:
  - видот на информацијата,
  - адреса на органот и телефонски број
  - достапност на информацијата
 начинот на достапноста на информацијата определена со ознака:
  1. А кога информацијата се добива со поднесено барање до субјектите и
  2. Б кога информацијата се обезбедува со пристап до веб страната на субјектите

**1. МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО  
ПЛАНИРАЊЕ**

- [www.moepp.gov.mk](http://www.moepp.gov.mk), тел. 3066-930

Информација за	Сектор/одделени е	адреса	достапно ст
- Ревизија на средствата од Буџетот на Република Македонија во однос на нивно наменско и рационално користење;	Одделение за внатрешна ревизија	Дрезденска 52, Скопје	А/Б
- Управување со човечки ресурси; - Протоколарни и организациони работи; - Управни постапки и документирање; - Издавање на дозволи кои се под режимот на Д4; - Изработка на акти по барања на физички и правни лица; - Спроведување на второстепената постапка; - Подготовка и реализација на буџет, - Реализација на јавните набавки (план за јавни набавки, решенија, предлог одлуки, одлуки за избор, известувања, записници, извештаи и сл. по однос на набавки кои се остварени со отворен повик, со преговарање, ограничен повик, набавка од мала вредност, постапка со кофинансирање)	Сектор за општи работи	Дрезденска 52	А
- Усогласување на националното законодавство со законодавството на ЕУ; - Изработка на закони и подзаконски акти; - Подготовка, следење и ажурирање на Националната програма за	Сектор за Европска Унија	Дрезденска 52	А/Б

<p>усвојување на правото на ЕУ;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Преговарање и препораки за усогласувањето на преговарачките позиции за членство на Република Македонија во Европската Унија во областа на животната средина;</li> <li>- Мониторинг и евалуација на следење на процесот на Европска Интеграција во делот на животна средина;</li> <li>- Степен на имплементација на стратешките документи поврзани со процесот на европска интеграција;</li> <li>- Позициите и активностите на претседателството на ЕУ, институциите на ЕУ, тела и работни групи на ЕУ како и позициите и активностите на другите земји членки во однос на животната средина;</li> <li>- Директиви, регулативи и препораки на ЕУ од областа на животната средина;</li> <li>- Меѓународните договори и конвенции;</li> <li>- Прегледи и извештаи за имплементација на европските стандарди;</li> <li>- Менаџмент на животната средина и примена на националните стандарди во оваа област;</li> <li>- Еколошко етикетање на производи и услуги, донесување на национални критериуми за етикетање на производи и услуги соодветни на ЕУ;</li> <li>- Управен надзор над законитоста на актите донесени од страна на единиците на локалната самоуправа во областите на животна средина и просторно планирање;</li> <li>- Постапката во втор степен за оценка на законитоста на општите и поединечните акти донесени од градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и општините во градот Скопје;</li> <li>- Соработката со ЕЛС во однос на имплементирањето на законодавството во областа на животната средина;</li> <li>- Водење на постапката за прекршоци;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Стратешко планирање и спроведување на концептот за одржлив развој;</li> <li>- Меѓусекторска и меѓуресурска</li> </ul>	Сектор за одржлив развој и инвестиции	Дрезденска 52	А/Б

<p>соработка со други органи и тела во Република Македонија;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Инвестиции во животната средина;</li> <li>- Стратешки и плански документи и програми, врз основа на утврдени стратешки приоритети на национално, регионално и меѓународно ниво;</li> <li>- Економски инструменти во насока на заштита на животната средина и природата и воспоставување на одржлив развој на национално ниво;</li> <li>- Стратешки, оперативни и плански документи и програми за животна средина</li> <li>- Економски и финансиски анализи, такси и надоместоци (анализа на постојни и нови економски инструменти и можности за нивно воведување, како можни извори на финансиски средства на национално и локално ниво);</li> <li>- Интеграција на политиката за животна средина во сите секторски политики (енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија, имплементација на протоколот од Кјото, здраво управување со хемикалии, здравје и животна средина, транспорт и животна средина, шумарство, земјоделство и животна средина и др);</li> <li>- Подготовка на проектни апликации и проектни низи, идентификација и подготовка на проектни досиеја со изработка на проектни задачи за проекти;</li> <li>- Одржување на база на податоци за проектни предлози и проектни низи;</li> <li>- Економски анализи за оправданост на проекти (економска анализа која би се однесувала на програми и проекти за подобро управување со животната средина);</li> <li>- Мониторинг на процесот на спроведување на проекти од областа на животната средина врз основа на утврдени индикатори;</li> <li>- Изработка на ЛЕАП-и и ЛА21;</li> <li>- Програми, планови и проекти на локално ниво;</li> <li>- Подготовка на тендерски досиеја/документација;</li> <li>- Сключување на договори за инвестиции и спроведување на инвестиции;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Кампањи за подигање на јавната свест и едукација;</li> </ul>	<p>Сектор за комуникација со</p>	<p>Дрезденск а 52</p>	<p>А/Б</p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>- План на активности поврзани за Еко караван;</li> <li>- Размена на информации со јавноста;</li> <li>- Соработка со печатени и електронски медиуми;</li> <li>- Еколошки информации, идентификација и користење на најдобри извори на материјал, на локално, национално и меѓународно ниво;</li> <li>- Соработка со национални и локални, печатени и електронски медиуми;</li> <li>- Соработка со единиците на локалната самоуправа во делот на размена на информации и реализирање соодветна обука во процесот на пренесување на надлежностите на локално ниво;</li> <li>- Соработка со владини и невладини организации;</li> <li>- Публикации и промотивни материјали;</li> <li>- Проследување на барана информација;</li> <li>- Посетители, читатели и јавни комјутери;</li> <li>- Вклучување на граѓаните во активностите за подобрување на животната средина;</li> <li>- Денови од еколошкиот календар; Информации за кампањи за спроведување на активности за подигнување на јавната свест;</li> </ul>	јавност		
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Собирање, обработка, анализа, прикажување и известување на податоците и информациите од медиумите и областите на животната средина,</li> <li>- Дневни, месечни, годишни и три годишни извештаи за состојбата и трендовите во животната средина;</li> <li>- Соработка со Европската агенција за животна средина и доставување на податоци и информации до другите меѓународни организации;</li> <li>- Изготвување, примена и проширување на национален сет на индикатори и доставување и обработка на податоци и информации за статистичка база и статистички годишник;</li> <li>- Собирање, обработка, анализа и презентација на податоци за емисии во воздухот, водата, бучавата, почвата, отпадот, природата и биодиверзитетот, податоци за ГЛОБЕ мрежата;</li> <li>- Катастри за медиумите на</li> </ul>	Сектор Македонски информативен центар за животна средина	- Дрезденска а 52	А/Б

<p>животната средина како дел од централната база на податоци;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Предвидување и симулација на квалитетот на поедини области (воздух, вода, отпад), со цел добивање и предвидување за квалитетот на медиумите на животната средина;</li> <li>- Моделирање и предвидување со симулација;</li> <li>- Катастри на загадувачи (вода, воздух, отпад);</li> <li>- Регистри на загадувачи и пренос на загадувачки материи;</li> <li>- Веб информативната адреса на МЖСПП;</li> <li>- Одговарање на прашањата пристигнати на веб страната;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Билатерална соработка;</li> <li>- Билатерална соработка со европски земји;</li> <li>- Билатерална соработка со непосредни соседи;</li> <li>- Мултилатерална соработка;</li> <li>- Соработка со мултилатерални организации;</li> <li>- Степен на имплементација на билатерални и мултилатерални договори;</li> <li>- Користење на Предпристапна помош на ЕУ;</li> <li>- Користење на Странска помош;</li> <li>- Спроведување на проекти во рамките на Министерството за животна средина и просторно планирање</li> </ul>	Сектор за соработка и проектна координација	Дрезденска 52	А/Б
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Просторно планирање;</li> <li>- Планови и просторна политика;</li> <li>- Изработка на просторни планови;</li> <li>- Просторна политика, програми за просторни планови и развојни проекти;</li> <li>- Меѓугранични, транснационални и регионални програми за просторен развој;</li> <li>- Плановите од посебен интерес на републиката (инфраструктурни и сообраќајни коридори, заштитени подрачја и сл);</li> <li>- Плански документи од регионално значење;</li> <li>- Спроведување на просторни планови;</li> <li>- Услови за планирање на просторот;</li> </ul>	Сектор за просторно планирање	Дрезденска 52	А/Б
<b>УПРАВА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Оцена на влијанието врз животната средина;</li> </ul>	Сектор за животна средина	Дрезденска 52	А/Б



<ul style="list-style-type: none"> <li>- Спроведување на постапката за оцена на влијанието врз животната средина;</li> <li>- Мониторинг, анализа и оценка на влијанието на техногените, природните и антропогените фактори врз медиумите и областите на животна средина;</li> <li>- Спречување, намалување или отстранување на опасностите од бучавата во животната средина;</li> <li>- Развој на планови и програми за управување со отпад;</li> <li>- Постапката за оцена на влијанието врз животната средина за објекти кои постапуваат со отпад;</li> <li>- Евиденција на управувачите и постапувачите со отпад;</li> <li>- Управувањето со опасен отпад;</li> <li>- Заштита на почвата од загадување;</li> <li>- Анализи и технолошки испитувања на различни видови примероци (вода, воздух, почва, отпад) со инструментални физички или физико-хемиски методи (волуметриски, гравиметриски, електрохемиски, колориметриски и спектрофотометриски методи);</li> <li>- Хемишка анализа на тешки метали во различни видови примероци (вода, воздух, почва, отпад) со различни инструментални физички или физико-хемиски методи;</li> <li>- Хемишки анализи и идентификација на органски соединенија во вода, исцедоци, воздух, отпад и почва со хроматографски методи;</li> <li>- Водење на специјална библиотека;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Индустриско загадување и управување со ризик;</li> <li>- Процес на интегрирано спречување и контрола на загадувањето;</li> <li>- Постапки за издавање на дозволи за усогласување со оперативен план и А-интегрирани еколошки дозволи;</li> <li>- Контрола на Б-интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативен план доставени од ЕЛС;</li> <li>- Следење на прометот со хемикалии;</li> <li>- Воспоставување и одржување на листа на компании кои вршат промет со хемикалии;</li> <li>- Планови за спречување на хаварији;</li> <li>- Регистрација и евидентирање на инсталации со опасни хемикалии;</li> <li>- Управување со ризик и атмосфера;</li> </ul>	<p>Сектор индустриско загадување управување со ризик</p>	<p>за и со</p>	<p>Дрезденск а 52  А/Б</p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Евиденција и контрола на жешките точки и историските загадувања;</li> <li>- Превенција и контрола на жешки точки;</li> <li>- Климатски промени;</li> <li>- Анализа на проекциите на емисиите на стакленички гасови за намалување на емисиите на стакленички гасови;</li> <li>- Евиденција на испуштања на гасови во атмосферата;</li> <li>- Евиденцијата на емисиите на гасови кои влијаат на климатските промени и на озонската обвивка;</li> <li>- Мониторинг систем за квалитет на амбиентен воздух и нивна валидација и верификација;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- аштита на природното наследство;</li> <li>- аштита и управување со природното наследство.– флора;</li> <li>- Мониторинг на состојбата на дивата флора во заштитените подрачја и надвор од нив;</li> <li>- Заштита и управување со природното наследство – фауна;</li> <li>- Мониторинг на состојбата на дивата фауна во заштитените подрачја и надвор од нив;</li> <li>- Заштита и управување со природното наследство-дендрофлора;</li> <li>- Мониторинг на состојбата на шумските екосистеми во заштитените подрачја и надвор од нив;</li> <li>- Водење и следење на подрачја од посебно значење;</li> <li>- Еколошки значајни подрачја и процес за оформување еколошки мрежи во Македонија;</li> <li>- Теренски истражувања во спроведување на континуиран мониторинг во рамките на еколошки значајните подрачја особено на загрозени типови на живеалишта;</li> <li>- Мерки за зачувување на типови живеалишта во поволна состојба на зачуваност и мерки за ревитализација на одредени подрачја;</li> <li>- Популаризација на еколошките мрежи;</li> <li>- Заштита и управување со геонаследство;</li> <li>- Геоморфолошки, хидролошки, хидрогеолошки и други гео-појави и форми во заштитени подрачја и надвор од нив;</li> <li>- Евиденција на заштитените подрачја;</li> </ul>	Сектор природа	Дрезденска 52	А/Б

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Заштита и управување со заштитени подрачја и геодиверзитетот;</li> <li>- Планирање и уредување на заштитени подрачја;</li> <li>- Оценка на влијанието врз природата преку спроведување на плановите за управување со заштитени подрачја;</li> <li>- Заштита на пределот;</li> <li>- Заштита на геоморфолошкото наследство;</li> <li>- Заштита на флорен, фунгијален диверзитет и природни живеалишта;</li> <li>- Заштита на фаунистички диверзитет;</li> <li>- Управувањето со генетски модифицираните организми во природата, мерките за спречување и намалување на негативни ефекти врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето;</li> <li>- Евиденција за биодиверзитет;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Планирање во управувањето со водите;</li> <li>- Планови за управување со водите;</li> <li>- Контрола на спроведување на плановите;</li> <li>- Издавање на дозволи за испуштање на отпадни води и испуштање или фрлање на материји и супстанции во реципиентот од објекти и инсталации за кои не е потребна А и Б Интегрирана еколошка дозвола;</li> <li>- Заштита на водите од загадување;</li> <li>- Интерсекторска соработка во управувањето со водите;</li> <li>- Координација на изработка на мислења по концесии;</li> <li>- Следење на заштитните зони;</li> <li>- Собирање, обработка и десиминирање на податоци од областа на управувањето со водите;</li> <li>- Спроведување на план и програма за заштита на Охридското Езеро;</li> <li>- Упразување со Прсекти за Охридско Езеро;</li> <li>- Контрола на загадувањето на Охридското Езеро</li> </ul>	Сектор за води	Дрезденска 52	А/Б
<b>ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Спроведување на инспекцискиот надзор согласно законите во кои се утврдени надлежностите на државниот инспектор за животна средина;</li> <li>- Координација;</li> </ul>	Државен инспекторат за животна средина	Дрезденска 52	А/Б

- Меѓународна соработка на Инспекторатот во однос на европските и светските институции од областа на животната средина;			
<b>СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРЕН ИНФОРМАТИВЕН СИСТЕМ</b>			
- Податоци и проектирање базирано на ГИС технологија, учествува во просторно, урбанистички и други планирања од аспект на обезбедување на квалитет на податоци;	Служба за просторен информативен систем	Дрезденска 52	А/Б
- Стандарди за аквизиција, трансформација и манипулација со просторните податоци;			
- Картографија и далечинска детекција;			
- Проекти за сателитско, аерофото и терестичко снимање;			
- Фотоинтерпретација, орторектификација, гео-орентација и презентација на просторните податоци добиени од сателитските и авионските снимки;			

## 2. МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО

[www.zdravstvo.gov.mk](http://www.zdravstvo.gov.mk), тел 3112-500

Одговорно лице: Јаглика Силјановска

- Ризик-фактори од животната средина врз здравјето на луѓето;	ЈЗО Републички завод за здравствен заштита <a href="http://www.rzzz.org.mk">www.rzzz.org.mk</a>  Одговорно лице: Д-р Драган Ѓорѓев, , тел. 3147 051, тел. 3125 044, факс 3223 354, e-mail: <a href="mailto:djorgiev@mt.net.mk">djorgiev@mt.net.mk</a> , ул. 50 Дивизија, бр.6, Скопје	50 Дивизија бр. 6 Тел. 3223-033	А/Б
- Санитарно – хигиенска состојба на објекти за јавно водоснабдување и безбедност на водата за пиење;			
- Аерозагаденост во населените места со евалуација на здравствениот ризик за одредени популациони групи;			
- Бучава во релација на здравјето;			
- Безбедност на храна и исхрана на населението;			
- Проценка на здравствените ефекти на климатските промени;			
- Проценка на здравствените ефекти на ултра виолетовото зрачење;			
- Состојба на загаденост на површинските води за капење и рекреативна намена;			
- Проценка на загаденост на човековата околина од крајното депонирање и третман на комунални и специфични отпадни материји (медицински инфективен отпад и др.);			
- Експертски елаборати за безбедноста на природните			

<p>минерални води за пиење и погони-полнилници за природна минерална вода;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Елаборати за заштита на животната средина, за објекти кои со својата локација и технологија се потенцијални загадувачи на истата;</li> <li>- Елаборати за заштита на животната средина во функција на оценка на здравствено – еколошкиот карактер на локацијата и технологијата;</li> <li>- Земање на примероци и давање на експертно мислење за санитарно – хигиенската состојба на објекти и дејности од комуналната инфраструктура;</li> <li>- Санитарно заштитни зони околу извориштата кои се користат за јавно водоснабдување со вода за пиење и полнилници за природна минерална вода за пиење;</li> <li>- Санитарно – хигиенска состојба во снабдувањето со вода за пиење, безбедноста на природните минерални води, хигиенскиот квалитет на површинските и отпадните води, како и нивото на санитација на животната средина;</li> <li>- Програма за евалуација на хигиенскиот квалитет на воздухот и неговите здравствени ефекти;</li> <li>- Состојба со селектирањето и безбедносното управување на медицинскиот отпад во здравствените институции во Република Македонија;</li> <li>- Детекција на резидуи на пестициди, тешки метали, микотоксини, радионуклеиди во примероци храна;</li> <li>- Степен на радиоактивна контаминација на животната и работната средина, контаминација со радиоактивни материи на воздухот, атмосферските талози, почвата, географските води, сточната храна, предмети за општа употреба, градежни материјали и др;</li> <li>- Концентрација на радиоактивни материи со гама емитери со гама спектрометријска метода и бета емитери со бета бројач;</li> <li>- Референтни методи за детекција на радиоактивна контаминација;</li> <li>- Регистар на професионално експонирани лица;</li> <li>- Национален регистар на установи и</li> </ul>			
---	--	--	--

<p>извори на јонизирачко зрачење користејќи го апликативен програм RAIS;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Извори на јонизирачко зрачење во медицината, индустријата и науката;</li> <li>- Национална калибрациона лабораторија за калибрација на дозиметри и други уреди за детекција на јонизирачко зрачење;</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Следење, спроведување и мерки за снабдување на населението со здравствено исправна вода за пиење;</li> <li>- Санитарен надзор, следење на здравствената исправност на водата за пиење со бактериолошки и основни санитарно хемиски анализи;</li> <li>- Отстранувањето на цврстите и течните отпадни материји;</li> <li>- Хигиенски квалитет на површински и отпадни води;</li> <li>- Состојба на загаденост на воздухот преку испитување на аероседимент;</li> <li>- Бучава во комуналната средина и влијание врз здравствената состојба на населението, и мерки за заштита;</li> <li>- Санитарно – хигиенски надзор над објекти од јавниот сообраќај;</li> <li>- Микробиолошки и хемиски прегледи на вода, храна, микробиолошки прегледи на простории и опрема за производство и промет на прехранбени производи за оценка на хигиенската исправност;</li> </ul>	<p>Ј.З.О. Завод за здравствена заштита - Кочани</p>	<p>Ул. Милан Заечар – 21, 2300 Кочани Тел. (033) 270-688, 271-263,</p>	<p>А</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Состојба на водоснабдувањето и квалитет на водата за пиење;</li> <li>- Состојба на површинските води од здравствен аспект на места и локалитети каде што се користат за спорт и рекреација, спортски риболов и за наводнување во земјоделието;</li> <li>- Квалитет на амбиентниот воздух и влијанието на загадениот воздух врз здравјето на населението;</li> <li>- Следење на комунална бучава;</li> </ul>	<p>Ј.З.У. Завод за здравствена заштита – Скопје</p>	<p>Ул. 3-та Македонска Бригада бр. 18 тел. 02/ 3298-667</p>	<p>А/Б</p>

**3. МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И  
ВОДОСТОПАНСТВО**  
**www.mzsv.gov.mk тел.3134-477**

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Нештетно отстранување на мрши, конфискати и отпадоци од животинско потекло;</li> <li>- Спречување на несоодветно складирање на животински отпадоци и ѓубре;</li> <li>- Определување на постапка за санација на ѓубрето, осоката и отпадните води;</li> <li>- Определување соодветни хигиенски услови во шталите и нивната околина;</li> <li>- Утврдување хигиенска исправност на производите од ѓубре, преработено ѓубре и компост;</li> <li>- Спречување од загадување на подземните води со причинители на заразни болести;</li> </ul>	<p>Управа за ветеринарство <a href="http://www.mzsv.gov.mk">www.mzsv.gov.mk</a></p>	<p>Ул. "Ленинова" бр. 2, 1 000 Скопје тел: 02/ 3112-210</p>	<p>A/B</p>
<p>- Мониторинг систем за квалитет на површинските води во Република Македонија;</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Хидролошки показатели: водостој-ниво на водата, количина на вода – протек (измеран вредност или добиена преку консумциона крива);</li> <li>2. Параметри кои ги карактеризираат физичките и органолептичките особини на водите: температура на вода и воздух, видливи отпадни материи, забележлива миризба, забележлива вистинска боја, матност – турбидити, рН-вредност, редокспотенцијал, специфична електроспроводливост;</li> <li>3. Праметри кои го карактеризираат кислородниот режим на водата:</li> </ol>	<p>Управа за хидрометеоролошки работи <a href="http://www.meteo.gov.mk">www.meteo.gov.mk</a></p> <p>Одговорни лица: Зоран Караманолевски, и Јосиф Милевски, Управа за хидрометеоролошки работи</p> <p>Сектор за хидрологија</p> <p>Сектор за анализа на природната средина</p>	<p>Ул. Скупи 56 Тел. 02/ 3097-004</p>	<p>A/B</p>

<p>растворен кислород – веднаш, заситеност на водата со кислород (сатурација – суперсатурација), биохемиска потрошувачка на кислород за пет дена БПК<sub>5</sub>, пермангантен индекс – потрошувачка на кислород за оксидација на органските материи – калиум перманганат, хемиска потрошувачка на кислород – бихроматна метода;</p> <p>4. Параметри кои ја карактеризираат анијонскиот и катионскиот состав на водата: бикарбонати, карбонати, хидроксида (преку содржината на <i>p</i> и <i>m</i> – алкалитетот), сулфати, хлориди, калциум, магнезиум, натриум, калиум, тврдина (вкупна, карбонатна и некарбонатна);</p> <p>5. Параметри кои ја карактеризираат минерализацијата на водата: цврсти материи (вкупни, минерални и органски), растворени материи (вкупни, минерални и органски), суспендирани материи (вкупни, минерални и органски);</p> <p>6. Биогени параметри: амониум јон, нитратен и нитратен јон фосфати;</p> <p>7. Штетни и опасни материи (санитарно-токсични материи): цијаниди, фенол, сулфиди (преку рН – вредноста и содржината на водородниот сулфид, хидросулфиден јон), вкупно железо, манган, олово, цинк, кадмиум, хром-шестовалентен);</p> <p>8. Микробиолошки параметри: најверојантен број, на колиформни клици, идентификација;</p> <p>9. Сапробиолошки параметри: одредување на степен на сапробност (по Liebman и Puntel Bick), односно степен на биолошка продуктивност (за природните и вештачките езера), како и индекс на сапробност. Овие параметри се контролираат на 25 мерни места, четири пати во текот на годината – пролет, лето и есен;</p> <p>10. Радиолошки параметри: вкупна бета радиоактивност на водата се контролира на 8 мерни места, четири пати во текот на годината.</p> <p>- Национална мерна мрежа (воспоставена 1999 год.), со 20 мерни места, според програмата RIMSYS. На овие мерни места се следат следните параметри, со фреквенција 12 пати годишно:</p>	<p>Сектор за хидрологија и Сектор за анализа на природната средина</p>		
--	--	--	--



<p>1. Физичко и хемиски мерења кои се изведуваат на терен органолептички особини на водите, физички и хемиски карактеристики, температура на вода и воздух, видливи отпадни материи, забележлива миризба, забележлива и вистинска боја, прозрачност, матност-турбидит, рН-вредност, редокспотенцијал, специфична електроспроводливост, <math>p</math> и <math>m</math> – алкалитетот, растворен кислород-веднаш, заситеност на водата со кислород/сатурација – суперсатурација, биохемиска потрошувачка на кислород за пет дена БПК5, пермангантен индекс – потрошувачка на кислород за оксидација на органски материи – калиум пермангант, хемиска потрошувачка на кислород – бихроматна метода;</p> <p>2. Параметри – нутриенти: амониум јон /N/, нитрати /N/, нитрити /N/, вкупен органски азот, орто-фосфати /P/ и вкупен фосфор;</p> <p>3. Биолошки параметри: Сапробиолошки параметри, одредување на степен на сапробност по /Liebman и Puntel Bock/, односно степен на биолошка продуктивност /за природните езера и акумулации/, индекс на сапробност, хлорофил вав, фитопланктон, биомаса /пресметана од фитопланктон или хлорофил вав/, зоопланктон;</p> <p>4. Хемиски и физички параметри: Минерализација: сув остаток од нефилтрирана и филтрирана вода, жарен остаток од нефилтрирана и филтрирана вода, губиток на жарење од нефилтрирана и филтрирана /цврсти материи-вкупни, минерални и органски, растворени материи вкупни, минарални и органски, суспендирани материи-вкупни, минерални и органски/; Параметри кои го карактеризираат анјонскиот и катјонскиот состав на водата: бикарбонати, карбонати, хидроксиди, сулфати, хлориди, калциум, магнезиум, натриум, калиум, тврдина /вкупна, карбонатна и некарбонатна/;</p> <p>5. Штетни и опасни материи: Метали: железо, манган, олово, цинк,</p>			
---	--	--	--

<p>кадмиум, хром, никел, кобалт, бакар, алуминиум, молибден; Санитарно –токсични материји: цијаниди, феноли, сулфиди (преку рН-вредноста и содржината на водородниот сулфид, хидросулфиден јон).</p> <p>Контролните профили на меѓудржавните води го следат транспортот на загадувачките материји во водите на Република Македонија, на следните мерни места:</p> <p>р. Вардар           Гевгелија  р. Струмица       Ново Село  Елешка река       Устие на Црна Река    р. Црни Дрим      Под ХЕЦ Шпиље  р. Лепенец        Граница  р. Пчиња          с. Пелинце</p> <p>- Мониторинг систем за квалитет на амбиентниот воздух во Република Македонија;</p> <p>1. Следење, обработка, анализа и прикажување на податоците за квалитет на воздухот со SO<sub>2</sub>, NO<sub>2</sub> и вкупни оксиданси на 17 мерни места во Република Македонија:</p> <p>АМСМ               Скопје  Завод за Скопје овоштарство  РХМЗ               Скопје  Драчево           Скопје  Автокоманда     Скопје  Карпош 4          Скопје  Унивезитетск а библиотека  Ново Лисиче      Скопје  Гимназија         Скопје  Јосип Броз Тито  Мет. Станица     Битола  Битола  Мет. Станица     Гевгелија  Гевгелија  Мет. Станица     Штип  Штип  Собрание          Велес  Велес  Мет. Станица     Прилеп  Прилеп  Мет. Станица     Охрид  Охрид  Филтер станица   Велес  Велес  Мет. Станица     Лазарополе  Лазарополе</p> <p>- SO<sub>2</sub> и чад се работат на сите горе наведени станици додека NO<sub>2</sub> се</p>	<p>Сектор за анализа на природната средина</p>		
--	--	--	--

<p>работи на станиците:  Карпош 4 Скопје  Мет. Станица Битола  Битола  Мет. Станица Лазарополе  Лазарополе</p> <p>- Вкупни оксиданси се работат на станиците:  Карпош 4 Скопје  Мет. Станица Лазарополе  Лазарополе</p> <p>2. Хемиска анализа на дождовница на мерно место:  Мет. Станица Лазарополе  Лазарополе</p> <p>3. Дневни, месечни и годишни извештаи за состојбата во животната средина.</p>			
---	--	--	--

#### 4. ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

<p>- Основни податоци за земјата;  а. Население по пол;  б. Температура на воздухот;  в. Врнежи;  г. Бруто национален производ;  д. Додадена вредност по сектори;  ѓ. Вработени (вработеност);  е. Вработени по сектори</p> <p>- Корисна површина и земјоделие;  а. Корисна површина по категории;  - Земјоделско земјиште по категории;  - Површина под шума  б. Пасишта;  в. Број на добиток по видови и категории  г. Број на пчелни кошници;</p> <p>- Шуми и биодиверзитет;  а. Шуми  - Шуми според видови;  - Исечена дрвна маса;  - Штети во шумите;  б. Биодиверзитет;  - Отсрелан дивеч по видови;  - Улов на слатководна риба по видови;</p> <p>- Почва (Земја);  а. Број на отворени и затворени рудници во РМ  б. Број на работни и индустриски комплекси</p> <p>- Отпадок;  а. Рециклажа;</p>	<p>Државен завод за статистика  <a href="http://www.stat.gov.mk">www.stat.gov.mk</a></p> <p>Одговорно лице:  Виолета Пановска,  помошник  раководител на  Сектор за регистри,</p>	<p>"Даме Груев" бр. 4,  1 000 Скопје  Тел. 3295-600</p>	<p>A/B</p>
---	---	---	------------

<p>б. Извоз/увоз на отпад според дејности;</p> <p>- Вода;</p> <p>а. Снабдување со вода во индустријата (зафатени и обезбедени количества вода);</p> <p>б. Користени води за технолошки намени;</p> <p>в. Снабдување со вода во индустријата по речни сливови;</p> <p>г. Користени води за технолошки намени по речни сливови;</p> <p>д. Снабдување со вода преку јавен водовод, извори и користење по речни сливови;</p> <p>ѓ. Испуштање на отпадни води од индустријата и рударството (испуштање на непречистени води);</p> <p>е. Испуштање на отпадни води од индустријата и рударството (испуштање на пречистени води);</p> <p>ж. Отпадни води во индустријата и рударството.</p> <p>- Енергија;</p> <p>а. Производство за енергетски цели по видови;</p> <p>б. Електрична енергија од обновливи извори;</p> <p>в. Потрошувачка на енергија од обновливи извори;</p> <p>г. Вкупно потребна енергија по горива;</p> <p>д. Финална потрошувачка за енергетски цели по енерганти;</p> <p>ѓ. Финална потрошувачка за енергетски цели по сектори;</p> <p>е. CO<sub>2</sub> емисии од потрошувачка за енергетски цели по сектори</p> <p>- Бучава и транспорт;</p> <p>а. Регистрирани возила по видови</p>			
--	--	--	--

### 5. ХИДРОБИОЛОШКИ ЗАВОД – ОХРИД

<p>- Фундаментални лимнолошки истражувања на трите природни езера: Охридско, Преспанско и Дојранско, како и на други копнени акватични екосистеми во Република Македонија;</p> <p>Прочување на копнени акватични екосистеми од аспект на:</p> <p>- Физичко хемиски карактеристики на водата;</p>	<p>Хифробиолошки завод - Охрид <a href="http://www.hio.edu.mk">www.hio.edu.mk</a></p> <p>Одговорно лице: Гоце Костоски, Директор, Хидробиолошки институт – Охрид, <a href="mailto:gocekos@hio.edu.mk">gocekos@hio.edu.mk</a></p>	<p>Ул. Наум Охридски бр. 50 Тел. 046 262-910</p>	<p>А/Б</p>
--	--	--	------------

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ендемизмот;</li> <li>- Реликност и специјација на растителниот и животинскиот свет;</li> <li>- Екологија на одредени популации од животинскиот и растителниот свет;</li> <li>- Миграции на одредени заедници;</li> <li>- Интродукција на нови видови;</li> <li>- Истражувања сврзани со проблеми на загадување на слатките води во Република Македонија, со цел определување стратегијата за нивна заштита.</li> <li>- Со цел зачувување на оптимална густина на популацијата на ендмичната охридска пастрмка, уште од основањето во мрестилишните инсталации на Заводот, се врши инкубација и одгледување на личинки од охридска пастрмка. Во текот на овој седум децениски период Заводот извршил порибување на Охридското Езеро со над 800 милиони рибен подмладок;</li> </ul> <p>Реализацијата на проекти од меѓународен карактер:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Мониторинг на Охридско Езеро;</li> <li>- Езерска термика и нутриентно оптоварување на Охридското Езеро;</li> <li>- Таксономско генетски истражувања на поедини видови (риби, планарии и нижи ракови) од Охридското езеро со сестрински видови од води во Полска;</li> <li>- Ектопаразити кај салмонидните риби од Охридското Езеро и нивната динамика;</li> <li>- Определување на староста на Охридското Езеро преку геолошко-палео-лимнолошки истражувања;</li> <li>- Определување на генетската припадност на охридската белвица и нејзината популациона динамика;</li> <li>- Лоцирање на сублакустричните извори од Охридското Езеро.</li> </ul>			
--	--	--	--

#### 6. ЈАВНА УСТАНОВА „НАЦИОНАЛЕН ПАРК МАВРОВО“

<ul style="list-style-type: none"> <li>- План за управување и одгледување на дивечот во паркот;</li> <li>- План за управување со водите и рибите во Мавровското езеро и р. Радика;</li> <li>- План за спречување и мерки за заштита од пожари;</li> </ul>	<p>ЈУ Национален Парк Маврово</p> <p>Одговорни лица: Стефановски Томислав, Директор , 042 489019, 070</p>	<p>НП Маврово тел. 042 489 019 e-mail: p.p.mavrov o@mt.net.</p>	<p>А</p>
---	---	---	----------

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Заштита на биодиверзитетот во паркот, биолошката разновидност и природното наследство;</li> <li>Отстранување на негативните (штетни) влијанија врз флората и фауната во паркот, биолошката разновидност и природното наследство:</li> <li>- Негативни појави од абиотска природа (врнежи, ветер, температурни екстреми, глобално аерозагадување;</li> <li>- Негативни влијанија од ентомолошка и фитопатолошка природа;</li> <li>- Негативни влијанија од диви видови животни;</li> <li>- Негативни влијанија – безправни дејствија на сеча, лов, риболов, нестручно собирање на шумски производи, изградба на објекти спротивно на урбанистичкиот план;</li> <li>- Публикации и промотивни материјали;</li> </ul>	<p>251 882, Анастасоски Гоце, инженер, 042 489019, 071 355 325,</p>	mk	
---	---	----	--

#### 7. ЈАВНА УСТАНОВА „НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПЕЛИСТЕР“

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Просторен план за НП Пелистер;</li> <li>- План за управување со ЈУНП;</li> <li>- Посебен план за одгледување и заштита на шумите во ЈУНПП;</li> <li>- Прирачник за заштита од пожари во ЈУНПП;</li> <li>- Проект за поддршка на Планот за управување со ЈУНПП;</li> <li>- Програма за заштита, одгледување и унапредување на животната средина во ЈУНПП;</li> <li>- Публикации и промотивни материјали;</li> </ul>	<p>ЈУ Национален парк Пелистер</p>	<p>ЈУНП Пелистер, тел. 047 233 464 факс. 047 233 668, e-mail: pelister@m p.com.mk</p>	A/B
---	--	---	-----

#### 8. ЈАВНА УСТАНОВА „НАЦИОНАЛЕН ПАРК ГАЛИЧИЦА“ [www.galicica.org.mk](http://www.galicica.org.mk)

<ul style="list-style-type: none"> <li>- План за привремено регулирање на управувањето;</li> <li>- Посебен план за заштита и одгледување на шумите во Националниот Парк Галичица;</li> <li>- План за просторно уредување на Националниот Парк Галичица од 1988 година;</li> <li>- Годишна програма за заштита на природата на Националниот Парк</li> </ul>	<p>ЈУ Национален парк Галичица</p> <p>Одговорно лице: Наумче Новески, ЈУНП Галичица 55, 6000 Охрид, тел. Факс 046 261 473, <a href="mailto:galicica@galicica.org.mk">galicica@galicica.org.m k</a>,</p>	<p>ЈУНП Галичица, тел. 046 261-473, <a href="mailto:galicica@galicica.org.mk">galicica@g alicica.org. mk</a></p>	<p>A/B</p> <p>A/B</p> <p>A</p> <p>A/B</p>
--	---	--	---

<p>Галичица;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Годишен изведбен план;</li> <li>- Оперативен план за пожари;</li> <li>- Студија за социоекономските аспекти на Националниот Парк Галичица;</li> <li>- Пропаганден материјал: Брошура „Откријо зеленото злато – Национален Парк Галичица“, Брошура за островот Голем Град, Леток и флаер за „Едукативно рекреативна патека во Националниот Парк Галичица“</li> </ul>			<p>A/B</p> <p>A/B</p> <p>A/B</p> <p>A</p>
---	--	--	---

**9. УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ – СКОПЈЕ**  
[www.ukim.edu.mk](http://www.ukim.edu.mk), тел. 3293-293

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Лабораторија за минерална технологија (полу-индустриски и индустриски испитувања на технологиии за пречистување на вода, почви и примарна преработка на минерали);</li> <li>- Лабораторија за хемиски анализи со разработени методи за анализа на води, почви и седименти, како и анализи на карпи и минерали (атомско емисиона спектрометрија со индуктивно спрегната плазма, спектрофотометриски анализи);</li> <li>- Лабораторија за физика и геофизика (мерења на геомагнетизам, геоелектрика, јонизирачки и нејонизирачки зрачења);</li> <li>- Лабораторија за индустриска хигиена (мерења на амбиентален квалитет на воздух со мобилни уреди за детекција на токсични и запалливи и експлозивни гасови, волатили, прашина, брзина на струење на воздух, температура, влага, притисок и бучава);</li> <li>- Лабораторија за ГИС геоинформативни системи, ориентирани модели и бази на податоци, изработка и апликација на софтвери;</li> <li>- Проекти за истражување и развој во областа на геологијата и рударството (експлоатација на минерални сировини, вклучително води и геотермални води).</li> </ul>	<p>Рударско геолошки факултет  <a href="http://www.rgf.edu.mk">www.rgf.edu.mk</a></p> <p>Одговорно лице:          Дејан Мираковски, ,          тел: 032 223 422,          032 223 410, факс:          032 223 411, e-mail:  <a href="mailto:dmirak@rgf.ukim.edu.mk">dmirak@rgf.ukim.edu.mk</a>,  <a href="http://www.rgf.edu.mk">www.rgf.edu.mk</a>.</p>	<p>Ул. Гоце Делчев 89,          Штип          Тел. 032 223-416</p>	<p>A/B</p>
---	--	--	------------

**10. НАУЧНА УСТАНОВА РУДАРСКИ ИНСТИТУТ**

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Истражување и развој во техничките и технолошките науки (во областа на рударството);</li> <li>- Експлоатација на сите видови минерални сировини;</li> <li>- Геологија, класична геодезија со фотограметрија и подготовка на минерални сировини;</li> <li>- Металургија и неорганска технологија, пирометалуршко и хидро-металуршко третирање;</li> <li>- Добивање на метали, легури и хемиски производи од силикати и базна технологија;</li> <li>- Енергетика и техничка сигурност;</li> <li>- Заштита при работа, пожари и човековата околина (во рударството, индустријата и останатите дејности).</li> </ul>	<p>Рударски институт  <a href="http://www.RI.com.mk">www.RI.com.mk</a></p>	<p>бул. Јане Сандански бр. 113          1000 Скопје          тел.02/ 2447-627 и 2451-023</p>	<p>A/B</p>
---	--	--	------------

1029.

Врз основа на член 11-а од Законот за културата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/98, 49/03, 82/05 и 24/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

**РЕШЕНИЕ**  
**ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ ТИТУЛА АМБАСАДОР НА**  
**КУЛТУРАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**  
**ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА**

1. Со ова решение на Владо Јаневски истакнат и меѓународно афирмиран и признат македонски естраден уметник му се доделува титула амбасадор на културата на Република Македонија во Република Хрватска.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3791/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1030.

Врз основа на член 17 став 3 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

**ПРОГРАМА**  
**ЗА СУЗБИВАЊЕ И ИСКОРЕНУВАЊЕ НА ОСО-**  
**БЕНО ОПАСНИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ КАЈ**  
**ЖИВОТНИТЕ**

**1. Цел**

Цел на оваа програма за сузбивање и искоренување на особено опасни заразни болести (во понатамошниот текст: програма) е утврдување на општите мерки и активности кои се применуваат во борбата против Особено опасни заразни болести кај животните од член 12, точка а), подточка А) од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), и се однесуваат на подготвеноста и капацитетот на Управата за ветеринарство (во понатамошниот текст: Управата) за справување со вонредни ситуации во рамките на своите надлежности, човечки и материјални ресурси, административни и технички процедури.

**2. Надлежности – административна поставеност – ланец на наредби**

**2.1. Преглед на надлежности и административна поставеност**

Директорот на Управата (во понатамошниот текст: директорот) веднаш го информира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во понатамошниот текст: министерот) по добиената потврда за појава на заразна болест, која е предмет на оваа програма.

Министерот му ги става на располагање неопходните ресурси и ја делегира оперативната надлежност за превземање на итни мерки и активности на директорот кои вклучуваат, но не се ограничени на:

- мобилизација и ангажирање на ветеринарен и помошен персонал;
- мобилизација и искористување на материјални и финансиски ресурси;
- задавање посебни задачи на ветеринарните друштва, физички и правни лица и лаборатории;
- соодветна координација помеѓу Управата и другите надлежни органи (Министерство за внатрешни работи, Единици за цивилна заштита, Министерство за одбрана, Министерство за здравство, Министерство за животна средина и просторно планирање итн.);
- одредување и спроведување на соодветни мерки за контрола/искоренување на болести;

- воспоставување на заштитни и зони под надзор и одредување соодветни мерки за контрола на болеста кои се применуваат во нив;

На барање од директорот, министерот ги координира и бара помош од други министерства и други органи и институции вклучени во примената на мерките за контрола на болести, заштита и ублажување на кризите.

Кога ситуацијата може да предизвика сериозни последици по здравјето на животните, здравјето на луѓето или по животната средина, или кога расположливите ресурси не се доволни, министерот ја информира Владата на Република Македонија.

Врз основа на Законот за управување со кризи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2005), Владата на Република Македонија, Управувачкиот Комитет, Групата за проценување и Дирекцијата за управување со кризи се вклучат во справувањето со болеста на национално и локално ниво.

**2.2. Ланец на наредби и проток на информации**

Министерот е одговорен за спроведување на оваа програма.

Директорот има целосна административна и техничка одговорност за подготвеноста и управувањето со кризни ситуации во случај на појава на особено опасна заразна болест и е одговорен да осигура дека Управата е подготвена во секој момент – во однос на организација, ресурси и нивото на обука да се справи брзо и ефикасно со кризната ситуација.

За ефикасна имплементација на оваа програма и координација на акциите кои произлегуваат од неа неопходно е утврдување на план за пренос на обработени и документирани информации. Во зависност од посебните околности, помеѓу мрежата на повеќе органи и институции кои се вклучени во имплементацијата на оваа програма неопходно е постоење на краток и јасен ланец на наредби.

Директорот согласно точка 2.1 од оваа програма, е овластен и одговорен за организирање и спроведување на пропишаните мерки.

Директорот има примарна улога во протокот на информации во рамките на институцијата и пошироко, остварува директна непосредна врска со Националната референтна лабораторија (во понатамошниот текст: НРЛ) и експертската група (во понатамошниот текст: ЕГ), поднесува извештаи и ги проследува информации до министерот.

Министерот ги проследува информациите до Владата на Република Македонија и други институции во државата кои директно или индиректно се засегнати од појавата на заразна болест која е предмет на оваа програма.

На предлог од директорот, министерот формира Национален центар за контрола на болести (во понатамошниот текст: НЦКБ), Локални центар(и) за контрола на болест (во понатамошниот текст: ЛЦКБ) кои функционираат во рамките на Управата и се во постојана меѓусебна координација со ветеринарните инспектори.

НЦКБ има примарно советодавна и координативна улога, остварува директна врска со ЕГ и НРЛ. ЛЦКБ ја координира работата на ветеринарните друштва кои работат по договор и работата на другите правни и физички лица ангажирани да работат на терен во регионите каде се превземаат активности за справување со појавата на заразна болест за која е потребно превземање на итни мерки.

Ветеринарните друштва, врз основа на наредби од ветеринарниот инспектор ги спроведуваат пропишаните мерки на теренот.

Документирањето на информациите е организирано врз основа на формулари кои ги дефинира Управата, а чија содржина зависи од инфективната болест која се појавила во Република Македонија.

Ланецот на наредби, е организиран така што секој поединец е потполно свесен и обучен за неговата/нејзината улога, обезбедувајќи при итни ситуации соодветен одговор во најкраток можен рок.



### 3. Ресурси

#### 3.1. Човечки ресурси

Заради примена на мерките од оваа програма, на располагање е ветеринарен и помошен персонал со различен статус кој по потреба може да се мобилизира од страна на Управата. Списоците со тој персонал, разделен во категории, на локално ниво го изготвува НЦКБ, а ги одобрува НЦКБ.

##### 3.1.1 Ветеринарен персонал

Ветеринарниот персонал кој што е директно или индиректно во надлежност на Управата, игра важна улога во борбата против заразните болести кај животните. Ветеринарниот персонал има неограничен пристап до секој дел од просторите во кои е објавена појава на заразна болест и може да ги примени сите мерки пропишани од надлежниот орган со цел контрола и искоренување на болеста.

Во однос на статусот и бројот, ветеринарниот персонал е поделен на следниот начин:

а) Ветеринарен персонал вработен во Управата:

- персонал од Управата;
- ветеринарни инспектори во подрачни единици на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во понатамошниот текст: МЗШВ);

б) Ветеринарен персонал кој не е вработен во Управата:

- доктори по ветеринарна медицина вработени во ветеринарните друштва под договор со МЗШВ;
- доктори по ветеринарна медицина вработени во ветеринарни друштва кои се регистрирани во Република Македонија.

Детални листи на ветеринарниот персонал кој е вработен во Управата во смисла на лични податоци и информации за контакт, како и листи на ветеринарен персонал вработен во ветеринарните друштва и сите правни и физички лица кои се ангажираат по потреба по основа на договор за спроведување на активностите пропишани со оваа програма ги изготвува и ажурира НЦКБ.

##### 3.1.2 Технички и административен персонал

Покрај техничкиот и административен персонал кој е веќе вработен во Управата, на централно и локално ниво, за мобилизација на дополнителен помошен персонал во случај на појава на заразна болест треба да се извршат следните подготовки:

- Управата целосно го искористи својот административен персонал за поддршка на НЦКБ при искоренување на болеста;
- Техничкиот персонал кој е веќе вработен на локално ниво и обучен за постапките во заразените одгледувалишта/подрачја и спроведување на контроли на движењето привремено назначен во инфицираните и ограничени подрачја;
- Директорот бара од министерот да обезбеди дополнителен административен персонал од МЗШВ да работи на итни должности;

##### 3.1.3 Друг персонал

Во посебни случаи или како последна можност, во борбата за искоренување на болести може да се повикаат и:

- Пензиониран ветеринарен персонал,
- Студенти од Факултетот за ветеринарна медицина,
- Студенти од Земјоделскиот факултет,
- Правни и физички лица кои се ангажираат по договор и кои ги спроведуваат мерките за контрола, сузбивање и ерадикација на болеста која е предмет на оваа програма.

Ангажираноста на другиот персонал во активностите предвидени за спроведување и реализирање на оваа програма го одредува Управата.

### 3.2. Финансирање и организација

#### 3.2.1 Начин на финансирање

Редовните тековни трошоци на Управата се покриени од Буџетот на Република Македонија во рамките на годишниот буџет на МЗШВ.

Овие трошоци вклучуваат плати и надоместоци на државните службеници, надомест за ветеринарните друштва кои работат по основа на склучен договор со МЗШВ, за лабораториите кои работат по договор вклучувајќи ја и НРЛ, секојдневни трошоци за јавни служби и услуги, трошоци за набавка на материјали за еднократна употреба и опрема за вршење рутински активности итн.

Одредени трошоци за примена на оваа програма редовно се предвидуваат и се на располагање преку Програмата за здравствена заштита на животните. Овие трошоци делумно ги покриваат:

- одржувањето на стручноста во НЦКБ,
- курсевите за обука и кампањите за запознавање на јавноста,
- иницијалните трошоци во случај на сомнеж и појава на заразна болест.

Во случај на појава на заразна болест која е предмет на оваа програма и заради успешно спроведување на пропишаните мерки, се обезбедат дополнителни средства. Овие средства бидат ставени на располагање за соодветните намени, а се обезбедат со:

- ревидирање на трошоците и ре-алокација на ресурсите во МЗШВ,
- дополнителни средства од Буџетот на Република Македонија кои се стават на располагање со одлука на Владата на Република Македонија.

#### 3.2.2. Средства потребни за борба против болести кај животните кои се предмет на оваа програма

Трошоци кои се поврзани со борбата против болестите и се покриваат од Буџетот на Република Македонија вклучуваат:

- дополнителни персонални трошоци (прекувремени работи, хонорари, патни и дневни трошоци),
- набавка на основни средства,
- набавка на потрошни материјали и опрема,
- превоз и убивање на животни и безштетно отстранување на животинските мрши,
- дезинфекција и уништување на контаминирани материјали, животински производи и добиточна храна,
- чистење и дезинфекција на простории, средства, возила и опрема.
- мерки за благосостојба на животните,
- надоместок за стоката која е убиена за контрола на болести или поради благосостојбата на животните,
- акции за итни вакцинации,
- собирање, пакување и испраќање на примероци,
- реагенси за дијагностичко тестирање.

#### 3.2.3 Оправданост и процедури за компензација

Надоместокот за претрпената штета при сузбивањето на заразни болести се исплатува согласно одредбите од Законот за ветеринарното здравство.

### 3.3. Материјални ресурси – Инфраструктура – Опрема

Управата има соодветна опрема и инфраструктура на располагање, на централно и локално ниво, која не е исклучиво наменета за итни ситуации, но може да се смета на неа во случај на појава на заразна болест. Таквата инфраструктура вклучува:

- соодветни канцелариски простории опремени со маси, бироа, столици и директни телефонски линии, факс машини, компјутери со интернет пристап и електронска пошта, принтери, потрошен канцелариски материјал, листи на информации по однос на персонал, објекти, мапи итн.,
- информативен софтверски систем и бази на податоци (NEIS, LABIS, база на податоци за идентификација и регистрација, база на податоци за граничните премини),

- Службени возила.

Управата, МЗШВ и Владата на Република Македонија треба да осигураат дека ветеринарната служба, НЦКБ како и ЛЦКБ ги имаат сите потребни средства, јасна управувачка структура и ефективно раководење, вклучувајќи персонал, објекти и опрема, за спроведување на ефикасна акција за искоренување на болеста, како и да се осигура брза имплементација на мерките поврзани со епидемиолошките испитувања, заштита на околината, третирање на мрши од заразените одгледувалишта, службен надзор на зоните, надзор на болеста, благосостојба и итно колење, чистење, дезинфекција и други санитарни мерки, итна вакцинација.

Потребата од дополнителна опрема за потребите на НЦКБ и ЛЦКБ во случај на појава на болест треба да биде континуирано следена и зависи директно од бројот на ангажирани лица. Одлука за набавување на истата донесува директорот.

Функционалноста на опремата треба да биде следена и секое нефункционирање да биде пријавено за брзо сервисирање и поправка.

Неопходната опрема која ја нема во залиха се обезбедува од други субјекти врз основа на претходно склучени договори со тие субјекти од страна на Управата.

НЦКБ и секој ЛЦКБ треба да поседуваат основни залихи на средства и потрошен материјал и опрема кои би се користеле во случај на појава на заразна болест според список на опрема изготвен од НЦКБ и ЛЦКБ.

НРЛ треба постојано да биде снабдена со соодветни реагенси за дијагноза на особено опасните болести, од соодветен тип и во доволни количини. Обемот и количината на дијагностичките тестови кои се потребни се одредува со програмите на соодветната болест.

Управата обезбеди простор за комуникација со јавните медиуми, весник за водење записи во хронолошки редослед на сите настани поврзани со појава на болеста и кој овозможи поврзување и координирање на различни активности.

#### 4. Национален центар за контрола на болести (НЦКБ)

##### 4.1. Обврски

НЦКБ е одговорен да одржува високо ниво на подготвеност, во отсуство на болест и да ја координира и насочува националната стратегија во случај на појава на болест на национално ниво. Директорот треба да обезбеди активирање на целосно екипиран и функционален НЦКБ веднаш по потврдувањето и не подоцна од 24 часа по потврдувањето на болеста која е предмет на оваа програма.

##### 4.2. Локација – Лица за контакт

НЦКБ е лоциран во канцелариите на Управата, со цел да осигура непречена комуникација со министерот, Владата на Република Македонија, ЛЦКБ и другите инволвирани субјекти.

##### 4.3. Организација и состав

Крајната одговорност за донесување на одлуките ја има директорот кој воедно раководи со НЦКБ.

Персоналот во НЦКБ треба да овозможи ефективен процес на управување.

Ветеринарниот и административниот персонал, од кој се состои НЦКБ, биде обучен за својата улога во управување со контролата и искоренување на болести. Тој се состои од најмалку двајца доктори по ветеринарна медицина и четири административни работници и биде дополнуван по потреба. Во зависност од заразната болест, по потреба се организира 24 часовна смена на должности.

НЦКБ го сочинуваат:

- раководител на НЦКБ – директор на Управата,
- заменик и координатор - одговорен на Одделението за здравствена заштита на животните,
- член – претставник од НРЛ,
- два (2) ветеринарни инспектори,

- еден (1) експерт по компјутерска информатика,

- два (2) административен или технички персонал.

Должностите на координаторот опфаќаат, особено во отсуство на болест, одржување на листи на записи за: вработените, материјали и опрема, одржување на постојана спремност за борба против заразни болести кои се предмет на оваа програма преку редовни курсеви за обука, одржување на капацитетот за дијагноза и борба против болести и спроведување на акции за подигање на јавната свест. НЦКБ се поврзува со ЕГ и НРЛ и ако се смета за потребно, бара дополнителен експертски совет од Факултетот за ветеринарна медицина или јавниот и/или приватниот сектор.

Хронолошки записи, во форма на регистар, се чуваат за сите настани поврзани со појава на заразна болест и сите акции преземени како одговор на нив.

#### 4.4. Должности и одговорности

Должностите и одговорностите на НЦКБ се :

- одржување спремност и подготвеност за справување со болестите кои се предмет на оваа програма во услови кога истите не се присутни на територијата на Република Македонија;

- формулирање и насочување на националната стратегија во случај на појава на болест и одредување на неопходни мерки за контрола и сузбивање на болест;

- раководење и следење на работата на ЛЦКБ;

- изготвување на спецификации (чек листи) на основни средства и потрошен материјал кој е на располагање на НЦКБ и ЛЦКБ;

- изготвување и давање насоки за спроведување на планот за вакцинација;

- ангажирање на персонал и други ресурси;

- комуникација и координација со НРЛ;

- комуникација и координација со ЕГ;

- комуникација со Европската Комисија, меѓународните организации и Ветеринарните служби на соседните држави, трговските партнери, како и другите национални органи и ветеринарни, земјоделски и трговски организации и тела;

- комуникација со медиумите, одржување на заеднички дневен гласник за сите настани поврзани со појава на болеста;

- предлагање финансиски програми за спроведување на мерките од оваа програма;

- организирање обуки и номинирање на учесници;

- организирање кампањи за подигавање на свеста кај јавноста;

- донесува упатства за контролата на граничните инспекциски премини и аеродроми;

- донесување на упатство за реализирање на мерките за контрола и сузбивање на болест која е предмет на оваа програма;

- комуникација со надлежните органи за обезбедување на ефикасно вршење на мерките за контрола и сузбивање на болест;

- комуникација со метеоролошки служби, служби за здравствена заштита на луѓето и служби за животна средина.

Владата на Република Македонија, преку МЗШВ, обезбедува дека НЦКБ ги поседува сите неопходни средства, вклучувајќи персонал, простории и опрема за ефикасна борба за искоренување на болести.

#### 5. Локален центар за контрола на болести (ЛЦКБ)

##### 5.1. Обврски

Улогата на ЛЦКБ е да одржува одредено ниво на постојана подготвеност и спремност, во отсуство на болест и да ги организира, координира и спроведува на терен сите соодветни контролни и заштитни мерки во случај на појава на болест на регионално и локално ниво. Директорот треба да обезбеди активирање на целосно екипиран и функционален ЛЦКБ непосредно по потврдувањето, но не подоцна од 24 часа од потврдувањето на болеста која е предмет на оваа програма.

### 5.2. Локација (и) – Лица за контакт

Заради спроведување на мерките од оваа програма на регионално и локално ниво, државата е поделена на региони составени од епидемиолошки единици. Географските граници на регионите зафаќаат најмалку 2.000 km<sup>2</sup> и се определени врз основа на административни и географски критериуми. Други критериуми кои се земат во предвид при одредувањето на регионите вклучуваат: број и видови на животни, број и типови на одгледувалишта за животни, приемчиви видови на диви животни, густина на објекти за животни, индустриска развиеност на сточарството, хумана популација, пристапност, број на денови за очекувана работа, помошен персонал на располагање, географски прилики, топографија итн.

НЦКБ обезбедува мапа на регионалната поделеност и епидемиолошките единици.

Во случај на појава на инфективна болест која е предмет на оваа програма, ЛЦКБ се активира во соодветниот регион, кој ги содржи зафатените епидемиолошки единици и под негова надлежност треба да биде целиот регион. Кога е зафатен повеќе од еден регион, или кога границите на воспоставените заштитни зони и зони под надзор се протегаат надвор од границите на еден регион, ЛЦКБ бидат активирани и функционираат во сите зафатени и заразени региони. ЛЦКБ во зафатените региони бидат во постојана меѓусебна комуникација и го координираат спроведувањето на активностите во заедничката заштитна или зона под надзор.

ЛЦКБ, се сместени во канцелариите на ветеринарните инспектори.

Точното место и податоци за контакт со ЛЦКБ ги изготвува и објавува НЦКБ во зависност од локацијата и од болест која е предмет на оваа програма.

### 5.3. Организација и состав

Персоналот на ЛЦКБ се состои од најмалку двајца ветеринарни инспектори, технички персонал за поддршка на теренските активности и две до три лица ангажирани за административна работа, кои бидат соодветно обучени за контрола на болести и спроведување на мерките од оваа програма. Персоналот може да биде дополнет по потреба и по потреба биде обезбедена дваетет и четири часовна работа. Одговорниот на ЛЦКБ е директно одговорен пред НЦКБ. Ангажираните во ЛЦКБ чуваат записи и резимеа за информирање на одговорниот на ЛЦКБ.

ЛЦКБ, по претходно одобрување од НЦКБ, може да организира ad-hoc локални ЕГ кои се состојат од доктори по ветеринарна медицина по договор во регионот, кои имаат искуство во спроведување на мерките за контрола и сузбивање на болести. Персоналот за техничка поддршка треба да биде обучен за спроведување на постапките за контрола и ерадикација на болестите кои се предмет на оваа програма.

Во однос на персоналот, опремата и начинот на управување, а со цел контрола и ефикасно сузбивање и искоренување на заразните болести кои се предмет на оваа програма, ЛЦКБ обезбеди брза имплементација на правните поединости во однос на епидемиолошките испитувања, службениот надзор и спроведувањето на контролните мерки во заштитните зони, зоните под надзор, перспективно и ретроспективно следење и благосостојба на животните,

ЛЦКБ достави податоци до Управата/НЦКБ за одредување на границата на заштитните зони и зоните под надзор, и предлага посебни мерки што треба да бидат превземени во самите зони.

ЛЦКБ е должна да доставува писмени извештаи до НЦКБ најмалку еднаш дневно, за прогресот на мерките во контролата и искоренувањето на разразната болест во регионот за кој тој ЛЦКБ е надлежен.

ЛЦКБ подготвува и ажурира список на локални и регионални организации, правни и физички лица кои треба да се контактирани во случај на појава на болест, и која најмалку ги вклучува:

- полицијата;
- царината;

- кооперантите во производството на млеко и млекарите;
- другите официјални служби кои ги посетуваат фармите
- пазарите на добиток и лица поврзани со продавањето добиток;
- собирните центри за добиток;
- приватните ветеринари;
- локалните ветеринарни асоцијации;
- превозниците на месо и добиток;
- фирми кои имаат склучено некакви договори со фармите кои би имале влијание на ширење на болеста;
- добавувачите на добиточна храна ;
- ловечките и рибарските организации;
- хиподромите;
- институциите за контрола на штетници;
- кланиците и објектите за преработка на месо;
- здруженијата на фармери.

Поради важноста од најстриктно придржување кон хигиенските процедури, ЛЦКБ обезбедува тушеви и соблекувални за персоналот кој ги посетил местата кои најверојатно не се инфицирани, одделно од оние за персоналот кој ги посетил сомнителните или инфицирани места. Опремата која е користена при тие активностите треба да биде деконтаминирана соодветно во различни простории во зависност од местата каде истата е користена. ЛЦКБ треба да обезбеди спроведување на сите предвидени мерки за дезинфекција и деконтаминација.

По потреба се обезбедуваат места/простории во вид на мобилни санитарни единици во инфицираните одгледувалишта, во кои целата дезинфекција и деконтаминација против болеста се спроведува со минимален ризик.

ЛЦКБ треба да обезбеди простории за чување и складирање на дополнителна опрема и потрошен материјал кој е неопходен за првите неколку денови од акцијата за контрола и искоренување на болести и во периодот кога болеста не е појавена.

ЛЦКБ преку преддоговори склучени помеѓу Управата и други правни и физички лица има пристап до целата неопходна опрема и по потреба потрошен материјал.

### 5.4. Општи должности и одговорности

Ветеринарниот инспектор кој раководи со ЛЦКБ треба да има искуство и познавања за управувањето со програмите за контрола и искоренување на болести, мора да има познавања за засегнатите локални индустрии, способност за анализа на комплексни проблеми и развивање и примена на практични решенија. Одговорниот инспектор во ЛЦКБ е одговорен за сите ангажирани во ЛЦКБ, директно е одговорен пред НЦКБ, и одржува врски на локално и регионално ниво со други субјекти.

Под одговорност на раководниот ветеринарен инспектор, ЛЦКБ ги исполнува следните должности:

- развој на детална програма на активности за контрола, надзор и искоренување на болести на подрачјето под негова надлежност и предлагање на истата на НЦКБ на одобрување;
- примена и управување со одобрените активности во зафатените подрачја, вклучувајќи анализа на задачите, поставување приоритети и проценка и алокација на ресурсите;
- организација и спроведување на епидемиолошките испитувања и преземање на соодветни мерки во зависност од добиените наоди;
- организација и спроведување на собирањето и испраќањето на примероци до НРЛ за дијагностички или надзорни цели и преземање на соодветни последователни мерки во зависност од добиените наоди;
- следење на напредокот на капањата и доколку е потребно предлагање промени;
- одржување на врски со службите за итно дејствување, индустријата, медиумите, и другите владини министерства, на локално и регионално ниво;

- осигурување дека сите соодветни лица и институции се консултирани за ситуацијата и дека се спроведени сите итни мерки;

- одржување на свеста и будноста на фармерите и обезбедување на нивна информираност и соработка во спроведувањето на мерките кои се применуваат за контрола и сузбивање на болести;

- чување на документирани записи за сите активности и поднесување на извештаи до НЦКБ во соодветна форма.

#### **5.5. Посебни должности и постапки**

При вршењето на своите должности, ЛЦКБ посветува особено внимание на следните должности и постапки:

##### **5.5.1 Испитување на сомнителни случаи**

Кога постои сомнителен случај на инфективна болест кај животните, ветеринарниот инспектор придружен од лице кое е искусно во областа на здравствена заштита на животните, се спроведува испитување на сомнителниот случај, преземајќи ги сите потребни мерки на претпазливост за да се избегне понатамошно ширење на болеста. Испитувањето вклучува детално клиничко испитување, епидемиолошко испитување и собирање на соодветни примероци за испраќање во НРЛ за потврдување или отфрлање на сомнението. Активностите се спроведуваат врз основа на посебните насоки пропишани во формуларите направени за таа цел од страна на Управата. Доколку е потребно, истрагата вклучува проценка на влијанието на дивите животни во развојот на епидемиолошката состојба. Одговорниот инспектор на ЛЦКБ во консултација со НЦКБ треба да одреди кои одгледувалишта се инфицирани врз основа на резултатите од лабораториските тестови и/или други епидемиолошки и клинички докази.

##### **5.5.2 Вакцинација на животни**

Доколку вакцинација е избрана како начин за контрола на болеста, ЛЦКБ треба да организира и имплементира програма за вакцинација во означените зони и да го надгледува нејзиното спроведување.

##### **5.5.3 Надзор**

ЛЦКБ мора да осигура строго придржување кон мерките за контрола и сузбивање определени од НЦКБ и за таа цел организира и спроведе посети на сите одгледувалишта на добиток во заштитните зони и во зоните под надзор кои се сметаат дека се во ризик, вклучувајќи ги оние назначени од ЕГ. Посебно важна улога на ЛЦКБ е да осигура ефикасно спроведување на поставените ограничувања на движењето на животните на и од одгледувалиштата. ЛЦКБ работи во соработка со службата за внатрешни работи и другите одговорни органи на објавувањето на инфицираните одгледувалишта и спроведувањето на други контролни и заштитни мерки. Персоналот што го спроведува надзорот, без разлика дали припаѓа на службата за внатрешни работи, АРМ или е технички или административен персонал на ЛЦКБ, одговара пред одговорниот инспектор на ЛЦКБ.

##### **5.5.4 Имплементација на мерки за заштита и контрола на болести**

Одговорниот инспектор во ЛЦКБ треба да обезбеди дека сите членови на ЛЦКБ се запознаени со соодветните стратегии за контрола на болестите во контекст на посебните локални и епидемиолошки околности, и ги превзема сите потребни мерки за следење на ситуацијата на теренот во однос на ширењето на болеста. За таа цел, врз основа на специфичните и детални упатства од НЦКБ, ЛЦКБ ги превзема следните активности:

- активностите во зоната под надзор, кои имаат за цел ефикасно спроведување на применуваните заштитни мерки како и следење на можното ширење на болеста, преку испитување на клинички или епидемиолошки сомнителните случаи или преку прегледи на случајно избрани единки-клинички и/или лабораториски-од сомнителната популација,

- активностите во заштитната зона, кои имаат за цел осигурување на брзо и ефикасно спроведување на пропишаните контролни мерки на инфицираните одгледувалишта, откривање на нови случаи на болест со помош на редовно клиничко испитување и/или лабораториски тестови, спроведување на епидемиолошки испитувања, одредување на здравствениот статус на животните кои се во ризик и советување на фармерите за претпазливост и заштита со цел да се намали ризикот од пренесување на болеста.

##### **5.5.5 Проценување на вредноста на закланите или убиените животни и уништените производи од животинско потекло**

При проценка на вредноста на закланите или убиените животни и уништените производи од животинско потекло при спроведувањето на мерките за сузбивање и искоренување на болести кои се предмет на оваа програма заради надоместок на штета, ЛЦКБ постапува по инструкции од НЦКБ, врз основа на одредбите кои се пропишани во Законот за ветеринарното здравство и прописите донесени врз основа на него.

##### **5.5.6 Движење и превоз на животни и производи од животинско потекло**

ЛЦКБ треба да обезбеди дека движењето или превозот на животни, производи и нус производи помеѓу одгледувалишта, саеми, пазари, и други форми на набавување се спроведува врз основа на оваа програма соодветно на болеста.

ЛЦКБ го организира превозот на животните, животинските производи и мршите од угинати, убиени или заклани животни од одгледувалиштата до местото на нивно нештетно отстранување со соодветни превозни средства и под службен надзор со цел да се избегне ширењето на инфекцијата. Деталните упатства за транспортот на живи животни, производи, суровини, нус производи и отпадоци од животинско потекло се пропишуваат дополнително од страна на НЦКБ во зависност на болеста која е предмет на оваа програма врз основа на одредбите кои се пропишани во Законот за ветеринарното здравство и прописите донесени врз основа на него.

##### **5.5.7 Отстранување на животни и производи од животинско потекло**

ЛЦКБ треба да го организира убивањето и нештетно отстранување на инфицираните животни веднаш и не подоцна од роковите пропишани со програмата соодветно на болеста. За нештетно отстранување на животните и производите од животинско потекло персоналот од ЛЦКБ мора да има познавања за локалната индустрија и практично искуство за методите за нештетно отстранување на животински мрши и други контаминирани материјали. Нештетното отстранување на животните, производите од животинско потекло и добиточната храна се спроведува под службен надзор од ветеринарен инспектор. Деталните упатства и процедурите за нештетно отстранување на животните и животински производи се пропишуваат дополнително од страна на НЦКБ во зависност од инфективната болест која е предмет на програмата соодветно на болеста и врз основа на прописите од областа на ветеринарството.

##### **5.5.8 Убивање/колење на животни**

ЛЦКБ е одговорен за убивање на животни со хумани методи и од страна на професионално обучени лица. Животните треба да бидат убиени на лице место и потоа транспортирани до местото за нештетно отстранување. Деталните упатства и процедурите за убивање на животни се пропишани дополнително од страна на НЦКБ во зависност од инфективната болест која се појавила во државата и врз основа на прописите од областа на ветеринарството.

Доколку е дозволено, колењето на животни се спроведува во кланици под службен надзор. Ваквото колење се врши во отсуство на други животни или трупови во просториите, и надвор од другите тековни активно-

сти на кланицата. По колењето просториите, објектите и опремата во кланиците треба да бидат целосно исчистени и дезинфицирани.

### 5.5.9 Чистење, дезинфекција, дезинсекција, дератизација, деконтаминација и дезодорација (во понатамошниот текст: ДДДД)

ЛЦКБ го организира и надгледува чистењето и ДДДД и контролата во одгледувалиштата, вклучувајќи ги контаминирани простории, опремата, материјалите и возилата. За таа цел персоналот од ЛЦКБ треба да има соодветно познавање за постапките за чистење и ДДДД. Деталните упатства и процедури за чистење и ДДДД се пропишани од страна на НЦКБ во зависност од инфективната болест која е предмет на соодветната програма и врз основа на прописите од областа на ветеринарството.

### 5.5.10 Повлекување на ограничувањата

По исполнувањето на мерките за надзор, добивањето на негативни резултати и кога зависно од болеста ќе помине одреден период од спроведувањето на мерките за контрола на болеста, ЛЦКБ му предлага на НЦКБ повлекување на сите ограничувања. По повлекувањето на ограничувањата ЛЦКБ го надгледува повторното населување на одгледувалиштата.

### 5.5.11 Набавка на материјали за нештетно отстранување

Со цел навремено, непречено и нештетно отстранување на животните, ЛЦКБ постојано води евиденција за локалните изведувачи и набавувачи на опрема и машини за нештетно отстранување на животните. Управата склучува пред договори со некои од овие изведувачи.

Секој ЛЦКБ треба да обезбеди соодветно место за складирање на материјали и опрема, кои се под одговорност на еден од неговите членови.

## 6. Експертска група

Согласно оваа програма, директорот ја формира ЕГ во зависност од болеста која е предмет на оваа програма, која треба да му биде во функција на НЦКБ, а по потреба и на располагање на ЛЦКБ.

### 6.1. Функции

ЕГ треба да биде перманентно оперативна група со следните функции:

- во отсуство на болест, реализација на упатствата од НЦКБ во однос на одржувањето на високо ниво на подготвеност,

- во случај на појава на болест, обезбедување на експертски совети и упатства за поддршка на националната стратегија за контрола на болести на национално ниво, и особено, организирање и спроведување на епидемиолошки и други испитувања на теренот.

Во случај на активно жариште, ЕГ постапува како мобилна група за брзи интервенции на локално и регионално ниво и обезбедува иницијална експертска помош за соодветно функционирање на ЛЦКБ.

Директорот треба да обезбеди функционирање на ЕГ веднаш, но не подоцна од 24 часа по потврдувањето на болеста која е предмет на соодветната програма.

### 6.2. Локација – Контакт детали

За време на периодите на отсуство на болест ЕГ нема да се состанува во посебни простории, но нејзините членови продолжуваат да ги исполнуваат своите рутински должности на своите работни места. Во овие периоди ЕГ може да се контактира преку Одделението за здравствена заштита на животните во Управата.

За време на периоди на активни жаришта на болест, ЕГ е активно вклучена во спроведување на своите функции. Во тој случај ЕГ може да се контактира со посредство на НЦКБ.

### 6.3. Организација и состав

ЕГ го известува НЦКБ односно во периодите на отсуство на болест, директорот, преку Одделението за здравствена заштита на животните и делува советодавно за технички и научни прашања што се однесуваат на имплементацијата на планот на итни мерки.

Експертската Група ја сочинуваат :

- епидемиолози;
- лабораториски експерти;
- дијагностичари;
- други експерти (биолози, орнитолози и други).

Бројот и стручниот профил на членовите на ЕГ можат да бидат проширени доколку во време на појава на болест ситуацијата тоа го налага. Членовите се избираат според нивната стручност и искуство за клиничките, епидемиолошките аспекти на инфективните болести и искуството на методите за контрола на искоренувањето на овие болести. Членовите на ЕГ треба континуирано да го надградуваат своето знаење.

Директорот ги обезбедува сите потребни ресурси за непречено функционирање на ЕГ.

### 6.4. Должности и одговорности на ЕГ

#### 6.4.1. Во отсуство на болест

а) Експертиза и помош на Управата во планирањето на итните мерки во случај на појава на болест;

б) Советување на директорот за начините за контрола, сузбивање и искоренување на различни болести и обезбедување на експертска поддршка во спроведувањето на овие активности;

в) Давање совети и помош во развојот на соодветните програми и анализа на различни сценарија за развој на епидемии;

г) Развивање на модели за собирање и анализа на епидемиолошки податоци;

д) Врз основа на најновите научни сознанија, поддршка во процесот на донесување одлуки;

ѓ) Учество во развојот и имплементација на системи за проценка на ризици;

е) Обучување на вработените за клиничките знаци, епидемиологијата и начинот за контрола на болестите;

ж) Обучување на ветеринарниот персонал за спроведување на епидемиолошки испитувања;

з) Поддршка во изведувањето на симуирани вежби за ветеринарниот, техничкиот и административниот персонал;

с) Учество во спроведување на кампањи за подигање на свеста кај јавноста и нејзино информирање со цел фармерите, ветеринарите и потрошувачите да бидат запознаени со целите и модалитетите на програмата со што се осигурува нивна поддршка и непречено спроведување на истата.

#### 6.4.2. Во случај на сомнеж за појава на болест

а) Проценка на клиничката слика и епидемиолошката ситуација;

б) Давање на совети во поглед на земање примероци, потребни анализи за дијагностицирање на болести и предлагање на дополнителни мерки.

#### 6.4.3. Во случај на потврдување на појава на болест

а) При првичното појавување на болест, проценка и анализа на податоците од епидемиолошкото испитување со цел одредување на изворот на инфекција, веројатниот датум на инфекција и можноста за евентуалното ширење на болеста;

б) Проценка во однос на одгледувалиштата за кои постои најголем ризик за ширење на болеста и предлагање на мерки за спречување на ширењето на болеста;

в) Советување во однос на мерките пропишани со соодветната програма;

г) Водење на епидемиолошки истражувања;

д) Поткрепување на епидемиолошките податоци со географски, метеоролошки и други потребни релевантни информации;

ѓ) Анализа на епидемиолошките податоци и вршење на проценка на ризици во редовни интервали;

е) Постојано следење на можноста за користење на итна вакцинација како контролна мерка и давање на мислења на оваа тема за НЦКБ;

ж) Давање на совети на НЦКБ и ЛЦКБ.

## 7. Обука на персоналот, подигање на јавната свест и запознавање на јавноста

### 7.1. Обука на персоналот во службата

Управата треба да обезбеди редовна обука на персоналот кој може да биде ангажиран во борбата со болестите кој се предмет на оваа програма.

При планирање и спроведување на обуката, Управата треба да биде помогната од Факултетот за Ветеринарна Медицина и Ветеринарната Комора.

Програмата се изведува преку семинари, предавања и брошури во кои задолжително ги обработуваат најмалку следните теми:

- етиологија;
  - епизоотиологија;
  - патогенеза;
  - клиничка слика;
  - пато-анатомски наод;
  - дијагноза и диференцијална дијагноза;
  - контролни мерки и превентива;
  - надзор над болестите;
  - постапки во сомнителните и инфицирани одгледувалишта;
  - организациона поставеност при спроведување на мерките за борба против болестите кои се предмет на оваа програма (НЦКБ, ЛЦКБ, ЕГ);
  - епидемиолошки испитувања;
  - процедури во заштитните зони и зоните под надзор;
  - следење и надзор;
  - благосостојба на животните;
  - водење евиденција;
  - начини на комуникација и известување;
  - процедури за пријавување, објавување и одјавување.
- Во обуката се вклучени:
- ветеринарните инспектори;
  - членовите на експертската група(и) членовите на НЦКБ и ЛЦКБ.

Покрај оваа обука, ветеринарните инспектори се обучуваат и за процедурите за контрола на болести кои задолжително се пријавуваат и за епидемиологија.

Останатиот персонал треба да помине низ соодветна обука која се организира од ЕГ и Управата.

Покрај горе споменатите обуки се организираат симултани канцелариски и теренски вежби на секои две години, во што е можно пореални услови. Изведувањето на овие вежби треба да биде во согласност со меѓународните искуства и стандарди.

По извршувањето на симултаните вежби се проценува нивната ефективност и се подготвува извештај. Искуствата од симултаните вежби се искористат за подобрување и дополнување на оваа и другите соодветни програми и следните обуки.

Доколку е возможно, обуката и симултаните вежби може да се изведуваат со заеднички програми со соседните држави.

### 7.2. Подигање на јавната свест

Со оглед на тоа дека одгледувачите на животни се важна алка во откривањето и навременото пријавување на сомнеж на болеста, неопходно е тие да бидат запознаети со клиничките знаци на болестите.

Курсеви и материјали за обнова на знаењето обезбедуваат за докторите по ветеринарна медицина, агрономите од сточарска насока и за оние кои би можеле да имаат контакт со приемчивите животни. Содржината на овие курсеви е слична со онаа што е пропишана во точка 7.1. од оваа програма.

Во овие обуки треба да бидат вклучени фармерите, продавачите на добиток, вработените во кланици, ветеринарните техничари, возачите на возила за превоз на животни и лицата кои ги посетуваат одгледувалиштата и имаат редовен контакт со приемчивите животни по други основи. Овие обуки треба да го нагласуваат ризикот од болеста, начинот на нејзина појава и ширење, клиничките симптоми на болеста, потребата од брзо пријавување при сомневање за присуство на болеста, условите за компензација за животните и евентуалните штети од појава на болестите.

### 7.3. Запознавање на јавноста со болеста

Кога е потврдена заразна болест во земјата, се обезбедува редовно информирање за напредокот на мерките за контрола и искоренување, преку локалните и националните медиуми.

Покриеноста на медиумите има значајно влијание врз тоа како јавноста ќе гледа на напредокот во борбата против болестите. Ова повратно влијае на нивото на подршката од јавноста за чекорите што се преземаат за нејзино брзо привршување. Информациите се доставуваат до медиумите на неколку начини:

- брифинзи со новинари;
- редовно информирање на медиумите (иницијално еднаш дневно);
- одговори на поединични барања;
- интервјуа;
- доставување на статии на барање на медиумите.

Употребата на стручни термини треба да биде сведена на минимум.

Сите информации треба да бидат редовно и навремено доставувани до медиумите.

За комуникација со јавноста се ангажира искусен портпарол. Како дополнителен начин за известување може да има и известувања од терен.

#### 7.3.1 Медиумска кампања на национално ниво

Усни информации

Медиумската кампања се координира од НЦКБ во вид на дневни пресови на национално ниво од Министерот и други овластени службеници со цел да:

- се обезбеди постојано известување за ситуацијата на болеста;
- се обезбедат детали за последните мерки на претпазливост и контрола;
- се потенцираат моменталните проблеми.

Заради избегнување на неконтролиран пристап до заразените подрачја со што можноста за ширење на болеста се зголемува, теренските посети треба да бидат организирани под контролирани услови.

Пишани информации

Покрај усните информации, заради поцелосно информирање на домашните и меѓународните медиуми, редовно се дистрибуираат и печатени информации.

#### 7.3.2 Интернет

Управата треба да обезбеди интернет страница која постојано ќе биде проширувана и дополнувана со последните информации за развојот на состојбата на болеста, хронологија на настаните, и други информации за јавноста. Интернет страниците содржат препораки за биосигурносни мерки за патници и увозници/извозници. Едно лице се назначува за одржување на страницата и следење на информациите кои се објавуваат на други интернет страници.

#### 7.3.3 Јавни огласи

Заради запознавање на јавноста, до јавните медиуми се дистрибуираат јавни огласи со едноставни и директни пораки.

#### 7.3.4 Медиумски кампањи на локално ниво

Едно лице од ЛЦКБ се назначува да дава информации за јавноста на локално ниво во консултација со НЦКБ.

Заради одржување на директна комуникација со одгледувачите кои се загрозувани од спроведувањето на мерките за контрола и искоренување на болестите се одржуваат локални состаноци. На медиумите може да им биде дозволено да присуствуваат на овие состаноци. Одговорниот инспектор во ЛЦКБ треба навремено да воспостави контакт со локалните медиуми за нивно информирање.

Членовите на ЛЦКБ треба да се запознаени дека информациите претставуваат класифицирани информации определени со степен на тајност согласно закон и не смеат да се даваат без претходно одобрение од НЦКБ.

## 8. Влегување во сила

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.19-3685/1  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија,  
м-р **Никола Груевски**, с.р.

## 1031.

Врз основа на член 17 став 3 од Законот за ветеринарното здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/98), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 26.06.2007 година, донесе

### ПРОГРАМА ЗА СУЗБИВАЊЕ И ИСКОРЕНУВАЊЕ НА АВИЈАРНАТА ИНФЛУЕНЦА

#### 1. ПОГЛАВЈЕ: ОПШТИ ОДРЕДБИ

##### 1. Цел

Основна цел на Програмата за сузбивање и искоренување на Авијарната инфлуенца (во понатамошниот текст: програма) е заштита на здравјето на животните и здравјето на луѓето од болеста Авијарна инфлуенца (во понатамошниот текст: АИ) и обезбедување основни предуслови за непречена трговија и евентуално извоз на живина и производи од живина.

##### 2. Дефиниции

Одделни изрази употребени во оваа програма го имаат следното значење:

а) “Авијарна инфлуенца” е инфекција кај живината или други птици предизвикана од било кој вирус А на инфлуенца:

- на подтиповите Н5 или Н7 или  
- со венски индекс на патогеност кај шест неделни пилиња поголем од 1.2.

б) “Високо патогена Авијарна инфлуенца (во понатамошниот текст: ВПАИ)” е инфекција кај живината или други птици предизвикана од:

- вируси на АИ од подтиповите Н5 и Н7 со геномска секвенца кодифицирана за многукратни основни аминокиселини на местото на врзување на хемаглутининска молекула слична со таа кај другите вируси на ВПАИ, со тоа што молекулата на хемаглутинин може да биде врзана со убикватин протеаза од домаќинот или  
- вируси на АИ со венски индекс на патогеност кај шест неделни пилиња поголем од 1.2.

в) “Ниско патогена Авијарна инфлуенца (во понатамошниот текст: НПАИ)” е инфекција кај живината или други птици предизвикана од вируси на АИ од подтиповите Н5 и Н7 кој не влегува во дефинициите под потточка б) од оваа точка.

г) “Жариште” е одгледувалиште каде АИ е потврдено од страна на Управата за ветеринарство (во понатамошниот текст: Управата).

## II. ПОГЛАВЈЕ: МЕРКИ КОИ СЕ ПРИМЕНУВААТ ВО СЛУЧАЈ НА СОМНЕВАЊЕ НА ПОЈАВА НА ЖАРИШТЕ НА АИ

### 1. Мерки кои се применуваат во одгледувалишта

По поставувањето на сомнежот на АИ, Управата веднаш започнува службена истрага за да го потврди или исклучи присуството на АИ, и го става одгледувалиштето под службен надзор. Службената истрага вклучува земање примероци/мостри за лабораториско тестирање во согласност со потточката 4.2.2. од Поглавје V од оваа програма.

До добивањето на резултатите од лабораториското тестирање, Управата во сомнителното одгледувалиште обезбедува примена на следниве мерки:

а) Пребројување или соодветна проценка на бројот на живината, другите птици и сите цицачи од домашните видови во однос на нивната категорија, тип и вид;

б) Составување листа со приближниот број на живина или други птици или сите цицачи од домашните видови кои се веќе болни, угинати или постои можност да бидат инфицирани во секоја старосна и производна категорија од одгледувалиштето. Листата се ажурира дневно за да се имаат во евиденција изведувачата и угинувањата во текот на периодот од поставувањето на сомнежот и истата е биде достапна на барање на ветеринарниот инспектор;

в) Ограничување на живината и другите птици во нивните живеалишта или на некое друго место каде се изолирани и каде се спречува контакт со друга живина, други птици или диви птици;

г) Забрана за влез и излез на живина и други птици во и од одгледувалиштето;

д) Забрана за изнесување на животинските мрши, месото од живина или други птици вклучувајќи и внатрешни органи, добиточна храна, прибор, материјали, отпадок, ѓубре, цврсто ѓубре од живина или други птици, постелка или било што друго што би можело да ја пренесе болеста од одгледувалиштето без одобрување од Управата, придружувајќи се кон соодветните биосигурносни мерки за да се одстрани опасноста од ширење на АИ;

ѓ) Забрана за изнесување на јајца од одгледувалиштето освен доколку се изнесуваат за нештетно отстранување. По исклучок, јајцата, вклучувајќи ги и јајцата за насад може да се изнесат од одгледувалиштето доколку тоа е одобрено од Управата, во согласност со условите пропишани во анекс 5 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел.

е) Ограничување на движењето на лица, цицачи од домашните видови, превозни средства и опрема до и од одгледувалиштето. Движењето може да се одобри под посебни услови од страна на ветеринарниот инспектор;

ж) Дезинфекција на влезовите и излезите од објектите во кои се одгледува живина и други птици и во самото одгледувалиште во согласност со инструкциите на ветеринарниот инспектор.

Епидемиолошкото испитување се спроведува во согласност со точка 3.3. од Поглавје V од оваа програма.

Ветеринарниот инспектор може да земе мостри и да ги поднесе на лабораториско испитување и од други одгледувалишта. Во тие одгледувалишта ветеринарниот инспектор може да не примени некои или сите мерки кои се наведени погоре во Дел I од ова поглавје.

### 2. Отстапки од мерките кои се применуваат на одгледувалиштата

Управата може да дозволи отстапувања од мерките наведени во потточките в), г) и д) од Дел I од ова поглавје а, врз основа на проценка на ризикот и имајќи ги во предвид превземените мерки на претпазливост како и крајното одредиште на птиците и производите кои се пренесуваат. Управата може да одобри отстапување од примена на мерките од потточката ж) од Дел I од ова поглавје во случај на други птици освен живина кои се чуваат на некомерцијални одгледувалишта.

### 3. Времетраење на мерките кои се применуваат на одгледувалиштата

Мерките кои се применуваат во одгледувалиштата во случај на сомневање на појава на жаришта како што е предвидено со Дел I од ова поглавје, се применуваат се додека Управата не го исклучи присуството на АИ.

### 4. Дополнителни мерки врз основа на епидемиолошко испитување

Врз основа на резултатите од епидемиолошкото испитување, Управата може дополнително да ги примени мерките наведени во оваа точка на одгледувалишта каде има голема густина на населеност на живина.

а) Привремена забрана на движење на живината, други птици и јајца и движење на превозни средства поврзани со живинарскиот сектор во поголема област или во целата држава. Ова ограничување може да се прошири и на движење на цицачи од домашните видови но не повеќе од 72 часа освен доколку не е оправдано од исклучителни околности.

б) Примена на мерките предвидени во точката 1.1. од Поголавје III од оваа програма, доколку условите дозволуваат, може да се ограничи само на живина која е сомнителна на инфекција и нејзините производни единици. Примероци од живината или други птици се земаат кога истите ќе бидат нештетно уништени, со цел сомневањето на појава на жариште да се потврди или исклучи во согласност со процедурите предвидени во точка 4.2. од Поголавје V од оваа програма.

в) Формирање привремена контролна зона околу одгледувалиштето и примена на некои или сите мерки предвидени во точка 1. од ова поглавје.

## III. ПОГЛАВЈЕ: МЕРКИ КОИ ЌЕ СЕ ПРИМЕНАТ ВО СЛУЧАЈ НА ПОЈАВА НА ЖАРИШТА СО ВПАИ

### 1. Мерки кои се применуваат на одгледувалишта

#### 1.1. Мерки кои се применуваат од Управата

Во случај на потврда на присуство на вирусот на ВПАИ, покрај мерките пропишани со Дел I од Поголавје II од оваа програма, Управата обезбеди примена на следните мерки:

а) Живината и другите видови птици, присутни на одгледувалиштето каде ВПАИ е потврдена бидат веднаш нештетно уништени под службен надзор. Нештетното уништување се врши во согласност со националното законодавство и на начин на кој се одбегнува ризикот од ширење на АИ, особено за време на транспортот или самото убивање. Управата може да одобри отстапување од нештетното уништување за одредени видови живина или други птици врз основа на проценка на ризикот од понатамошно ширење на АИ. Управата обезбедува превземање соодветни мерки за ограничување на можноста за ширење на АИ на диви птици на одгледувалиштето.

б) Живината и другите птици кои угинале или биле нештетно уништени и јајцата за насад и конзумација треба да бидат нештетно отстранети под надзор на ветеринарниот инспектор.

в) Живината која е штотуку изведена од јајца собрани од одгледувалиштето во периодот помеѓу датата на можна појава на ВПАИ на одгледувалиштето и применувањето на мерките предвидени во Дел I од Поголавје II од оваа програма, треба да биде ставена под службен надзор и врз неа се врши испитување во согласност со методите и процедурите пропишани во точка 4.2. од Поголавје V од оваа програма.

г) Месото од закланата живина и јајцата за насад и конзумирање произведени на одгледувалиштето во периодот помеѓу можната дата на појава на ВПАИ и примената на мерките предвидени со Дел I од Поголавје II од оваа програма, треба да се иследат и отстранат под службен надзор. Управата може да даде одобрување јајцата за конзумирање да бидат испратени директно до објектите за производство на производи од јајца и со истите да се постапува во согласност со националното законодавство и во согласност со условите наведени во анекс 5.

д) Храната за живина, други предмети и супстанции и отпадок кои би можеле да бидат контаминирани, се уништуваат или подложат на третман во согласност со инструкциите дадени од ветеринарниот инспектор со кој се обезбедува уништување на вирусот на ВПАИ.

ѓ) Цврстото и течното ѓубре и постелката кои би можеле да бидат контаминирани, се третираат во согласност со одредбите за чистење и дезинфекција пропишани во точка 2.1 од Поголавје V од оваа програма.

е) По отстранување на животинските мрши, објектот кој се користел за нивно одгледување, опремата која би можела да биде контаминирана и превозните средства користени за транспорт на живина или други птици, мрши, месо, храна, цврсто и течно ѓубре, постелка или друг материјал или супстанции за кои постои сомневање дека се контаминирани, се чистата, дезинфицираат или третираат во согласност со одредбите за чистење и дезинфекција наведени во точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма.

ж) Забрана за влегување и излегување од одгледувалиштето без одобрување од ветеринарниот инспектор за други домашни птици или цицачи од домашните видови. Ова ограничување нема да се однесува на цицачи од домашните видови кои имаат пристап само до просторот за живеење на луѓе.

з) Проведување на целосна епидемиолошка истрага во согласност со точка 4.3. од Поголавје V од оваа програма.

с) Во случај на примарно жариште, изолатот на вирусот се испраќа на лабораториско тестирање за да се одреди генетскиот подвид. За таа цел изолатот на вирусот се испраќа до референтна лабораторија на Светската организација за здравствена заштита на животните (во понатамошниот текст: ОИЕ) или Европската Унија, како што е предвидено во точка 4.1. од Поголавје V од оваа програма.

#### 1.2. Исклучоци кои се однесуваат на одредени одгледувалишта

Управата може да одобри отстапување од мерките предвидени во потточка 1.1. а) од ова поглавје во случај на појава на жариште на ВПАИ во некомерцијални одгледувалишта, објекти за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици, национални паркови, ограден простор каде живина или други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштитување на загрозените видови или официјално регистрирани ретки раси на живина или други птици, доколку таквото отстапување не ја доведува во опасност контролата на болеста и е во согласност со националното законодавство.

Кога се дозволени исклучоци Управата обезбедува спроведување на следните мерки врз живината и другите птици на кои се однесува отстапувањето:

а) целосна изолираност од друга живина, други птици и диви птици;

б) понатамошен надзор се додека лабораториските тестови не покажат дека не претставуваат повеќе опасност за понатамошно ширење на ВПАИ и

в) нема да се преместуваат од одгледувалиштето од кое потекнуваат, освен во случај кога по инструкции и надзор од ветеринарниот инспектор се праќаат директно на колене или во друго одгледувалиште.



## 2. Мерки кои се применуваат во одделни производни единици и контактни одгледувалишта

### 2.1. Мерки кои се применуваат во случај на појава на жариште на ВПАИ во посебни производни единици

Во случаи на појава на ВПАИ во одгледувалишта кои се составени од две или повеќе производни единици Управата може да дозволи отстапка од примена на мерките пропишани во потточка 1.1 а) од ова поглавје за производните единици во кои живината е здрава. Таквите отстапки не смеат да ги доведат во опасност мерките за контрола на болеста.

Отстапките се дозволуваат само во случаи на одгледувалишта со две или повеќе производни единици, каде имајќи ги предвид структурата, големината, работењето, типот на сместување, хранење, снабдување со вода, опрема, персонал и посетители на премисите, условите се задоволителни и тие се комплетно независни од другите производни единици во поглед на локацијата и секојдневна организираност на држаната живина.

### 2.2 Мерки кои се применуваат во контактните одгледувалишта

Врз основа на епидемиолошкото испитување, Управата одлучува дали одгледувалиштето се смета како контактното одгледувалиште. Од страна на Управата се наредува примена на мерките предвидени во Дел I од Поголавје II од оваа програма. во контактното одгледувалиште се додека присуството на ВПАИ не се исклучи.

Врз основа на епидемиолошкото испитување, од страна на Управата може да се нареди примена на мерките пропишани во точка 1.1 од ова поглавје во контактното одгледувалиште особено ако истото е лоцирано во област со голема популација на живина. Главните критериуми врз основа на кои се одлучува за применување или неприменување на мерките предвидени со точка 1.1 од ова поглавје во контактното одгледувалиште се наведени во анекс 6 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел.

Ветеринарниот инспектор обезбедува земење мостри од живината која е убиена, со цел да се потврди или исклучи присуство на вирусот на ВПАИ во тоа контактното одгледувалиште.

Од страна на ветеринарниот инспектор се обезбедува дека на секое одгледувалиште каде живината или други заробени птици се убиваат и нештетно се отстрануваат, а АИ последователно се потврдува, објектите и било која опрема која би можела да биде контаминирана, превозните средства кои се користеле за транспорт на живина, други заробени птици, мрши, месо, храна, цврсто губриво, течно губриво, постелка или било кој друг материјал или супстанца која би можела да биде контаминирана и дека се спроведуваат соодветните процедури пропишани во точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма.

## 3. ЗАШТИТНА ЗОНА И ЗОНА ПОД НАДЗОР

### 3.1. Формирање заштитната зона и зона под надзор во случај на појава на жариште на ВПАИ

Веднаш по потврдување на жариште на ВПАИ, Управата формира:

а) заштитна зона во радиус од најмалку 3 км. околу одгледувалиштето и

б) зона под надзор во радиус од најмалку 10 км. околу одгледувалиштето вклучувајќи ја и заштитната зона;

Кога се формираат заштитната зона и зоната под надзор, Управата треба да ги има во предвид следниве критериуми:

а) епидемиолошкото испитување;

б) географската поставеност, особено природните граници;

в) локацијата и близината на одгледувалиштето и проценетиот број на живина;

г) вообичаеното движење, трговијата со живина и други птици и достапноста до кланици;

д) објектите и персоналот кои се на располагање за спроведување на мерките за контрола на транспортот на живина и други птици, нивни мрши, отпадок и постелка, во заштитната зона и зоната под надзор, особено ако живината или другите птици треба да се убијат и одстранат од одгледувалиштето од кое потекнуваат.

Управата може да формира дополнителна зона под ограничување околу заштитната зона и зоната под надзор, имајќи ги предвид критериумите наведени во став 2 на оваа точка.

Доколку заштитната зона, зоната под надзор или зоната под ограничување опфаќа територија од соседна држава, Управата/Национален Центар за контрола на болеста ( во понатамошниот текст:НЦКБ) го информира и соработува со централниот надлежен орган од соседната држава надлежен за формирање на зоните.

### 3.2. Општи мерки кои треба да се применат во заштитната зона и зоната под надзор

Управата обезбедува применување во заштитната зона и зоната под надзор на :

а) услови со кои се овозможува следливост на движењето на живината или другите птици, месо, јајца, мрши, храна, губре, лица кои биле во контакт со заразената живина или други заробени птици или превозни средства кои се во врска со живинарска индустрија и

б) доставување на релевантни информации кои се однесуваат на живината или другите птици и јајца кои влегуваат или излегуваат во одгледувалиштето од страна на сопствениците, а по барање на ветеринарниот инспектор.

Управата/НЦКБ се грижи за целосно свесност за воведените забрани во заштитната зона и зоната под надзор за сите засегнати лица.

Информацијата за предвидените забрани може да биде проследена преку огласувања во медиуми како печатени така и телевизиски или на други соодветни начини како што е предвидено во Програмата за сузбивање и искоренување на особено опасни заразни болести.

## 4. Посебни мерки кои се применуваат во заштитните зони

### 4.1. Попис и посети од ветеринарен инспектор

Управата обезбедува во заштитната зона примена на следниве мерки:

а) попишување што е можно поскоро на сите одгледувалишта и птици по вид, во согласност со образецот прикажан во анекс 11 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел;

б) увид од страна на ветеринарниот инспектор во сите комерцијални одгледувалишта што е можно поскоро но најдоцна за 7 дена од денот кога е формирана заштитната зона, при што се извршува клинички преглед на живината и другите птици, и доколку е неопходно, земање мостри за лабораториски тестови; записникот од посетата, мострите и лабораториските резултати се чуваат;

в) во некомерцијалните одгледувалишта, увидот се извршува по процена на епизоотиолошката состојба во местото, во секој случај пред престанокот на ограничувањата во заштитна зона;

г) дополнителен надзор во заштитната зона и земање мостри со цел да се открие барем еден позитивен случај доколку болеста е присутна во 30% од популацијата со 95% на веродостојност;

д) доколку по извршениот клинички преглед во согласност со потточка б) од оваа точка се постави сомнеж на присуство на ВПАИ, во сомнителното одгледувалиште се применуваат мерките пропишани со Дел I од Поголавје II од оваа програма.

Во текот на вршењето на пописот и посетите на одгледувалиштата, ветеринарниот инспектор се придржува до био-сигурносните мерки во согласност со насоките пропишани во анекс 9 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел.

#### **4.2. Мерки кои треба да се применат на одгледувалиштата**

Управата обезбедува во одгледувалиштата во заштитната зона примена на следниве мерки :

а) живината и другите птици да бидат затворени во нивните живеалишта или на некое друго место каде ќе бидат изолирани од контакти со друга живина, други птици или диви птици;

б) мршите од убиената живина се нештетно отстранети;

в) превозните средства и опремата која се користи за транспортирање на жива живина или други птици, месо, храна, цврсто и течно ѓубре, постелка или било кој друг материјал или супстанции кои би можеле да бидат контаминирани се чистат, дезинфицираат или третираат што е можно поскоро по веројатното контаминирање во согласност со одредбите за чистење и дезинфекција пропишани во точка 2.1. од Поглавје V од оваа програма;

г) превозните средства кои се користат од страна на персоналот или други лица кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштето и кои би можело да бидат контаминирани, се чистат, дезинфицираат или третираат во согласност со одредбите за чистење и дезинфекција наведени во точка 2.1 од Поглавје V од оваа програма;

д) живина, други птици или други домашни животни не може да влегува или излегува од одгледувалиштето без одобрување од ветеринарниот инспектор; ова ограничување нема да се однесува на животни кои имаат пристап само до објектите за живеење на луѓето при што секој контакт на овие животни со живина или други птици може да се исклучи;

ѓ) секој случај на зголемено оболување или смртност на живината или други птици, како и значително намалување на производното ниво во одгледувалиштето треба веднаш да се пријави на ветеринарниот инспектор, кој понатаму ги превзема соодветните мерки и зема мостри за лабораториско испитување;

е) лицата кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштето треба да се придржуваат кон соодветните био-сигурносни мерки во согласност со насоките наведени во анекс 9;

ж) со цел да се олесни надзорот и контролата на болеста, сопственикот е должен да чува податоци за сите лица кои го посетуваат одгледувалиштето и по барање да ги даде на увид на ветеринарниот инспектор. Нема потреба да се чуваат записи за посетителите во золошките градини и национални паркови доколку посетителите немаат пристап до областите каде што се чуваат птиците.

#### **4.3. Отстранување или разнесување на употребена постелка или цврсто или течно ѓубре од одгледувалиштето**

Изнесувањето и разнесувањето на употребената постелка, цврстото или течно ѓубре од одгледувалиштето во заштитната зона е забрането, освен во случаи кога за тоа постои одобрување од Управата и е под контрола на ветеринарниот инспектор.

Транспортот на цврстото ѓубре може да биде одобрен од одгледувалишта под био-сигурносни мерки до одреден објект за третирање или складирање до соодветно третирање за да се уништи можното присуство на вирусот на АИ во согласност со закон.

#### **4.4. Саеми, пазари и други собири и повторно населување со диви птици**

Одржувањето на саеми, пазарите, изложбите или други собири на живина или други птици во заштитната зона е забрането.

Повторното населување со живина, други птици и диви птици во заштитната зона е забрането до престанокот на важењето на мерките.

#### **4.5. Забрана за движење и транспорт на птици, јајца, месо од живина и мрши**

Управата обезбедува примена на следните мерки:

а) Забрана за движење и транспорт по патишта, со исклучок на приватни сервисни патишта на одгледувалиштето или по железница на живина и други птици, живина за несење, еднодневни пилиња, јајца за насад и конзумирање и мрши во заштитната зона

б) Забрана за транспортирање на месо од живина од кланици, објекти за сечење и ладилници, освен во случаи кога тоа е произведено:

- од живина која потекнува надвор од заштитните зони и која била складирана и транспортирана одвоено од месото од живина од внатрешноста на заштитните зони или

- најмалку 21 ден пред проценката за најраната можна инфекција на одгледувалиштето во зоната под заштита, и кое после производството било складирано и транспортирано одвоено од месото произведено после тој датум.

Забраните во подточките а) и б) од оваа точка нема да се однесуваат на транзитот преку заштитната зона по патишта или железница без растовар или запирање.

#### **4.6. Исклучоци кои се однесуваат на транспортот на живина за колење и постапката со месото**

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да го одобри транспортот на живина за колење доколку се исполнети следните услови:

а) Живината за колење е клинички прегледана во текот на 24 часа пред испраќањето во кланица од страна на ветеринарен инспектор, со цел да се исклучи присуство на било кој клинички знак кој би упатувал на ВПАИ;

б) Доколку се смета за потребно, ветеринарниот инспектор испратил мостри на лабораториско испитување. По добивањето на негативниот резултат, се дозволува транспортот;

в) Живината се транспортира во превозни средства запечатени од ветеринарен инспектор до кланицата назначена од Управата која е лоцирана во заштитната зона или зоната под надзор или во исклучителни случаи еви надвор од овие зони;

г) Ветеринарниот инспектор кој е одговорен во назначената кланица е информиран пред испораката на живината. По пристигнувањето на живината ветеринарниот инспектор надлежен во кланицата за тоа за тоа го известува ветеринарниот инспектор надлежен во местото од кое потекнува живината;

д) Живината која потекнува од заштитната зона се чува одвоено од останатата живина во назначената кланица, и се коле одвоено или во различно време од останатата живина, по можност на крај на работниот ден; По завршувањето на колењето се извршува чистење и дезинфекција;

ѓ) Ветеринарниот инспектор во кланицата ја прегледува живината пред и по колењето и притоа обрнува посебно внимание на било кој знак поврзан со присуството на АИ и превзема соодветни мерки доколку се приметат такви клинички знаци;

е) Месото од закланата живина нема да се извезува и се означува со жиг со кој се наменува за ограничена употреба согласно националното законодавство;

ж) Месото се обработува, сече, транспортира и складира одвоено од месото кое е наменето за извоз и се манипулира на начин да се избегне неговата употреба во производи од месо наменети за извоз.

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да одобри директен транспорт на живина за итно колење која потекнува надвор од заштитната зона во одредена кланица во заштитната зона и понатамошен транспорт на месото добиено од таа живина доколку се исполнети следните услови:

а) Ветеринарниот инспектор кој е одговорен во одредената кланица е претходно информиран за испраќање на пратката на живина. По колењето на живината, ветеринарниот инспектор надлежен за кланицата го информира ветеринарниот инспектор надлежен за местото од кое потекнува живината дека колењето е завршено;

б) Живината за колење се чува одвоено од другата живина која потекнува од зоната под заштита и се коле одвоено или во различно време;

в) Месото се манипулира, сече, транспортира и складира одвоено од месото кое е добиено од живина која потекнува од заштитната зона и

г) нус производите нештетно се отстрануваат.

#### **4.7. Исклучоци кои се однесуваат за директен транспорт на еднодневни пилиња**

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да дозволи директен транспорт на еднодневни пилиња до одгледувалиште или делови од тоа одгледувалиште во кое нема друга живина, по можност лоцирани надвор од заштитната зона и зоната под надзор, доколку се исполнети следниве услови:

а) еднодневните пилиња се транспортираат во превозни средства кои се запечатени од ветеринарниот инспектор или под негов надзор;

б) за време на транспортот и во одгледувалиштето на местото на пристигнување се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од ветеринарниот инспектор;

в) по пристигнувањето на еднодневните пилиња, одгледувалиштето е ставено под официјален надзор и

г) во случај на транспорт надвор од заштитната зона или зоната под надзор, живината останува во одгледувалиштето на местото на пристигнување најмалку 21 ден.

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да дозволи директен транспорт на еднодневни пилиња изведени од јајца за насад кои потекнуваат од одгледувалишта лоцирани надвор од заштитната зона и зоната под надзор до било кое друго одгледувалиште, доколку во објектот за ведење од кој потекнуваат се обезбедени докази дека немало никаков контакт помеѓу тие јајца или било кои други јајца за насад или еднодневни пилиња кои потекнуваат од јата на живина од заштитната зона и зоната под надзор.

#### **4.8. Исклучоци кои се однесуваат за директен транспорт на живина за несење**

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да дозволи директен транспорт на живина за несење до одгледувалишта или делови од одгледувалишта лоцирани во заштитната зона или зоната под надзор во која нема друга живина доколку се исполнети следниве услови:

а) Живината и другите птици од одгледувалиштето од кое потекнуваат, особено живината која се транспортира се клинички прегледани од страна на ветеринарниот инспектор;

б) Доколку се смета за потребно, ветеринарниот инспектор испратил мостри на лабораториско испитување. По добивањето на негативниот резултат, се дозволува транспорт;;

в) Живината се транспортира во превозни средства запечатени од ветеринарен инспектор или под негов надзор;

г) По пристигнувањето на живината за несење во одгледувалиштето или дел од одгледувалиштето истото е ставено под официјален надзор од страна на ветеринарниот инспектор.

#### **4.9. Исклучоци кои се однесуваат за директен транспорт на јајца за насад и јајца за конзумирање**

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да дозволи директен транспорт на јајца за насад од било кое одгледувалиште до објекти за ведење одредени од Управата кои се лоцирани во заштитната зона и транспорт од одгледувалиште лоцирано во заштитната зона до било кој одреден објект за ведење доколку се исполнети следниве услови:

а) родителско јато од кое се добиваат јајцата за насад подлежи на лабораториско тестирање со негативен резултат;

б) јајцата за насад и опаковките се дезинфицираат пред испорака;

в) јајцата за насад се транспортираат во превозни средства запечатени од ветеринарен инспектор или под негов надзор и

г) во назначениот објект за ведење се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од ветеринарниот инспектор.

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да дозволи директен транспорт на јајца за конзумирање до:

а) центар за пакување назначен од Управата, каде тие се пакуваат во амбалажа за еднакратна употреба и се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од ветеринарниот инспектор;

б) до објект за произведување на производи од јајца или

в) до место за нештетно отстранување.

#### **4.10. Исклучоци кои се однесуваат за директен транспорт на угината живина и други птици**

По исклучок од точка 4.5 од ова поглавје, Управата може да одобри директен транспорт на угината живина или други птици заради нештетно одстранување.

#### **4.11. Чистење и дезинфекција на средствата за транспорт**

Превозните средства и опремата која се користи за транспорт согласно одредбите од точките 4.6, 4.7, 4.8, 4.9 и 4.10 од ова поглавје или за транспорт на месо се чистат и дезинфицираат во согласност со точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма, веднаш по завршување на транспортот.

Ветеринарниот инспектор обезбедува примена на биосигурносните мерки со цел спречување на ширењето на АИ преку движење на превозните средства до и од одгледувалиштата лоцирани во заштитната зона, особено транспортните средства кои превезуваат храна.

#### **4.12. Времетраење на мерките**

Посебните мерки наведени во точките 4.1, 4.2, 4.3 и 4.4 од ова поглавје се применуваат најмалку 21 ден по датата на завршување на прелиминарното чистење и дезинфекција на заразеното одгледувалиште во согласност со точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма, и се додека сета живина и други птици од одгледувалиштата лоцирани во заштитната зона подлежат на лабораториски тестови со цел да се открие евентуалното присуство на АИ.

По престанувањето на важењето на мерките наведени во точките 4.1, 4.2, 4.3 и 4.4 од ова поглавје, во поранешната заштитна зона започнуваат да се применуваат мерките пропишани во точка 5.1 од оваа програма се додека и тие не се повлечат во согласност со точка 5.2. од истата.

### **5. ПОСЕБНИ МЕРКИ КОИ СЕ ПРИМЕНУВААТ ВО ЗОНИТЕ ПОД НАДЗОР**

#### **5.1. Посебни мерки кои се применуваат во одгледувалиштата**

Управата обезбедува во одгледувалиштата во зоната под надзор се применуваат следниве мерки:

а) Попишување што е можно поскоро на сите одгледувалишта и птици по вид, во согласност со образецот од анекс 11;

б) Транспортот на живината, несилките, еднодневните пилиња, јајцата за насад и јајцата за конзумирање во зоната под надзор е забрането освен во случаи кога кога е добиено одобрување од Управата, со кое се утврдува дека се спроведени соодветни биосигурносни мерки со кои се спречува ширењето на АИ. Забраната нема да се однесува на транзит преку територијата на зоната под надзор по патишта или железница без растовар или запирање;

в) Движењето на живината, несилките, еднодневните пилиња, јајцата за насад и конзумирање до одгледувалишта, кланици или центри за пакување лоцирани надвор од зоната под надзор е забрането. По исклучок, Управата може да одобри директен транспорт на:

i. Живина за колење до кланици назначени од Управата со цел итно колење во согласност со подточките (а),(б) и (г) од точка 4.6. од ова поглавје. Управата може да одобри директен транспорт на живина која потекнува надвор од заштитната зона и зоната под надзор за итно колење во назначена кланица во зоната под надзор и понатамошен транспорт на месото добиено од таа живина.

ii. Живина за несење до одгледувалишта во кои нема друга живина. По пристигнувањето на живината, одгледувалиштето се става под официјален надзор. Живината за несење останува најмалку 21 ден во одгледувалиштето;

iii. Еднодневни пилиња:

- до одгледувалиште или делови од одгледувалиште во кои нема друга живина, а кое е ставено под официјален надзор и доколку се применуваат соодветни биосигурносни мерки. Еднодневните пилиња остануваат на одгледувалиштето на местото на дестинација најмалку 21 ден или

- ако се изведени од јајца за насад кои потекнуваат од одгледувалишта на живина лоцирани надвор од заштитната зона или зоната под надзор, до било кое друго одгледувалиште, доколку во објектот за ведење од кој потекнуваат се обезбедени докази дека немало никаков контакт помеѓу тие јајца со било кои други јајца за насад или со еднодневни пилиња кои потекнуваат од јата на живина од заштитната зона и зоната под надзор;

iv. Јајца за насад до одреден објект за ведење при што јајцата и опаковките биле дезинфицирани пред испраќање и е обезбедено ретроспективно следење на истите;

v. Јајца за конзумирање до одреден центар за пакување при што тие се спакувани во амбалажа за еднократна употреба која нештетно се отстранува и се применуваат биосигурносни мерки во согласност со инструкциите наложени од ветеринарниот инспектор;

vi. Јајца до објект за произведување на производи од јајца;

vii. Јајца за нештетно отстранување;

г) Лицата кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштата во зоната под надзор треба да се придржуваат кон соодветните био-сигурносни мерки во согласност со насоките наведени во анекс 9;

д) Превозните средства и опремата која се користи за транспортирање на жива живина или други птици, мрши, храна, цврсто ѓубре, течно ѓубре и постелка, и било кој друг материјал или супстанции кои би можеле да бидат контаминирани се чистат и дезинфицираат што е можно побрзо по веројатното контаминирање во согласност со одредбите од точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма;

ѓ) Живина, други птици или други домашни животни не може да влегува или излегува од одгледувалиштето без одобрување од ветеринарниот инспектор. Ова ограничување нема да се однесува на животни кои имаат пристап само до објектите за живеење на луѓето при што секој контакт на овие животни со живина или други птици може да се исклучи;

е) Секој случај на зголемено оболување или смртност на живината или други птици, како и значително намалување на производното ниво во одгледувалиштето треба веднаш да се пријави на ветеринарниот инспектор, кој понатаму ги превзема соодветните мерки и зема мостри за лабораториско испитување;

з) Изнесувањето и разнесувањето на употребената постелка, цврстото или течно ѓубре е забрането освен во случаи кога кога за тоа постои одобрување од ветеринарниот инспектор. Транспортот на употребена постелка, цврстото или течно ѓубре од одгледувалиште

лоцирано во зона под надзор до назначен објект за третирање со цел уништување на можното присуство на вирусот на АИ во согласност со националното законодавство може да биде одобрено доколку се спроведени био-сигурносни мерки ;

с) Одржувањето на саеми, пазари, изложби или други собирања на живина или други птици е забрането;

и) Ослободувањето на живина или други птици за обновување на популацијата на дивечот е забрането.

## 5.2. Времетраење на мерките

Мерките наведени во точка 5.1 од ова поглавје се применуваат најмалку 30 дена по денот на завршување на прелиминарното чистење и дезинфекција на заразениот одгледувалиште во согласност со точка 2.1 од Поголавје V од оваа програма и се до добивањето на негативни резултати од лабораториските тестови вршени заради откривање на евентуалното присуство на ВПАИ на одгледувалиштата лоцирани во зоната под надзор.

Во случаи кога кога жариште на ВПАИ се потврдува кај други заробени птици во некомерцијални одгледувалишта, циркуси, зоолошки градини, продавници за птици миленици, национални паркови, оградени простори каде други заробени птици се чуваат за научни цели или заради конзервирање на загрозени видови или официјално регистрирани ретки раси на птици кои не се вбројуваат во живина, Управата може врз основа на процена на ризикот, да дозволи отстапување до одреден степен од одредбите пропишани во деловите 3, 4 и 5 од ова поглавје кои се однесуваат на објекти во заштитната зона и зоната под надзор и мерките кои се применуваат во нив, под услов таквите отстапувања да не ја доведуваат во опасност контролата на болеста.

## 6. Мерки кои треба да се применуваат во зоните под ограничување

Управата може да одреди примена на некои или сите мерки пропишани со деловите 4 и 5 од ова поглавје и во зоната под ограничување.

Управата согласно критериумите од анекс 6, може доколку е индицирано со епидемиолошките информации или други докази, да имплементира превентивна програма за ерадикација, вклучително и превентивно колење или убивање на живина или други заробени птици, во одгледувалишта или област кои се под непосредна опасност лоцирани во зоните под ограничување. Повторното населување на овие одгледувалишта се одвива во согласност со инструкциите од Управата.

Понатамошниот надзор, био-сигурносни и мерки за контрола на ширењето на ВПАИ треба да бидат прилагодени во согласност со националното законодавство.

## 7. Отстапувања и биосигурносни мерки

### 7.1.Отстапувања

Управата/НЦКБ ги дефинира деталните услови под кои може да се дозволи отстапување од одредбите во точките 3.1, 4.6, 4.7, 4.8, 4.9 и 4.10 од ова поглавје вклучувајќи и соодветни алтернативни мерки. Отстапувањата се базираат врз проценка на ризикот извршен од страна на Управата/НЦКБ.

Управата може врз основа на проценка на ризикот да дозволи отстапување од примена на мерките предвидени во деловите 4 и 5 од ова поглавје во случај на потврдување на ВПАИ во објекти за ведење.

Управата може да дозволи отстапување од примена на мерките предвидени со точка 4.1 потточки б) и в), точка 4.5 и точка 5.1 потточки б), в) и ѓ) од ова поглавје во случај на појава на ВПАИ во некомерцијални одгледувалишта/одгледувалишта на птици миленици, циркуси, зоолошки градини, национални паркови, оградени простори каде живината или други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со конзервирање на загрозените видови или официјално регистрирани ретки раси на живина или други птици.

По исклучок од деловите 4 и 5 од ова поглавје, а во случај на појава на жариште на ВПАИ, Управата може врз основа на проценка на ризикот да воведо посебни мерки за движење на тркачките гулаби во и од заштитната зона и зоната под надзор. Исклучоците предвидени во овие делови се дозволени само доколку истите не ја загрозуваат контролата на болеста.

### 7.2. Биосигурносни мерки

Со цел да се спречи ширењето на ВПАИ, Управата може како дополнување на мерките предвидени со деловите 4, 5 и 6 од ова поглавје да нареди и воведување на дополнителни биосигурносни мерки во одгледувалиштата во заштитната зона, зоната под надзор и во зоната под ограничување како и во поедини живеалишта за живина и други птици.

Тие мерки може да вклучат ограничување на движењето на превозни средства и лица за снабдување со храна, собирање на јајца, транспорт до кланица за живина, отстранување на мрши и други движења на персонал, ветеринари или лица кои ја снабдуваат фармата со опрема.

## 8. Мерки кои се применуваат во случај на сомневање и потврдување на впаи во објекти кои не се одгледувалишта и во средства за транспорт

### 8.1. Испитување на сомнително присуство на ВПАИ во одредени објекти покрај одгледувалишта и средства за транспорт

Доколку постои сомневање или потврда на присуство на ВПАИ во објектите за колење, средствата за транспорт или граничен премин, Управата веднаш започнува со истрага за да го потврди или исклучи присуството на болеста преку лабораториско испитување.

### 8.2. Мерки кои се применуваат во објектите за колење

Во случај на сомнеж или потврда на ВПАИ во кланица, Управата врз основа на проценка на ризикот, наредува убивање или колење на целата живина без одлагање и под официјален надзор.

Доколку живината е заклана, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство треба да се чуваат одвоено и под службен надзор се додека не се извршат понатамошни испитувања за да се потврди или исклучи присуството на ВПАИ во дополнување на испитувањето предвидено во точка 8.1. од ова поглавје.

Доколку ВПАИ е потврден, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство нештетно се отстранува во најкраток можен рок под официјален надзор.

### 8.3. Мерки кои се применуваат на граничен премин и во средствата за транспорт

Во случај на сомнеж или потврда на ВПАИ на граничен премин или во транспортно средство, Управата врз основа на проценка на опасноста наредува испраќање на целата живина или други птици присутни на граничниот премин или во средствата за транспорт до соодветно место каде нештетно се уништуваат, колат или изолираат од живина или други заробени птици и истите се чуваат под официјален надзор се додека не се изврши испитување во согласност со лабораториските тестирања наведени во точка 4.2. од Поголавје V од оваа програма. Истовремено, се применуваат мерките пропишани со Дел I од Поголавје II од оваа програма.

Управата може да дозволи транспорт на живината или другите заробени птици до друго место каде тие се убиваат, колат или изолираат.

Управата може да одлучи да не се убие или заколе онаа живина или други птици присутни на граничниот премин кои не биле во контакт со живината или другите птици кои биле сомнителни на инфекција.

Доколку живината се коле, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство треба да се зачуваат одвоено и под службен надзор се додека не се извршат понатамошни испитувања за да се потврди или исклучи присуството на ВПАИ во дополнување на испитувањето предвидено во точка 8.1. од ова поглавје.

Доколку ВПАИ е потврдена, месото, нус производите добиени од живината и живинско месо и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство нештетно се отстранува во најкраток можен рок под официјален надзор.

## 8.4. Дополнителни мерки кои се применуваат во кланици, на граничен премин или во средства за транспорт

Доколку постои сомневање или потврда на ВПАИ во објекти за колење, граничен премин или средства за транспорт, Управата може да нареди проведување на некои или сите од следниве дополнителни мерки:

а) Забрана за внесување на живина или други птици во објектите за колење, граничниот премин или во транспортно средство се додека не поминат најмалку 24 часа по чистењето и дезинфекцијата во согласност со одредбите предвидени во точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма. Во случај на граничен премин забраната за внесување може да биде проширена и на други животни;

б) Чистење и дезинфекција на објектите, опремата и превозните средства во согласност со точка 2.1. од Поголавје V од оваа програма;

в) Спроведување на епидемиолошко испитување во согласност со точка 3.3. од Поголавје V од оваа програма;

г) Проведување на мерките наведени во Дел I. од Поголавје II од оваа програма во одгледувалиштето од кое потекнува живината и во контактните одгледувалишта;

д) Доколку врз основа на епидемиолошкото испитување и истрагата од точка 8.1. од ова поглавје не се исклучи ВПАИ, во одгледувалиштето од кое потекнува живината се спроведуваат мерките наведени во точката 1.1. од ова поглавје;

ѓ) Изолатот од вирусот на АИ се доставува на лабораториско испитување со цел идентификација на подтипот на вирусот во согласност со точка 4.2. од Поголавје V од оваа програма.

## IV. ПОГЛАВЈЕ: МЕРКИ КОИ СЕ ПРИМЕНУВААТ ВО СЛУЧАЈ НА НПАИ

### 1. Мерки кои се применуваат на одгледувалишта со потврдено жариште на НПАИ

#### 1.1. Мерки кои треба да се применуваат од Управата

Во случај на појава на жариште на НПАИ, врз основа на проценка на ризикот и имајќи ги во предвид критериумите наведени во анекс 7 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел во врска со НПАИ, Управата наредува примена на мерките пропишани подолу:

До спроведување на тие мерки Управата врз основа на критериуми од анекс 7 наредува спроведување на една или повеќе од мерките наведени во точка 1. од Поголавје II од оваа програма.

Во случај на потврда на жариште на НПАИ, Управата наредува депопулација под официјален надзор на ветеринарниот инспектор на целата живина на одгледувалиштето и сите други птици од врстите кај кои НПАИ бил потврден на начин на кој се оневозможува ширењето на АИ.

Врз основа на епидемиолошко испитување, депопулацијата може да се прошири и на другите птици на одгледувалиштето кои претставуваат опасност во однос на понатамошно ширење на АИ како и на одгледувалишта кои се сметаат за контактни одгледувалишта.

Пред депопулацијата, не е дозволен влез или излез на живина и други птици од одгледувалиштето, освен во случаи кога тоа е дозволено од Управата.

Управата го одредува начинот на депопулацијата на одгледувалиштата каде е потврден НПАИ, со:

- а) Убивање што е можно побрзо, или
- б) Колење во назначени кланици, со примена на соодветни био-сигурносни мерки.

Во случаи кога кога депопулацијата се врши со колење во назначена кланица, живината треба да биде подложена на понатамошен надзор и тестирање.

Живината нема да се транспортира од одгледувалиштето до назначената кланица се додека врз основа на испитувањата и лабораториските тестови за одредување на степенот на излучување на вирусот од живината, спроведени во согласност со точка 4.2 од Поглавје V од оваа програма, и проценката на опасноста, Управата утврди дека не постои опасност од понатамошно ширење на НПАИ.

Колењето во назначените кланици може да се спроведе само доколку се исполнети следните услови:

- i. живината од одгледувалиштето се испраќа директно до назначената кланица;
- ii. пратката е запечатена пред испраќањето од страна или под надзор на ветеринарен инспектор кој е одговорен за одгледувалиштето;
- iii. пратката останува запечатена за цело време на транспортот до назначената кланица;
- iv. спроведени се дополнителни биосигурносни мерки пропишани од Управата;
- v. ветеринарниот инспектор надлежен за назначената кланица е претходно информиран;
- vi. возилата и опремата користена за транспорт на жива живина и било кој друг материјал или предмети за кои се смета дека се контаминирани се исчистени и дезинфицирани без одложување во согласност со постапките пропишани во точка 2.1. од Поглавје V од оваа програма и
- vii. нус-производите од живината се нештетно отстранети.

Управата обезбедува дека под надзор на ветеринарниот инспектор се отстрануваат:

- i. мршите и
- ii. јајцата за насад на одгледувалиштето.

Управата обезбедува дека под надзор на ветеринарниот инспектор се превземат следните мерки:

i. јајцата за насад собрани од одгледувалиштето во периодот помеѓу веројатното внесување на НПАИ на одгледувалиштето и превземањето на мерките предвидени со оваа програма, каде што е можно се лоцираат и ведењето се врши под официјален надзор;

ii. живината која е веќе изведена од јајцата собрани од одгледувалиштето во периодот помеѓу веројатното внесување на НПАИ во одгледувалиштето и превземањето на мерките предвидени со оваа програма, е ставена под официјален надзор и спроведена е истрага во согласност со процедурите наведени во точка 4.2 од Поглавје V од оваа програма;

iii. јајцата за конзумирање кои се наоѓаат на одгледувалиштето, се:

- транспортирани во центар за пакување назначен од Управата со тоа што тие се спакувани во опаковка за еднократна употреба и се применети сите биосигурносни мерки пропишани од ветеринарниот инспектор;
- обработени во назначен објект одобрен за производство на производи од јајца или
- транспортирани за нештетно отстранување.
- iv. материјалите или предметите кои се веројатно контаминирани, се третираат во согласност со инструкциите на ветеринарниот инспектор или нештетно се отстрануваат;

v. течното и цврстото ѓубриво и постелка кои се веројатно контаминирани се третираат во согласност со одредбите за чистење, дезинфекција и третман наведени во точка 2.1. од Поглавје V од оваа програма;

vi. после депопулацијата, објектите користени за сместување на живина и други птици, опремата која е веројатно контаминирана и превозните средства кои се користеле за превоз на мрши, храна, цврсто и течно ѓубре и постелка или било кој друг материјал или предмет кои се веројатно контаминирани се исчистени, дезинфицирани или третирали што е можно побрзо во согласност со одредбите наведени во точка 2.1. од Поглавје V од оваа програма;

vii. влезот и излезот на цицачи од домашни видови, од одгледувалиштето е забранет освен во случаи кога кога тоа е дозволено од ветеринарниот инспектор. Ова ограничување не се однесува на цицачи кои имаат пристап само до просторот за живеење на луѓето во кој тие:

- немаат никаков контакт со живината или со другите заробени птици и
- немаат пристап до кафезите или просториите во кои се чува живината или други заробени птици.

viii. во случај на примарно жариште, изолатот на вирусот подлежи на лабораториско тестирање за да се одреди генетскиот подвид. За таа цел изолатот на вирусот се испраќа до Референтна лабораторија на ОИЕ или Европската Унија како што е предвидено во точка 4.1. од Поглавје V од оваа програма;

ix. се спроведува епидемиолошко испитување во согласност со точка 3.3 од Поглавје V од оваа програма.

## 1.2. Исклучоци за одредени објекти

Управата може да одобри отстапување од примена на мерките наброени во потточката 1.1 a) од ова поглавје и нештетното отстранување на јајцата за насад во случај на појава на жариште на НПАИ во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици, национални паркови, ограден простор каде живина или други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштита на загрозените видови или официјално регистрираните ретки раси на живина или други птици, доколку таквите отстапки не ја доведуваат во опасност контролата на болеста и е во согласност со националното законодавство. Доколку овие исклучоците се одобрени, Управата обезбедува примена на следните мерки:

а) Живината и другите птици се внесуваат во објектот на одгледувалиштето каде што се држат за творени. Доколку тоа е непрактично или доколку нивната благосостојба е загрозна, тие се затворат на некое друго место на истото одгледувалиште при што нема да имаат контакт со друга живина или други заробени птици на другите одгледувалишта. Се превземаат неопходните мерки да се оневозможи контакт со дивите птици;

б) Се спроведува дополнителен надзор и лабораториско тестирање во согласност со постапките наведени во точка 4.2 од Поглавје V од оваа програма се додека лабораториските тестови не индицираат дека тие повеќе не претставуваат опасност за понатамошно ширење на НПАИ и

в) Нема да се транспортираат од одгледувалиштето од кое потекнуваат, освен за колење. Транспортот до други одгледувалишта може да се изврши само во согласност со инструкциите на Управата.

Во случај на појава на жаришта на НПАИ во објекти за ведење, Управата може по извршената проценка на опасноста, да одобри исклучоци од некои или од сите мерки пропишани во точката 1.1. од ова поглавје.

## 1.3. Мерки кои се применуваат во случај на појава на жариште на НПАИ во одделни производни единици

Во случај на појава на жариште на НПАИ во одгледувалиште кое се состои од две или повеќе одделни производни единици, Управата може да одобри исклучоци од примена на мерките пропишани во точка 1.1, од ова поглавје за производните единици во кои живината е здрава доколку таквите отстапки не ја загрозуваат контролата на болеста.

## 1.4. Мерки кои се применуваат во контактите одгледувалишта

Врз основа на епидемиолошкото испитување според точка 3.3 од Поглавје V од оваа програма, Управата одлучува кои одгледувалишта се сметаат за контактни одгледувалишта.

Управата наредува примена на методите пропишани во точка 4.2 од Поглавје V од оваа програма во сомнителните одгледувалишта се додека присуството на НПАИ не се исклучи во согласност со процедурите наведени во точка 4.2 од Поглавје V од оваа програма.

Врз основа на епидемиолошкото испитување, Управата во контактните одгледувалишта обезбедува примена на мерките кои се пропишани за одгледувалишта со потврдени жаришта на НПАИ, особено доколку контактното одгледувалиште е сместено во подрачје со висока густина на живина.

При одлучувањето за примена на мерките на контактните одгледувалишта со потврдени жаришта на АИ, Управата ги земе предвид критериумите наведени во Анекс 6.

При нештетното уништеништување на живината од контактните одгледувалишта, Управата обезбедува дека се земи мостри за лабораториско испитување со цел да се потврди или исклучи присуството на вирусот на НПАИ во контактните одгледувалишта.

Во одгледувалиштата каде живината или други заробени птици се колат или убиваат и нештетно отстрануваат, и последователно е потврдено присуството на НПАИ, во објекти и другите простори кои се користеле за нивно сместување, дворовите, опремата која веројатно е контаминирана, возилата кои се користеле за транспорт на живината, другите заробени птици, мрши, месо, храна, ѓубриво, постелка и било кој друг материјал или предмети кои се веројатно контаминирана со одветно се применуваат процедурите пропишани во точка 2.1 од Поглавје V од оваа програма.

## 2. Формирање зони под ограничување

### 2.1. Формирање зона под ограничување во случај на појава на жаришта на НПАИ

Веднаш по појавата на жариште на НПАИ, Управата ја утврдува зоната под ограничување со радиус од најмалку 1 километар околу одгледувалиштето.

### 2.2. Мерки кои се применуваат во зоната под ограничување

Управата обезбедува дека во зоната под ограничување се применуваат следниве мерки:

а) Попис на сите одгледувалишта и птици по вид, во согласност со образецот прикажан во анекс 11;

б) Земање мостри за лабораториско испитување во одгледувалиштата за живина во радиус од најмалку 1 километар околу одгледувалиштето во согласност со постапките пропишани во точка 4.2 од Поглавје V од оваа програма;

в) Прометот со живина и други птици, живина за несење, еднодневни пилиња, јајца за насад и конзумни јајца во зоната под ограничувања се одвива само по добиената дозвола од Управата и доколку се спроведени други мерки за контрола на болеста пропишани од Управата. Прометот нема да биде забранет доколку тој се одвива по главните патишта или железница без истовар или задржување;

г) Во текот на првите 15 дена по формирањето на зоната, прометот на живина и други птици, живина за несење, еднодневни пилиња, јајца за насад и конзумни јајца од зоната на ограничување се забранети освен во случаи кога Управата дозволува директен транспорт на:

i. Живина за колење до кланици;

ii. Жива живина до одгледувалиште или објект во кое нема друга живина. По пристигнувањето, одгледувалиштето или објектите се ставаат под официјален надзор, а живата живина треба да остане во одгледувалиштето најмалку 21 ден;

iii. Еднодневни пилиња:

- до одгледувалиште или објект во кое нема друга живина. По пристигнувањето, одгледувалиштето се става под официјален надзор, а еднодневните пилиња треба да останат во одгледувалиштето најмалку 21 ден или

- ако се изведени од јајца за насад кои потекнуваат од одгледувалишта на живина лоцирани надвор од зоната под ограничување, до било кое друго одгледува-

лиште, доколку во објектот за ведење од кој потекнуваат се обезбедени докази дека немало никаков контакт помеѓу тие јајца со било кои други јајца за насад или со еднодневни пилиња кои потекнуваат од јата на живина од зона под ограничување;

iv. Јајца за насад, до назначен објект за ведење. Јајцата и живната амбалажа треба да бидат дезинфицирани пред испраќањето и треба да се обезбеди следливост;

v. Јајца за конзумирање, до центрите за пакување доколку тие се пакувани во амбалажа за еднократна употреба при што се применуваат биосигурносни мерки во согласност со инструкциите од ветеринарниот инспектор;

vi. Јајца до објект за производство на производи од јајца сместен во или надвор од зоната под ограничување;

vii. Јајца за нештетно отстранување;

д) Нештетно отстранување на мршите;

ѓ) Лицата кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштата во зоната под ограничување се придржуваат до пропишаните биосигурносни мерки;

и) Превозните средства и опремата која се користи за транспортирање на жива живина или други птици, месо, храна, цврсто и течно ѓубре, постелка или било кој друг материјал или предмети кои би можеле да бидат контаминирани се чистат, дезинфицираат или третираат што е можно посоро по веројатното контаминирање во согласност со одредбите за чистење и дезинфекција наведени во точка 2.1 од Поглавје V од оваа програма;

ј) Живина, други птици или други домашни животни не може да влегува или излегува од одгледувалиштето без одобрување од ветеринарниот инспектор; ова ограничување нема да се однесува на животни кои имаат пристап само до објектите за живеење на луѓето при што секој контакт на овие животни со живина или други птици може да се исклучи;

к) Секој случај на зголемено појавување на болест или смртност на живината или други птици, како и значително намалување на производното ниво во одгледувалиштето треба веднаш да се пријави на ветеринарниот инспектор, кој понатаму ги превзема соодветните мерки и земе мостри за лабораториско испитување;

л) Забрането е изнесување или растурање на искористената постелка или ѓубре, освен во случаи кога тоа е дозволено од Управата. Транспортот на ѓубрето може да биде дозволено од одгледувалиште сместено во зоната под ограничување до назначен објект во кој се третира на начин кој го осигурува уништувањето на вирусот;

љ) Саемите, пазарите, изложбите или други собири на живина или други птици се забранети освен во случаи кога за тоа постои посебно одобрување од Управата;

м) Ослободувањето живина или други птици за обновување на популацијата на дивечот е забрането.

Управата врз основа на проценка на опасноста, може да воведо дополнителни мерки во зоните под ограничување.

### 2.3. Времетраење на мерките

Мерките предвидени во зоната под ограничување се спроведуваат во траење од :

а) Најмалку 21 ден по датата на завршување на прелиминарното чистење и дезинфекција на заразеното одгледувалиште во согласност со точка 2.1 од Поглавје V од оваа програма, и се додека не се добијат лабораториски резултати од сета живина и други птици од одгледувалиштата лоцирани во зоната под ограничување, по што врз основа на проценка на ризикот може да се заклучи дека не постои опасност од ширење на НПАИ или

б) Најмалку 42 дена по датата на потврда на појава на жариштето и се додека Управата, врз основа на испитувања и лабораториските тестови спроведени во зоната под ограничување и проценката на опасноста, потврди дека не постои опасност од ширење на НПАИ.

### 2.4. Исклучоци од примена на мерките предвидени во зоните под ограничување

Во случаи кога НПАИ е потврден во објекти за ведење, Управата може врз основа на проценка на ризикот да одреди неприменување на некои или сите мерки предвидени во зоните под ограничување.

Управата може да одобри отстапување од примена на мерките предвидени во зоните под ограничување во случаи на појава на жариште на НПИАИ во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленичиња, циркуси, зоолошки градини, продавници за птици миленичиња, национални паркови, заграден простор каде живината или другите птици се чуваат за научни цели или цели поврзани со зачувување на загрозеви видови или официјално регистрирани ретки видови на живина или други птици, доколку таквите отстапки не ја загрозуваат контролата на болеста.

## V. ПОГЛАВЈЕ: ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

### 1. Мерки насочени кон избегнување на ширењето на вирусот на аи кај луѓето и други видови животни

#### 1.1. Мерки за здравствена заштита на јавноста

Во случаи на појава на жаришта или потврда на присуство на вируси со потекло од АИ кај живина и други птици или цицачи кои би можеле да претставуваат опасност по здравјето на луѓето, директорот го известува министерот кој во најкраток можен рок за тоа ги известува органот на државната управа надлежен за работите од областа за здравството со цел навремено да се превземат соодветни мерки на претпазливост за спречување на инфекции со грип кај работниците кои работат со живина и другиот персонал кој е во опасност.

Доколку постои опасност по здравјето на јавноста, министерот за тоа веднаш ја известува Владата на Република Македонија и релевантните институции на соседните земји.

Дополнителни мерки за заштита на здравјето на животните и за спречување на ширење на АИ од живината, други птици или цицачи на луѓето се усвојуваат во согласност со националното законодавство.

#### 1.2. Лабораториски тестови и други мерки кои се однесуваат на свињи и други видови на животни

Во случај на потврда на АИ на било кое одгледувалиште, Управата обезбедува дека се извршени соодветни лабораториски тестови на свињите кои биле присутни на одгледувалиштето со цел утврдување на нивниот здравствен статус во однос на АИ.

Свињите присутни на таквите одгледувалишта нема да се преместуваат за додека резултатите од лабораториските тестови не се готови.

Доколку со спроведените лабораториските тестови на свињите се потврдува присуството на вируси на АИ кај свињите, Управата може да го дозволи преместувањето на свињите на други одгледувалишта за свињи или до назначени кланици, само во случај кога со дополнителните соодветни тестови се покаже дека не постои опасност од ширење на АИ.

Доколку со спроведените лабораториски тестови на свињите се потврдува сериозна закана од ширење на вирусот на АИ, Управата обезбедува дека свињите се нештетно уништени што е можно побрзо под надзор на ветеринарниот инспектор на начин со кој се спречува ширењето на АИ, посебно за време на транспортот.

Управата може, после потврдата на АИ кај свињите, и врз основа на проценка на опасноста, да ги примени мерките наброени погоре и на други животни присутни на одгледувалиштето и да ги прошири мерките и на контактните одгледувалишта.

Управата после потврдата на вирусот на АИ кај свињите или кај други цицачи на одгледувалиштето, да превземе дополнителни мерки за надзор со цел да се открие евентуалното понатамошно ширење на вирусот на АИ.

Дополнителни мерки за спречување на ширењето на АИ кај свињите и другите животни, се усвојуваат во согласност со националното законодавство.

### 2. Чистење, дезинфекција и повторно населување

#### 2.1. Чистење, дезинфекција и постапки за елиминирање на вирусот на АИ

Управата обезбедува дека:

а) чистењето, дезинфекцијата и третманот на местата, транспортните средства или предмети кои се конта-

минирани или за кои се сомнева дека се контаминирани со вирусите на АИ се спроведуваат под надзор на ветеринарниот инспектор и во согласност со:

i. инструкциите на ветеринарниот инспектор и  
ii. принципите и постапките за чистење, дезинфекција и третман наведени во анекс 8 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел и Анекс 9;

б) местата на кои била присутна живината или други заробени птици на одгледувалиштето каде АИ е потврдена нема повторно да се користат за држење живина или други заробени птици се додека не се спроведени сите мерки со кои се уништува вирусот на АИ и Управата не издаде дозвола за повторно населување;

в) чистењето, дезинфекцијата и третманот во кланиците, возилата и други средства за транспорт, гранични премини и други предмети или материи за кои се сомнева дека се контаминирани со вируси на АИ се спроведува под официјален надзор и во согласност со упатствата дадени од ветеринарниот инспектор;

г) опремата, материјалите или предметите кои се контаминирани или се сомнева дека се контаминирани со вируси на АИ кои неможат ефикасно да се исчистат и дезинфицираат или третираат се уништуваат под официјален надзор и во согласност со упатствата дадени од ветеринарниот инспектор и

д) дезинфекционите средства, работните концентрации и начинот на апликација мора да бидат одобрени од Управата.

#### 2.2. Повторно населување на одгледувалиштата

Во случаи на појава на жариште на ВПАИ или НПИАИ, а по извршувањето на мерките за контрола на болеста кои се применуваат на одгледувалиштето од страна на ветеринарниот инспектор Управата обезбедува примена на следните мерки:

а) Повторното населување на живина во комерцијални одгледувалишта за живина нема да се превземе најмалку 21 ден после датата на завршување на крајното чистење и дезинфекција;

б) Во периодот од 21 ден по повторното населување на комерцијалните одгледувалишта за живина се превземаат следните мерки:

i. Ветеринарниот инспектор врши неделен клинички преглед. Последниот клинички преглед се врши што е можно поблиску до крајот од истекот на 21-от ден;

ii. Лабораториско испитување во согласност со точка 4.2. од ова поглавје;

iii. Угинатата живина за време на фазата на повторно населување треба да биде лабораториски тестирана;

iv. Лицата кои влегуваат или излегуваат од комерцијалното одгледувалиште се придржуваат до соодветните биосигурносни мерки пропишани од ветеринарниот инспектор;

v. Во време од 21 ден по повторното населување живината, истата нема да се транспортира надвор од одгледувалиштето без дозвола на Управата;

vi. Одговорното лице за одгледувалиштето чува записи за производните податоци, кои треба да се ажурираат редовно;

vii. Сите значајни промени во производните резултати, како и други абнормалности треба веднаш да се пријават до ветеринарниот инспектор;

в) Врз основа на проценката на опасноста, Управата може да нареди примена на мерките предвидени во потточка б) од оваа точка и на одгледувалишта кои не се комерцијални односно на други видови птици на комерцијалните одгледувалишта на живина.

г) Повторното населување на живина или други заробени птици во контактните одгледувалишта се врши врз основа на проценката на опасноста во согласност со инструкциите на Управата.

### 3. Надзор, пријавувања и епидемиолошки испитувања

#### 3.1. Програма за надзор

Министерот во рамките на Наредбата за спроведување мерки за заштита на животните од заразни и паразитски болести за тековната година ја утврдува програмата за надзор за АИ со цел:



а) да се открие присуството на вирусот на АИ од подтиповите Н5 и Н7 кај разни видови на живина при одредено ниво на преваленцијата;

б) со редовно обновување на проценка на опасноста да го процени ризикот од внесување на вирусите на АИ со миграторните птици.

Годишната програма за надзор на АИ треба да биде во согласност со карактеристиките наведени во Анекс 2 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел

### 3.2. Пријавување

Ветеринарниот инспектор ги забележува на образец сите информации кои се однесуваат на потврдените жаришта на АИ и истите ги доставува до Управата. Овој образец се изготвува во согласност со Анекс 4 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел.

Во согласност со условите утврдени со прописите од областа на ветеринарното здравство за известување на појава на жаришта или сомнеж за појава на жаришта на болести кај животните кои задолжително се пријавуваат, Управата во согласност со Анекс 3 кој е даден во прилог на оваа програма и е нејзин составен дел, прибира и чува информации за:

а) сите позитивни наоди на АИ кои се потврдени од Експертската Група во кланици, средства за транспорт, гранични премини, објекти за карантин или други центри за живина или други птици кои работат во согласност со националното законодавство;

б) резултатите од официјалните надзори за АИ спроведени на живина, други птици или други животни, вклучувајќи и позитивни наоди кај диви птици и

в) сите инфекции на живина, други птици или други животни предизвикани од вируси на грип со птичјо потекло кои можат да претставуваат сериозна закана за здравјето на животните или јавноста, покрај оние наведени во дел 2. од Поглавје I од оваа програма.

### 3.3. Епидемиолошко испитување

Епидемиолошките испитувања се спроведуваат врз основа на прашалник кој што содржи податоци за:

а) времето кога вирусот на АИ е внесен на одгледувалиштето или другите објекти или средства за транспорт;

б) веројатниот извор на жариштето на АИ на одгледувалиштето, во објектите за колење или средствата за транспорт;

в) идентификација на сите контактни одгледувалишта;

г) движењето на живина или други птици, лица, транспортни возила и други предмети или материи кои веројатно предизвикале ширење на вирусот на АИ.

Управата го зема во предвид епидемиолошкото испитување при:

а) одлучување за примена на дополнителни мерки за контрола на болеста, како што е предвидено со оваа програма и

б) одобрување исклучоци како што е предвидено со оваа програма.

Доколку епидемиолошкото испитување укажува дека АИ веројатно е внесена или се проширила во други соседни земји, Управата треба тоа да го пријави и да соработува со централниот надлежен орган на соседната земја која е одговорна за координација на мерките за надзор и контрола на болеста.

## 4. Дијагностички постапки, лабораториски тестови и референтни лаборатории

### 4.1. Овластена Лабораторија за АИ

а) Одговорност на овластената лабораторија за АИ  
Лабораториите при Ветеринарниот институт-Факултет за Ветеринарна медицина се овластени за спроведување на одобрените тестови и методи наведени во точка 4.2. од ова поглавје заради потврдување или исклучување на А.И.

б) Функции и обврски на овластените лаборатории:

i. Овластените лаборатории се одговорни за спроведувањето на лабораториското тестирање за откривање на присуството на АИ и идентификација на генетскиот тип од изолатите на вируси во согласност со прирачникот на ОИЕ и општите одредби наведени во потточката 4.2.1 б) од ова поглавје. Во таа смисла, овластените лаборатории склучуваат посебни договори со Референтна лабораторија на ОИЕ и/или Европската Унија.

ii. Заради целосна карактеризација, без одлагање, овластените лаборатории доставаат изолати на вирусот на грипот со птичјо потекло до Референтна Лабораторија на ОИЕ или Европската Унија :

- од сите примарни жаришта на АИ;

- во случај на секундарни жаришта, од репрезентативен број на жаришта;

- во случај на откривање на вируси на грип кај други птици или други цицачи, кои претставуваат сериозна закана по здравјето на животните или јавноста.

iii. Овластените лаборатории се одговорни за:

- контрола на квалитетот на сите дијагностички реагенси кои се користат во државата;

- учество во внатрешна лабораториска спремност организирана периодично од референтна лабораторија на ОИЕ или Европската Унија;

- чување на изолати на вирусот на АИ од жариштата и од било кои други инфлуенца вируси со птичјо потекло откриени во земјата;

- соработка со националните лаборатории за инфлуенца кај луѓето.

iv. Овластените лаборатории веднаш и без одлагање ги информираат Управата, НЦКБ, Локалниот Центар за Контрола на Болести (во понатамошниот текст:ЛЦКБ) и ветеринарниот инспектор за резултатите од дијагностичките испитувања на АИ.

## 4.2. Методи и процедури за дијагноза на АИ

### 4.2.1. Општи услови

а) Управата/НЦКБ ги утврдува:

i. критериумите и процедурите кои се следат при клинички или пост-мортални испитувања за да се потврди или исклучи присуството на АИ и

ii. критериумите и процедурите кои се следат при собирање на мостри од живина или други птици за лабораториски тестови за да се потврди или исклучи присуството на АИ; вклучувајќи ги и методите за земање на мостри за серолошки или вирусолошки проверки спроведени во согласност со оваа програма.

б) Овластените лаборатории ги утврдуваат:

i. минималните биосигурносни услови и стандарди за квалитетот на транспортот на мострите;

ii. лабораториските тестови кои се користат за дијагноза на АИ, вклучувајќи:

- тестови за диференцијална дијагноза;

- тестови за разликување на вирусите на ВПАИ и НПАИ;

- погодни тестови за правење разлика помеѓу птиците кои се вакцинирани и оние заразени со дивиот сој на вирусот на АИ;

- критериуми за проценка на резултатите на лабораториските тестови;

iii. лабораториски техники за типизација на изолатите на вирусот на АИ.

в) Овластените лаборатории обезбедуваат дека вирусите на АИ, нивниот геном и антигени, вакцините во испитување се манипулираат, односно дијагностиката или производството на вакцини се врши само во објекти каде што се гарантирани соодветни биосигурносни услови.

### 4.2.2. Земање на мостри и дијагностички методи и техники

Мострите земени од угинати птици треба да содржат цревна содржина (измет) или брисеви од клоака и орофарингеални брисеви. Исто така, може да се земат и обработат одделно или заедно и мостри од трахеа, бели дробови, воздушни вреќи, црева, слезенка, бубрези, мозок, црн дроб и срце.

Мострите од живи птици треба да вклучуваат брисеви и од трахеа и од клоака. Земањето на свеж измет може да послужи како адекватна алтернатива. За подо-

брување на шансите за изолација на вирусот, препорачливо е најмалку еден грам на измет да се обработи или како измет или како премаз за брис.

Понатамошната постапка со мострите, нивниот третман и користење на разни состави на медиум на антибиотик треба да се во согласност со препораките дадени во ОИЕ прирачникот.

Лабораториските техники и методи кои се спроведуваат заради изолација и идентификација на вирусот на АИ, како и серолошки тестови треба да бидат во согласност со препораките на последното издание на прирачникот за вакцини и дијагностички методи од ОИЕ и во согласност со законодавството на Европската Унија.

## 5. Вакцинација

### 5.1. Општа забрана за вакцинирање

Вакцинацијата против АИ е забранета на територијата на Република Македонија, освен кога е предвидено во случаи на итна и заштитна вакцинација.

### 5.2. Изработка, продажба и користење на вакцини за АИ

Управата обезбедува дека:

а) ракувањето, производството, складирањето, набавката, дистрибуцијата и продажбата на вакцини за АИ во државата се спроведени под официјален надзор и б) се користат само одобрени вакцини.

Правилата поврзани со условите за набавка и складирање на залихите на вакцини за АИ во државата, можат да бидат усвоени во согласност со националното законодавство.

### 5.3. Итна вакцинација

Управата може да воведо итна вакцинација кај живината или други заробени птици како краткорочна мерка за спречување на ширење на болеста доколку со проценката на опасноста се индицира дека постои значителна и непосредна закана од ширење на АИ во земјата односно внос на болеста од соседна земја.

Итната вакцинација треба да биде спроведена во согласност со планот за итна вакцинација кој се утврдува од Управата/НЦКБ и треба да ги содржи најмалку следните информации:

а) состојбата со болеста која довела до примена на итна вакцинација;

б) географското подрачје во кое се спроведува итната вакцинација како и вкупниот број на одгледувалишта во тоа подрачје и бројот на одгледувалишта каде се применува вакцинацијата;

в) видот и категоријата на живината и другите птици кои се вакцинираат, односно доколку е посоодветно, бројот на објекти во кои се врши вакцинација;

г) приближниот број на живина или други птици кои се вакцинираат;

д) резиме за карактеристиките на вакцината;

ѓ) претпоставеното време траење на кампањата за итна вакцинација;

е) специфични одредби за преместување на вакцинираната живина или други заробени птици и нивни производи во согласност со општите услови наведени во Анекс 10 освен во случаи кога ЛЦКБ поднел образложение за мерки различни од тие општи услови;

ж) критериуми за одлучување во случај да итната вакцинација треба да се примени и во контактните одгледувалишта;

з) чување на записи и регистрација за вакцинираната живина и другите птици и

с) клинички и лабораториски тестови кои се применуваат во одгледувалишта каде итната вакцинација се спроведува како и во другите одгледувалишта сместени во подрачјето за итна вакцинација со цел контрола на епидемиолошката состојба, ефикасноста на кампањата за итна вакцинација и контрола на движењето на вакцинираната живина и другите птици.

### 5.4. Заштитна вакцинација

Управата може да воведо заштитна вакцинација кај живината или другите заробени птици како долгорочна мерка, во согласност со овие одредби, кога се смета дека

одредени подрачја од земјата, тип на живинарското производство, одредени категории на живина или други заробени птици или други одгледувалишта на живина или други заробени птици се изложени на опасност на АИ.

Заштитната вакцинација треба да се спроведе во согласност со планот за заштитна вакцинација подготвен од Управата и треба да ги содржи најмалку следните информации:

а) јасен опис на причините за заштитна вакцинација, вклучувајќи ја и историјата на болеста;

б) географското подрачје, типот на живинарското производство, категориите на живина или други заробени птици или одгледувалиштата на живина или други заробени птици кај кои треба да се спроведе заштитна вакцинација и типот на одгледувалиштата кои треба да се вакцинираат;

в) видот и категоријата на живината и другите птици кои се вакцинираат, односно доколку е посоодветно, бројот на објекти во кои се изврши вакцинација;

г) приближниот број на живина или други птици кои се вакцинираат;

д) резиме за карактеристиките на вакцината;

ѓ) претпоставеното време траење на кампањата за заштитна вакцинација;

е) специфичните одредби за движењата на вакцинираната живина и другите птици без оглед на мерките предвидени во заштитната, зоната под надзор и зоната под ограничување и воспоставувањето на зоната под ограничување;

ж) чување на записи и регистрација за вакцинираната живина и другите птици и

з) клинички и лабораториски тестови кои се применуваат во одгледувалишта каде превентивната вакцинација- ДИВА стратегија се спроведува како и во другите одгледувалишта сместени во подрачјето за превентивна вакцинација со цел контрола на епидемиолошката состојба, ефикасноста на кампањата за заштитна вакцинација и контрола на движењето на вакцинираната живина и другите птици.

## VI. ПОГЛАВЈЕ: ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3685/2  
26 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Македонија  
м-р Никола Груевски, с.р.

АНЕКС 1

### ОИЕ Техничка карта на болеста Опис на болеста - АИ

#### 1. ЕТИОЛОГИЈА

а) Класификација на причинителот  
- Вирус од фамилијата Orthomyxoviridae, род Influenzavirus A, Б. До денес, сите високо патогени изолати се инфлуенза А вируси од подтиповите H5 и H7.

б) Отпорност на физички и хемиски дејства  
- температура: инактивација на 56°C/3 часа; 60°C/30 минути;

- рН: инактивација со кисел рН;

- хемикалии: инактивација со оксидирачки агенси, натриум додецил сулфат, липидни растворувачи, бета-пропионлактон;

- Дезифициенси: инактивација со формалински и јодни соединенија;

- Одржување: останува долго време способен за живот во ткива, измет и во вода.

#### 2. ЕПИДЕМИОЛОГИЈА

Високо контагиозен

а) Домаќини

- Изолати на високо патогениот сој на вирусот на АИ се добиени првенствено од кокошки и мисирки. Се претпоставува дека сите видови птици се приемчиви на инфекцијата.

- б) Пренесување
- директен контакт со секретите на заразени птици, посебно измет;
  - контаминирана храна, вода, опрема и облека;
  - клинички здрави барски птици и морски птици можат да го внесат вирусот во јатата;
  - скршени контаминирани јајца можат да ги инфицираат пилињата во инкубаторот.
- в) Извори на вирусот
- Измет, респираторни секретите;
- Високо патогените вируси можат долго време да останат способни за живот во инфициран измет, но исто така и во ткива и вода.
- г) Појавување
- Апатогени и средно патогени инфлуенца А вируси се јавуваат широм светот;
  - Вируси на ВПАИ од Н5 и Н7 подтипови повремено се изолирани од слободните птици. Постои евиденција дека Н5 вирусите со ниска патогеност можат да мутираат и да станат високо патогени. Инфекции со ВПАИ се ретки, и не треба да се мешаат со вируси со ниска патогеност, кои исто така можат да бидат од подтиповите Н5 и Н7;
  - За подетални информации за раширеноста и појавата, треба да се погледне веб страната на ОИЕ ([www.oie.int](http://www.oie.int)).

### 3. ДИЈАГНОЗА

Периодот на инкубација е 3-5 дена

А. Клиничка дијагностика

- јака депресија, апатенца;
  - намалување на производството на јајца;
  - фацијален едем со отечени и цијанотични кикирилки и подбрадоци;
  - петехијални крварења на внатрешните површини на мембраните;
  - ненадејни угинувања (морталитетот може да достигне до 100%);
  - потребна е изолација на вирусот за конечна дијагноза.
- Б. Пато-анатомски промени
- а) Кокошки
- промените можат да изостанат во случаи на ненадејна смрт,
  - јака конгестија на мускулатурата,
  - дехидрација,
  - подкожен едем на главата и подрачјето на вратот,
  - гноење воазалната и оралната шуплина,
  - јака прокрвеност на конјуктивите, понекогаш со петехии,
  - прекумерен мукозен ексудат во луменот на трахеата, или јак хеморагичен трахеитис,
  - петехии на внатрешноста на стернумот, на серозата и абдоминалното сало, серозните површини и во телесната шуплина,
  - јака прокрвеност на бубрезите, понекогаш со урачен талог во тубулите,
  - крварења и дегенерации на јајниците,
  - крварења на мукозната површина на преджелудникот, посебно на спојот со мускулниот желудник,
  - крварења и ерозии на облогата на мускулниот желудник,
  - хеморагични жаришта на лимфоидните ткива во интестиналната мукоза.

б) Промените кај мисирките се слични на оние кај кокошките, но може да не се толку изразени. Патките инфицирани со ВПАИ може да го лачат вирусот, и да не покажуваат било какви клинички знаци или промени.

В. Диференцијална дијагноза

- Акутна колера кај живината,
- Високо вирулентна Атипична Чума кај живината (Newcastle disease),
- Респираторни болести, посебно инфективен ларинготрахеитис.

Г. Лабораториска дијагноза

Процедури

Идентификација на причинителот

- а) Инокулација на 9-11 дневни ембрионирани кокошкини јајца проследено со:
- доказ на хемаглутинација;
  - тест на имунодифузија за да се потврди присуството на инфлуенца А вирусот;
  - детерминација на подтипот со моноспецифичен антисерум;
- процена на вирулентноста на видот: процена на интравенозниот патоген индекс (ИВПИ) кај 4-8-недели-стари пилиња.

Серолошки тестови

- а) Хемаглутинација и инхибиција на хемаглутинација;
- б) Агар гел имунодифузија.
- Мостри
- а) Идентификација на причинителот
- Брисеви од трахеа и клоака (или измет) од живи птици или од збирни органи и измет од умрени птици.
- б) Серолошки тестови
- Мостри од крв или серум.

### 4. ПРОФИЛАКСА И КОНТРОЛА

А. Забрането е лекување на болеста

Б. Хигиенска профилакса

- Избегнување на контакт помеѓу живина и дивни птици, особено водни птици;
- Избегнување на внесување на птици со непознат здравствен статус во јатото;
- Контрола на движењето на луѓе;
- Правилни процедури за чистење и дезинфекција;
- Препорачано е одгледување на една старосна група по фарма (сите внатре - сите надвор).

Во жаришта

- Убивање на сите птици;
- Нештетно отстранување на животинските мрши и сите животински производи;
- Чистење и дезинфекција;
- Поминати најмалку 21 ден пред повторното населување.

В. Медицинска профилакса

- Во минатото, се сметало за контрапродуктивно вакцинирањето против ВПАИ бидејќи некои вакцинирани птици можат, покрај се, да се инфицираат и да го шират вирулентниот вирус. Сепак во последно време, инактивирани вакцини се употребуваат за борба со болеста која брзо се шири.

### АНЕКС 2

Карактеристики на годишната програма за надзор за АИ кај живината и другите птици

А. Општи карактеристики на надзорот кај живината

1. Земањето мостри се организира сезонски и во однос на проценката на опасноста, земајќи ја во предвид епидемиолошката состојба во земјата, во соседните земји и во поширокиот регион, особено миграторните рути на птиците преселници.

2. Тестирањето на мострите се врши во овластената лабораторија.

3. Сите резултати, серолошки и вирусолошки, испраќаат до Референтна Лабораторија на ОИЕ или Европската Унија.

4. Изолатите на вирусот на АИ се поднесуваат до Референтна Лабораторија на ОИЕ или Европската Унија. Вирусите од подтиповите Н5 и Н7 треба да се подложат на тестови за карактеризација, во согласност со процедурите наведени во точка 4.2. од Поглавје V од оваа програма.

5. Сите позитивни наоди треба да бидат ретроспективно тестирани на одгледувалиштето и заклучоците од тестовите се пријавуваат во Референтната Лабораторија на ОИЕ или Европската Унија.

6. Писмен протокол во согласност со образецот пропишан од Референтната Лабораторија на ОИЕ или Европската Унија го придружува испраќањето на материјалот до таа лабораторија.

7. Собирањето на податоци од прегледот треба да е во согласност со табелите обезбедени од Референтната Лабораторија на ОИЕ или Европската Унија. Во тие табели треба да бидат прикажани користените лабораториски методи на тестирање.

8. Мострите крв за серолошки тестови треба да бидат собрани од сите видови на живина, од барем 5 до 10 птици, освен од патки и гуски, по одгледувалиште и од разни објекти, доколу има повеќе од еден објект на одгледувалиштето.

9. Земање на мостри треба да биде репрезентативно за целата држава, земајќи го во предвид:

а) бројот на одгледувалиштата вклучени во испитувањето треба да биде доволен да овозможи идентификација со 95% сигурност на барем едно инфицирано одгледувалиште доколку се претпостави дека болеста е присутна во 5% од одгледувалиштата, во согласност со табелите 1 и 2 од овој анекс и

б) бројот на птици од кои се земено мостри од секое одгледувалиште треба да биде доволен да овозможи идентификација со 95% сигурност на барем една позитивна птица доколку преваленцијата на серопозитивни птици е 30%.

10. Планот за земање на мостри треба исто така да ги земе во предвид:

а) типот на производство и специфичните ризици, како слободно движење, чување на отворено, повеќегодишни несилки, користење на површинска вода, релативно подолг животен век и присуство на повеќе од еден вид на одгледувалиштето;

б) бројот на одгледувалишта на мисирки вклучени во испитувањето треба да биде доволен да овозможи идентификација со 99% сигурност на барем едно инфицирано одгледувалиште доколку се претпостави дека болеста е присутна во 5% од одгледувалиштата;

в) одгледувалиштата на ноеви и препелици треба да бидат вклучени во годишната програма за надзор;

г) временскиот период и земањето на мостри треба да се изврши во периоди кога присуството на друга живина може да претставува зголемена опасност за внесување на болеста;

Табела 1: Број на одгледувалишта од кои се земаат мостри за секоја категорија на живина (освен одгледувалишта на мисирки)

Вкупен број на одгледувалишта по категории на живина (освен одгледувалишта на мисирки)	Број на одгледувалишта од кои се земаат мостри
До 34	Сите
35-50	35
51-80	42
81-250	53
>250	60

Табела 2: Број на одгледувалишта на мисирки од кои се земаат мостри

Вкупен број на одгледувалишта на мисирки	Број на одгледувалишта од кои се земаат мостри
До 46	Сите
47-60	47
61-100	59
101-350	80
>350	90

Б. Посебни карактеристики на надзорот за откривање на инфекција со H5 и H7 подтипови на АИ кај патки и гуски

1. Мостри крв за серолошко тестирање треба да се земат од птици кои се чуваат надвор.

2. Од секое одбрано одгледувалиште треба да се земат 40-50 мостри крв за серолошко тестирање.

В. Посебни карактеристики на надзорот за откривање на инфекцијата кај дивни птици

План за надзор и примена

1. Со цел соодветно применување на планот за надзор за откривање на инфекцијата кај дивните птици, Управата/НЦКБ обезбедува соработка со биолози за дивни птици, набљудувачи на птици и ловечки организации.

2. Земањето на мостри се фокусира на дивите птици кои мигрираат во текот на есента и раната зима.

Процедури за земање, пакување и транспорт на мостри

1. Брисевите од клока за вирусолошки тестирања треба да бидат земени, посебно од оние видови птици кои имаат висока приемчивост и веројатност за зголемен контакт со живината, како што се дивни патки.

2. Дистрибуцијата на бројот на земено мостри треба да биде: 70% водени птици; 20% копнени/крајбрежни птици; 10% други птици кои живеат на слобода.

3. Брисевите се земаат од заловени, застрелани и свежо угинати дивни птици.

4. Можно е спојување на најмногу 5 примероци од ист вид живина.

5. Пакувањето и транспортот на примероците треба да се врши со посебно внимание. Доколку транспортот до лабораторијата не се изврши за 48 часа на 4° Целзиусови, мострите треба да се спакуваат и потоа транспортираат на сув мраз на -70° Целзиусови.

Г. Лабораториско тестирање

Лабораториското тестирање треба да биде направено во согласност со одредбите наведени во точка 4.2. од Поглавје V од оваа програма.

#### АНЕКС 3

Пријавување на жаришта на АИ и додатни епидемиолошки информации во објекти кои не се одгледувалишта и во средства за транспорт

1. Во рок од 24 часа по потврдувањето на појавата на било кое жариште, или по откривањето на АИ во клиници или средства за транспорт ветеринарниот инспектор треба да ги пријави на Управата најмалку следните информации:

а) дата на пријавување;

б) време на пријавување;

в) име на болеста;

г) бројот на жариштето или позитивниот наод на АИ во клиници или средства за транспорт;

д) дата на која првпат се поставил сомнежот за болеста;

ѓ) дата на потврда на болеста;

е) методи кои се користеле за потврдување на болеста;

ж) да ли болеста е потврдена во одгледувалиште, клиника или средство за транспорт;

з) географска локација на жариштето или позитивниот наод на АИ во клиника или средство за транспорт;

с) применети мерки за контрола на болеста.

2. Во случај на позитивни наоди на АИ во клиници или во средства за транспорт, покрај податоците наведени во точка 1 од овој анекс, ветеринарниот инспектор ги доставува до Управата и следните информации:

а) проценка на бројот на приемлива живина или други птици во клиницата или средството за транспорт;

б) проценка на бројот на угината живина или други заробени птици од секоја категорија во клиника или средство за транспорт;

в) апсолутниот број и морбидитетот на заболена живина и други заробени птици по категорија на живина или други заробени птици;

г) бројот на живина или други птици нештетно уништени или заклани во клиницата или средството за транспорт и вкупниот број на нештетно отстранета живина или други птици;

д) во случај на клиника, оддалеченоста од најблиското одгледувалиште на живина или на други птици;

ѓ) локација на одгледувалиштето или одгледувалиштата од кои потекнуваат заарезената живина или мрстите.

3. Ветеринарниот инспектор испраќа во најкраток можен рок писмен извештај до Управата за секое жариште или позитивен наод на АИ во клиника или средство за транспорт, во кој покрај податоците од точките 1 и 2 од овој анекс, содржи и:

а) дата на која живината или другите птици на одгледувалиштето, клиницата или средството за транспорт биле нештетно уништени и нивните мрши нештетно отстранети или заклани;

б) информација поврзана за евентуалното место на потекло на АИ, односно доколку е потврдено, неговата локација;

в) информации за воведените мерки за контрола на движењето на животните;

г) информации за откривање на генетскиот тип на вирусот АИ;

д) во случај кога живина и други птици се нештетно уништени или заклани во контактните одгледувалишта или во одгледувалишта со живина или други птици за кои се сомнева дека се заразени со вирус на АИ, информации за:

i. датата на нештетното уништување или колењето и бројот на живина или други птици по категоријата и по одгледувалиште;

ii. епидемиолошка врска помеѓу изворот на зараза и секое контактното одгледувалиште или други причини кои доведоа до појава на сомнеж дека АИ е присутна на сомнителното одгледувалиште;

iii. доколку живината или другите птици во контактните одгледувалишта не се нештетно уништени или заклани, информација за причините за таквата одлука.

4. Во случај на потврда на АИ кај жива живина или производи од живина увезени или внесени на граничните премини на државата, или во објекти за карантин или центри кои работат во согласност со националното законодавство за увоз, ветеринарниот инспектор без одлагање го пријавува овој наод и превземените мерки до Управата.

#### АНЕКС 4

Пријавување на жариште на болеста АИ\* во одгледувалиште

Во случај на потврда на болеста АИ обврска на ветеринарниот инспектор за задолжително пријавување на најмалку следниве информации:

- дата,
  - име на ветеринарниот инспектор кој пријавува,
  - сериски бр. на жариштето (000/година), назначен од Управата,
  - епидемиолошка единица/подрачје (код).
- Идентификација и податоци за инфицираното одгледувалиште
- регистарки бр. на одгледувалиштето (ако го има),
  - локација на одгледувалиштето (село/населба),
  - географски координати на одгледувалиштето,
  - име на сопственикот,
  - тип на производство,
  - услови и пракса на одгледување.

Податоци за појавата на болеста

- а) дата на поставување на сомнежот,
- б) причина за сомнежот,
- в) пријавено од,
- г) датум на потврдување,
- д) начин на потврдување на болеста:
  - клинички преглед (наод),
  - епидемиолошко истражување (од каде е пренесен вирусот),
  - лабораториски тест (која метода),

г) губитоци на живина: кокошки, мисирки, гуски, патки и други видови на птици поради болеста:

- попис на живина и други птици присутни на одгледувалиштето,
- број на угинати,
- број на болни.

Епидемиолошки испитувања

- а) Тип на жариштето
  - примарно,
  - секундарно
- б) Ретроспективно следење:
  - датум на инфекција,
  - извор на инфекцијата,
  - начин на пренос.
- в) Перспективно следење:
  - проширување на инфекцијата (каде),
  - начин на пренос (опис).

Мерки за контрола на болеста на инфицираното одгледувалиште и/или населеното место

а) Вид на мерките

б) Мерките се однесуваат на:

- живина и други птици (вид, број)

- производи (категорија, количина)

- храна (вид, количина)

в) Дата на воведување на мерките

г) Предвидена дата на завршување на мерките

#### АНЕКС 5

Одобрение за отстранување на јајца за конзумирање од одгледувалиште

Управата може да го одобри транспортот на месо од заклана живина и јајца за насад и конзумирање излежани во сомнителното одгледувалиште за време од веројатната дата на инфекција со ВПАИ и примената на мерките во случај на појава на сомнеж во објект кој има одобрение за производство на производи од јајца, доколку се исполнети следните услови:

1. За да се дозволи јајцата за конзумирање да се отстранат од одгледувалиштето од кое потекнуваат, неопходно е да се исполнат следните услови:

а) наведени во националното законодавство и

б) да бидат пратени директно од сомнителното одгледувалиште до објектот за преработка; секоја пратка мора да биде запечатена пред испраќањето од страна на ветеринарен инспектор кој е одговорен за сомнителното одгледувалиште и мора да остане запечатена до крајот на транспортот до назначениот објект.

2. Ветеринарниот инспектор кој е одговорен за одгледувалиштето од кое потекнуваат јајцата, за испраќањето го известува ветеринарниот инспектор надлежен за објектот за преработка.

3. Ветеринарниот инспектор одговорен за објектот за преработка обезбедува дека:

а) јајцата наведени во точка 1 потточка б) од овој анекс се чуваат изолирани од времето кога пристигнале додека да се обработат;

б) лушпите од таквите јајца нештетно се отстрануваат;

в) амбалажата во која биле транспортирани јајцата или нештетно се отстранува или се чистени и дезинфицира на начин кој осигура уништување на сите вирусите на АИ;

г) јајцата од точка 1 потточка б) од овој анекс се транспортирани во чисти и дезинфицирани транспортни средства.

#### АНЕКС 6

Критериуми и фактори на ризик кои се земаат во предвид при одлучувањето за нештетно уништување на живината во контактните одгледувалишта или во одгледувалиштата за кои постои опасност од ширење на болест

Критериуми и фактори на ризик

а) За депопулација:

- клинички знаци кои сугерираат присуство на АИ во контактното одгледувалиште;

- висока приемчивост на преобладавајќите видови живина;

- движење на живина или други птици од местото на појавеното жариште до контактното одгледувалиште по претпоставеното време на инфекција со вирусот во инфицираното одгледувалиште;

- локација на контактното одгледувалиште во област со висока густина на населеност со живина;

- начин на ширење на вирусот од жариштето пред применување на мерките за ерадикација. Локација на контактното одгледувалиште во пречник од 500 метри(1) од жариштето;

- контактните одгледувалишта се поврзани со повеќе од едно одгледувалиште каде е потврдена АИ;

- епидемијата не е под контрола и бројот на одгледувалишта каде АИ е потврдена расте.

б) Против депопулација

- нема присуство на клинички знаци кои сугерираат АИ на одгледувалиштата и нема епидемиолошка поврзаност;

- ниска приемчивост на преобладавајќите видови живина;

- нема сознанија за движење на живината или други заробени птици од одгледувалиште каде АИ е потврден во контактни одгледувалишта по претпоставеното време на инфекција со вирусот во заразените одгледувалишта;

- локација на контактните одгледувалишта во област со мала густина на живина;

- присуство на болеста но со ограничено ширење на вирусот од одгледувалиштата каде АИ е потврден пред примена на мерките за искоренување;

- локација на контактното одгледувалиште на повеќе од 500 метри (1) од одгледувалиштата каде АИ е потврдена;

- контактните одгледувалишта не се поврзани со одгледувалишта каде е потврдена АИ;

- епидемијата е под контрола;

(1) Во случај кога густината на живина е висока, мора да се има во предвид поголема оддалеченост

#### АНЕКС 7

Критериуми и фактори на ризик кои се земаат во предвид при применување на мерките на одгледувалиште во однос на НПАИ

а) Видот на живина;

б) Густина на населеност со живина околу одгледувалиштето каде НПАИ е потврдена;

в) Лоцираност на назначените кланици, објектите за ведење и центрите за пакување;

г) Биосигурносни мерки кои се применуваат на одгледувалиштето, за време на транспортот и за време на колењето;

д) План на движење;

е) Евидентирање на ширењето;

ж) Опасност по јавното здравје доколку постои;

з) Понатамошен третман на производите на кои се однесува;

и) Социјално-економско влијание и друго влијание;

#### АНЕКС 8

Принципи и постапки за чистење, дезинфекција и третман

1. Следниве општи принципи и процедури се применуваат за чистење, дезинфекција и третман:

а) Чистењето и дезинфекцијата, а доколку е неопходно и дезинсекција и дератизација, се извршува согласно инструкциите и под надзор од ветеринарниот инспектор;

б) Видот на дезинфициенси и нивната концентрација кои се користат се официјално одобрени од Управата;

в) Изборот на дезинфициенси и начинот на дезинфекција се врши на начин да се овозможи успешна дезинфекција имајќи ја предвид природата на одгледувалиштата, транспортните средства и објектите кои треба да се дезинфицираат;

г) Средствата за обезмастување и дезинфициенсите се користат на начин да не се намали нивната ефикасност. Притоа се води сметка за техничките параметри посочени од производителот како што е притисокот, минимална температура и потребно време за контакт;

д) Без оглед на тоа кој дезинфициенс се користи, следниве општи правила се применуваат:

i. Темелно потопување на постелката и течното губре како и на фекалните материи со дезинфициенсот;

ii. Онаму каде што не е можно доследно спроведување на постапките за ефикасно чистење и дезинфекција, се применува миеење и чистење со внимателно четкање и стругање на земјата, подот, рампите и сидовите по отстранувањето или расклопувањето на опремата и инсталациите доколку тоа е потребно;

iii. Апликација на дезинфициенсот во траење од најмалку она време кое е предвидено од производителот како најкраткото време потребно за успешна дезинфекција;

г) Искривените делови и површини треба да се заштитат од повторно контаминирање;

е) Се спроведува миеење, дезинфекција или уништување на опремата, инсталациите, составните делови кои би можеле да бидат контаминирани;

ж) По извршената дезинфекција, треба да се превземат мерки за избегнување на понатамошна контаминација;

з) За извршеното чистење и дезинфекција се води евиденција во посебен регистар на одгледувалиштето или превозното средство, се издава официјална потврда од надлежниот ветеринарен инспектор;

с) Чистење и дезинфекција на превозни средства кои се користат за транспорт и од персоналот;

2. Чистењето и дезинфекцијата на инфицираните одгледувалишта треба да се извршува во согласност со следниве принципи и процедури:

а) прелиминарно чистење и дезинфекција:

i. за време на нештетното уништеништување на живината и другите птици се превземаат сите неопходни мерки за да се одбегне или намали дисперзирањето на вирусот на АИ; мерките мора да вклучат *inter alia* инсталирање на привремена опрема за дезинфицирање, снабдување на заштитна гардероба, туширање, деконтаминација на употребената опрема, инструменти и објекти и прекинување на работата на системот за вентилирање;

ii. убиената живина или други птици се прскаат со дезинфициенс;

iii. секој транспорт на мрши на живина или други заробени птици кои треба да се отстранат од одгледувалиштето со цел за нештетно отстранување треба да биде спроведено во затворени, непропусни возила или контејнери под официјален надзор и на начин да се спречи ширењето на вирусот на АИ;

iv. по отстранувањето на убиената живина или други птици од одгледувалиштата, се врши дезинфекција на целото одгледувалиште со одобрен дезинфициенс;

v. ткивата, крвта или други органични материи останати по нештетното уништеништување или колењето внимателно се собираат и отстрануваат заедно со убиената живина или други птици;

vi. дезинфициенсот на сите површини мора да остане на површината најмалку 24 часа;

б) финално чистење и дезинфекција:

i. цврстиот измет и употребената постелка мора да се отстранат и да се третираат како што е предвидено со точка 3 подточка (а) подолу;

ii. маснотиите и нечистотијата мора да се отстранат од сите површини со аплицирање на средство за обезмастување и плакнење на површините со вода;

iii. по миеењето со студена вода повторно се аплицира дезинфициенсот;

iv. по седум дена, површините повторно се третираат со средство за обезмастување, исплакнат со вода, испрскаат со дезинфициенс и повторно исплакнат со вода;

3. Дезинфекцијата на контаминираната постелка, цврст и течен измет се врши на еден од следниве начини:

а) цврстиот измет и употребената постелка треба:

i. термички да се третираат со пареа на температура од најмалку 70°C; или

ii. да се уништат со палење; или

iii. да бидат закопани доволно длабоко за да се спречи пристап од диви птици и други животни; или

iv. соодветно се спакуваат, испрскаат со дезинфициенс и да се остават на биотермичко третирање најмалку 42 дена;

б) течниот измет соодветно се складира во траење од најмалку 60 дена, освен во случај кога Управата не одобри пократок период на складирање по претходното третирање за да се уништи вирусот во согласност со инструкциите од ветеринарниот инспектор.

Управата може да го одобри транспортот на цврст измет и постелка кои би можеле да бидат контаминирани до објект кој е одобрен за третман на цврсто губриво при што третманот обезбедува уништување на вирусот на АИ. Таквиот транспорт се врши во затворени и непропусни транспортни средства или контејнери под надзор на ветеринарниот инспектор/ЛЦКБ и на начин за да се превенира ширењето на вирусот на АИ.

4. По исклучок од точка 1 и 2 од овој анекс, во случај на одгледувалишта каде птиците се чуваат на отворено, ветеринарниот инспектор може да одреди посебна процедура за чистење и дезинфекција имајќи го предвид типот на одгледувалиштето и климатските услови;

## АНЕКС 9

Инструкции за примена на добра хигиенска пракса и превентивни мерки против инфекцијата со АИ во одгледувалиштата

1. Лицата кои ги посетуваат одгледувалиштата во рамките на ветеринарните испитувања или надзор мора да ги превземат следните превентивни мерки:

- Возила не смеат да влегуваат во одгледувалиштата, туку да останат на јавните патешта кои водат до нив;

- Песоналот мора да носи заштитна облека за еднократна употреба, навлаки за чевли, нараквици и слично пред да влезат во одгледувалиштата;

- Лицата носат само материјал (китови за земање на проби, опрема за тестирање, формулари и сл.) наменети за користење на тоа одгледувалиште. Ваквите материјали треба да се чисти, доколку е можно стерилни, и спаковани во засебни запечатени пластични кеси;

- Доколку одгледувалиштето се состои од повеќе објекти, облеката и опремата мора да се менува за секој објект;

- По завршувањето на секоја активност, облеката и опремата за еднократна употреба се собираат на едно место во одгледувалиштето и се уништат со палење;

- Опремата за повеќекратна употреба мора да се дезинфицира по секоја употреба;

- Комплетираните образци и контејнерите со проби се ставаат во пластични кеси кои се запечатуваат пред да бидат изнесени од одгледувалиштето.

2. Фармерите и сопствениците на држалиштата мора да ги превземат следните мерки на претпазливост:

- Поставување дезинфекциони бариери на сите влезови во одгледувалиштата, како и пред влезовите во објектите и истите да ги надополнуваат и обновуваат со одобрен и ефикасен дезинфициенс. Користењето на дезинфекциони бариери е задолжително при влегување и излегување во одгледувалиштата и објектите;

- Движењето на лица, возила и предмети на одгледувалиштето мора да биде сведено на минимум или со сема да биде забрането;

- Доколку е можно и изводливо, животните треба да се држат одделени едни од други во соодветни објекти;

- Да не се внесуваат угинати животни, производи, предмети, храна, постелка, течно гудре надвор од одгледувалиштето;

- Да не внесуваат производи, храна или други предмети во објектот и одгледувалиштата. Доставата на храна или други предмети треба да се извршува надвор од објектите и одгледувалиштето;

- Ограничување на движењето на неприемчиви животни (пр: кучиња) во самото одгледувалиште;

- Облеката која се користи во објектите, мантили, гумени чизми и слично треба редовно да се чисти и дезинфицира;

- Определување "чиста" просторија која треба да се користи за пресоблекување и миење, дезинфекција на раце и сл.;

- Да не го напуштаат одгледувалиштето без да ги променат облеката и чизмите;

- Да не посетува други одгледувалишта.

## АНЕКС 10

Услови за преместување на живина или други заробени птици и производи од живина кои се применуваат при итна вакцинација

1. Движењето на живината и другите птици кои се вакцинирани во согласност со одредбите за итна вакцинација е во согласност со условите наведени во точка 2, 3, 4, 5, 6 и 7 од овој анекс.

2. Во контекст на овој анекс, секое возило или средство за транспорт и опрема користени за транспорт на жива живина или други заробени птици, јајца или месо од живина, после неговата употреба, без одложување, подлага една или повеќе процедури за чистење, дезинфекција или третман предвидени во точка 2.1. од Поглавје V од оваа програма.

3. Движењето на жива живина, јајца за насад и јајца за конзумирање во областите каде се врши вакцинирање треба да биде во согласност со следниве одредби:

а) Јајцата за насад треба да:

i. Потекнуваат од одгледувалиште во кое не е забележано присуство на вирусот на птичји грип, без оглед на вакциналниот статус, кое е под постојана ветеринарно санитарен надзор заради контрола на успешноста на вакцинацијата или контролата на движење на вакцинираната живина и други птици;

ii. Се дезинфицирани пред испраќањето согласно метод одобрен од Управата;

iii. Се транспортираат директно до објектот за ведење во амбалажа или материјали за еднократна употреба или кој може ефикасно да се мие и дезинфицира;

iv. Се под надзор во објектот за ведење;

б) еднодневните пилиња треба да:

i. потекнуваат од јајца за насад кои ги исполнуваат условите од подточка (а) погоре;

ii. се транспортираат во амбалажа или материјал за еднократна употреба или кој може ефикасно да се мие и дезинфицира;

iii. бидат сместени во објект за чување на живина или дел од тој објект каде:

- живина не е чувана најмалку три недели; и

- чистењето и дезинфекцијата се извршува во согласност со инструкциите од ветеринарниот инспектор;

в) живата живина или други заробени птици треба да:

i. бидат редовно вакцинирани против АИ, доколку така е предвидено со програмата за вакцинирање;

ii. се под постојан ветеринарно санитарен надзор и се спроведува стратегија за диференциација на вакцинирана од инфизирана живина – ДИВА стратегија со поволен резултат и се врши проверка на успешноста на вакцинацијата;

iii. бидат сместени во објект за чување на живина или дел од тој објект каде живина не е чувана најмалку три недели и каде е извршено чистење и дезинфекција;

г) живината за колење треба да:

i. се прегледа со поволни резултати пред натоварување со цел да се следи епидемиолошката состојба, ефективност на кампањата на итно вакцинирање и контролата на движењето на вакциниранат живина и другите птици;

ii. бидат испратени директно до кланицата;

iii. бидат транспортирани во превозни средства кои се исчистени и дезинфицирани под надзор на ветеринарен инспектор пред и по секој транспорт;

д) јајцата за конзумирање треба да потекнуваат од вакцинирано или невакцинирано јато несилки, кое редовно се прегледува со поволни резултати, во согласност со соодветните лабораториски тестови и да бидат транспортирани до:

i. центар за пакување назначен од надлежниот орган, под услов да се спакувани во амбалажа за еднократна употреба каде биосигурносни мерки пропишани од Управата се применуваат, или

ii. назначен објект одобрен за производство на производи од јајца;

4. Транспортот на жива живина, јајца за насад и јајца за конзумирање кои потекнуваат надвор од зоната за вакцинирање во областа за вакцинирање се врши согласно следните одредби:

а) јајцата за насад треба да:

i. се транспортираат директно до објектот за ведење;

ii. се под надзор во објектот за ведење;

б) еднодневните пилиња треба да бидат сместени во објект за чување на живина или дел од тој објект каде нема населена живина:

в) живата живина или други заробени птици треба да:

i. биде сместена во објект за чување на живина или дел од тој објект каде нема населена живина;

ii. се вакцинираат во објектот на местото на пристигнување, ако е предвидено со програмата за вакцинирање;

г) живината за колење треба да биде испратена директно до назначена кланица за итно колење;

д) јајцата треба да бидат транспортирани до:

i. центарот за пакување назначен од Управата, под услов да се спакувани во амбалажа за еднократна употреба и каде сите биосигурносни мерки пропишани од Управата се применуваат или

ii. назначен објект одобрен за производство на производи од јајца.

5. Транспортот на жива живина, јајца за насад и јајца за конзумирање кои потекнуваат од зоната за вакцинарање во областа во која се врши вакцинација се врши согласно следните одредби:

- а) јајцата за насад треба да:
- (i) потекнуваат од вакцинирани или невакцинирани јајца кои се испитани, со поволни резултати;
  - (ii) се дезинфицирани пред испраќањето согласно метод одобрен од Управата;
  - (iii) се транспортираат директно до објектот за ведење на местото на дестинација;
  - (iv) се под надзор во објектот за ведење;
- б) јајцата потекнуваат од вакцинирани или невакцинирани јајца несилки кои се испитани, со поволни резултати, и треба да бидат транспортирани до:

(i) центарот за пакување назначен од Управата, под услов да се спакувани во амбалажа за еднократна употреба и сите биосигурносни мерки пропишани од Управата се применуваат, или

(ii) назначен објект одобрен за производство на производи од јајца;

- в) едно дневни пилиња треба да:
- (i) не се вакцинирани;
  - (ii) потекнуваат од јајца за насад кои ги задоволуваат условите наведени во потточка а) од точка 3, потточка а) од точка 4 или потточка а) од точка 5 од овој анекс;
  - (iii) бидат сместени во објект за живина или дел од таков објект каде нема населена живина;
- г) жива живина или други заробени птици треба да:
- (i) не се вакцинирани;
  - (ii) се испитани со поволни резултати;
  - (iii) бидат сместени во објект или дел од објект за живина каде нема населена живина;
- д) живина за колење треба да:
- (i) биде испитана пред натовар со поволни резултати;
  - (ii) биде пратена директно до назначената кланица за итно колење.

6. Месото добиено од живина држана во областа каде се врши вакцинарање подлежи на следниве одредби:

- а) живината од која е добиено месото треба да:
- i. биде вакцинирана со хетерологни подтипови на вакцина;
  - ii. биде редовно прегледувана и тестирана со негативен резултат во согласност со одредбите од програмата за вакцинарање;
  - iii. биде клинички прегледана од ветеринарен инспектор во текот на 48 часа пред натоварот; контролната група треба да биде прегледана со посебно внимание;
  - iv. биде испратена директно до назначениот кланица заради итно колење;
- б) невакцинираната живина од која е добиено месото, мора да биде под надзор со цел следење на епизоотиолошката состојба, ефикасноста на кампањата за итна вакцинација и контролата на движење на вакцинирана живина и други птици;

7. Чистењето и дезинфекцијата кога се спроведува во согласност со овој анекс треба да се извршува во согласност со инструкциите од ветеринарниот инспектор.

8. Условите за тестирање пред натовар како што е наведено во точка 3, 4 и 5 од овој анекс треба да бидат извршени во согласност со соодветните постапки за тестирање наведени во точка 4.2. од Поглавје V од оваа програма.

## АНЕКС 11

Попис на живината и другите птици по село и сопственик

- а) Име на населено место;
- б) Име и презиме на сопственикот;
- в) Адреса;
- г) Единствен матичен број на сопственикот;
- д) Број на живина
  - кокошки
  - мисирки
  - гуски
  - патки
  - други видови (наведи)
- ѓ) Вкупен број на живина.

**КОМИСИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПОСТАПКАТА ЗА ИЗВЕДУВАЊЕ НА РЕКОНСТРУКЦИЈАТА, ДОГРАДБАТА И НАДГРАДБАТА НА ЗГРАДАТА НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1032.**

Врз основа на член 68 став 8 од Законот за јавните набавки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 19/2004), а согласно објавениот Конкурс објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 16, Комисијата за реализација на постапката за изведување на реконструкцијата, доградбата и наградбата на зградата на Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 6 јуни 2007 година, донесе

**О Д Л У К А  
ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НАГРАДИ НА ПРИСТИГНАТИТЕ ТРУДОВИ ПО КОНКУРСОТ ЗА ИЗРАБОТКА НА ИДЕЈНО-АРХИТЕКТОНСКО РЕШЕНИЕ ЗА ДОГРАДБА, НАДГРАДБА И АДАПТАЦИЈА НА ОБЈЕКТОТ НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

## Член 1

Втора награда во износ од 120.000,00 денари (стодваесетилјади денари), се доделува на трудот под реден број 2- шифра 25V90 на авторот Томе Тимов, дипл. инж. арх. од Струмица.

## Член 2

Трета награда во износ од по 80.000,00 денари (осумдесетилјадиденари) како рамноправна, се доделува на трудовите заведени:

- Под реден број 1 шифра КЛ2МВ на авторот - професор д-р Коста Мангароски, дипл.инж.арх;
- Под реден број 3 - шифра 2803 на авторот - дипл.инж.арх. Милка Петковска;
- Под реден број 5 - шифра МКП07, на авторите - м-р Сашо Блажевски, дипл.инж.арх. и Маја Лаловиќ-Блажевска, дипл.инж.арх.
- Под реден број 6 - шифра АСАТ7 на авторот - дипл.инж.арх. Ангел Ситновски.

## Член 3

Оваа одлука ќе се објави во “ Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 03-121/25  
6 јуни 2007 година  
Скопје

Претседател  
на Комисијата за реализација на постапката за изведување на реконструкцијата, доградбата и надградбата на зградата на Собранието на Република Македонија,  
**Горан Петров, с.р.**



www.sivesnik.com.mk  
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје  
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.  
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.  
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.  
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2007 година изнесува 9.200,00 денари.  
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.  
Рок за реклаamation 15 дена.  
Жиро-сметка: 300000000188798.  
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.  
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622



2007082